

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**İLKÖĞRETİM MÜDÜRLERİNİN KENDİNİ AÇMA
BECERİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME**

(Yüksek Lisans Tezi)

Tezi Hazırlayan: **Burcu ALPAY**

İSTANBUL, 2009

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**İLKÖĞRETİM MÜDÜRLERİNİN KENDİNİ AÇMA
BECERİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME**

(Yüksek Lisans Tezi)

Tezi Hazırlayan:
Burcu ALPAY

Öğrenci No:
060712044

Danışman:
Dr. Zülfikar ÖZKAN

İSTANBUL, 2009

YEMİN METNİ

Sunduğum Yüksek Lisans Tezimi, Akademik Etik İlkelerine bağlı kalarak, hiç kimseden akademik ilkelere aykırı bir yardım almaksızın bizzat kendimin hazırladığına and içerim./...../09

Aday: Burcu ALPAY

İLKÖĞRETİM MÜDÜRLERİNİN KENDİNİ AÇMA BECERİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Tezi Hazırlayan: Burcu ALPAY

Özet

Bu tez çalışmasında; ilköğretim müdürlerinin kendini açma becerileri ile ilgili bir inceleme yer almaktadır. İletişimin en önemli unsurlarından biri olan kendini açma, eğitimde çok önemli yer tutan yönetim kadrosunun en önemli elemanlarından okul müdürleri üzerinden ele alınmıştır. Ayrıca en temel gereksinimimiz olan iletişim, detaylı bir şekilde ele alınarak, eğitim alanındaki müdür-öğretmen iletişimiyle ilişkilendirilmiştir.

Etkili bir okul eğitimi için öncelikle okul müdürlerinin etkili iletişim becerisine sahip olmaları gerekmektedir. Bunu öğretmen, öğrenciler ve okul personeli izleyecektir. Bu çalışmada esas alınan konu, ilköğretim müdürlerinin etkili iletişim sağlamada önemli bir husus olan kendini açma becerileridir. Bu çalışmada kendini açmanın yöntemleri, yararları ve zararlarından da bahsedilmiştir. Müdürler ve öğretmenler arasındaki ilişki her iki tarafın da ihtiyacını karşılamaya yönelik olmalıdır. Aradaki sorunları ortadan kaldırmaya yönelik en sağlıklı yol, müdürlerin özellikle öğretmenlere kendilerini açmasıdır. Karşılıklı açılma güven ortamı sağlar ve doğal olarak eğitim en üst kaliteye ulaşır.

Bu çalışmada İlköğretim müdürlerinin öğretmenlere kendilerini ne kadar açabildikleri, kendini açma davranışlarını ne düzeyde gerçekleştirebildikleri test edilmektedir. Bunun için kaynak taraması, anket ve görüşme yöntemleri kullanılmıştır. Elde edilen bulgular SPSS yöntemiyle incelenmiştir. Öğretmenlere yönelik yapılan anket sonucunda okul müdürlerinin öğretmenlere kendilerini yeterince açamadıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: İletişim, Kendini Açma, Yönetici-Yönetilen, Müdür-Öğretmen, Eğitim.

AN EXAMINATION ABOUT SELF-DISCLOSURE SKILLS OF ELEMENTARY SCHOOL DIRECTORS

Presented by: Burcu ALPAY

Abstract

In this thesis, there is an examination related with self-disclosure skills of elementary school directors. Self-disclosure, that is the one of the most important component of communication, came up with the elementary school directors which are the most important elements of the management staff that loomed large in education. Also, communication, which is the most basic requirement, has been associated with the communication of director-teacher communication in education, coming up in detail.

For an effective school education, first of all, having an effective communication skill is necessary for the school directors. Teacher, student and school staff will be following this. The basic subject of this thesis is the school director's self disclosure skill, which is the most important point to get accross effectively. Besides, the methods, benefits and deficits of self-disclosure are mentioned in this thesis. The relation between directors and teachers must be orientated to fill a need on both sides. The most healthful way that orientated to eliminate middle problems, is the self-disclosure of the school directors, especially to the teachers. Mutual disclosure makes a confidence atmosphere and naturally education comes to a climax.

In this thesis, elementary school directors are tested about how can disclose themselves to the teachers and how can perform the self disclosure attitudes. For this, source searching, questionnaire and interview methods are used. Achieved verities are examined by using SPSS method. According to the results of the questionnaire directed towards teachers, school directors can't disclose themselves enough.

Key Words: Communication, Self-Disclosure, Administrator-Administrated, Director-Teacher, Education.

İÇİNDEKİLER

Yemin Metni	
Jüri Sayfası	
Türkçe Özet ve Anahtar Kelimeler	
İngilizce Özet ve Anahtar Kelimeler (Abstract)	
Tablolar Listesi	
Şekiller Listesi	
Kısaltmalar Listesi	
Giriş	1

I. BÖLÜM

KENDİNİ AÇMA BECERİLERİ

1. GENEL OLARAK İLETİŞİM	7
1.1. İletişimin Tanımı ve Önemi	8
1.2. İletişim Süreci ve Unsurları	10
1.2.1. Kaynak ve Alıcı	12
1.2.2. İleti (Mesaj)	13
1.2.3. Kanal	13
1.2.4. Dönüt (Geri bildirim)	14
1.3. İletişimin Çeşitleri	15
1.3.1. Kişi-içi İletişim	16
1.3.2. Kişiler Arası İletişim	16
1.3.3. Örgüt-içi İletişim	17
1.3.4. Kitle İletişimi	17
1.3.5. Sözlü ve Sözsüz İletişim	17
1.4. İletişimin Yöntemleri	20
2. KENDİNİ AÇMA VE YÖNTEMLERİ	21
2. 1. Kendini Açmanın Tanımı	21
2. 2. Kendini Açmanın Kuramları	24
2.2.1. Sosyal Etkileşim Kuramı	24
2.2.2. Sosyal Nüfuz Kuramı	25
2.2.3. Bağlantısal Diyalekt / İletişimsel Başarı kuramı	26
2.3. Kendini Açma Modelleri	27

2.3.1. Johari Penceresi	27
2.3.2. Hedef- Temelli Modelde Kendini Açma Davranışı	27
2.3.3. Kendini Açmanın Duygu Yoğunluklu Modeli	29
2. 4. Kendini Açmanın Boyutları	29
2.5. Kendini Açmanın Şekilleri	30
2.6. Kendini Açmayı Etkileyen Faktörler	30
2.7. Kendini Açma Mesajı	33
2.8. Kendini Açmanın Özellikleri	33
2.9. Kendini Açmada Zamanlama	34
2.10. Kendini Açmanın ve Açmamanın Nedenleri	35
2.10.1. Kendini Açma İçin İstek	35
2.10.2. Kendini Açmama	36
2.10.3. Kendini Açmanın Sonuçları	37
2.11. Kendini Açmanın İşlevleri	39
2.11.1. Profesyoneller Açısından İşlevleri	39
2.11.2. Karşıdaki Birey Açısından İşlevleri	39
2.11.3. Kimlik Gelişimi Açısından Kendini Açma	40
2.11.4. Sağlık Açısından Kendini Açma	41
2.12. Psikolojik Danışma ve Kendini Açma	41
2.13. Kendini Açma ile İlgili Türkiye’de Yapılan Araştırma Örnekleri	42
3. OKUL MÜDÜRÜ-ÖĞRETMEN İŞBİRLİĞİ	48
3.1. Okul Müdürlerinin Öğretmenlere Kendilerini Açmalarının Sebepleri	49
3.1.1. Kendini Açmanın Yararları ve Zararları	50
3.1.2. Kendini Açmanın Genel Gereksinimleri	50
3.2. Kendini Açmada Ben-Mesajları	51
3.2.1. Ben-Mesajlarının Çeşitleri	52
3.2.2. Üç Bölümlü Ben-Mesajları	52
3.3. Kendini Açmada Etkileşim	53

II. BÖLÜM

YÖNETİCİ-YÖNETİLEN İLİŞKİSİ

1. ETKİLİ YÖNETİCİ-YÖNETİLEN İLETİŞİMİ	54
1.1. Yöneticinin Etkileme ve Etkilenme Özellikleri	55
1.2. Örgüt İçi Yönetici-Yönetilen İlişkisi	57
1.3. Eğitim Yönetiminde Yöneticinin Özellikleri	58
2. EĞİTİMDE İLETİŞİM	59
2.1. Eğitimde İletişim Süreci	60
2.2. Eğitimde İletişimin Önemi	61
2.3. Eğitimde Etkili İletişim Becerileri	61

III. BÖLÜM

İLKÖĞRETİM OKUL MÜDÜRLERİNİN KENDİNİ AÇMA BECERİLERİ (ŞİŞLİ İLÇESİ ÖRNEĞİ)

1. VERİLERİN DEĞERLENDİRMESİ	63
1.1. Örneklem Grubunun Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	63
1.1.1. Cinsiyete İlişkin Bulgular	63
1.1.2. Medeni Duruma İlişkin Bulgular	64
1.1.3. Yaş Durumuna İlişkin Bulgular	65
1.1.4. Mezuniyet Durumuna İlişkin Bulgular	67
1.1.5. Öğretmenlikteki Hizmet Süresine İlişkin Bulgular	68
1.1.6. Branşa İlişkin Bulgular	70
1.1.7. Statüye İlişkin Bulgular	71
1.1.8. Okuldaki Hizmet Süresine İlişkin Bulgular	72
1.2. Ölçeğin Değişkenlerine Ait Bulgular	73
1.3. Cevap Yüzdelerinin Genel Değerlendirmesi	89
1.4. Ölçeğin Güvenilirlik Analizi	91
1.5. Ölçeğin Faktör Analizi Bulguları	93
1.6. Correspondence (Uyum) Analizi	102

2. SONUÇLARIN GENEL DEĞERLENDİRMESİ	104
SONUÇ VE ÖNERİLER	107
KAYNAKÇA	110
EKLER	115
EK-1: Valilik Oluru	115
EK-2: Anket Formu	117
ÖZGEÇMİŞ	120

TABLULAR LİSTESİ

<u>Tablo No.</u>	<u>Sayfa</u>
1. Alma ve Gönderme Becerileri	62
2. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	63
3. Öğretmenlerin Medeni Durumlarına Göre Dağılımı	64
4. Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Dağılımı	66
5. Mezun Olunan Okul Dağılım Tablosu	67
6. Öğretmenlikte Geçirilen Süre Tablosu	69
7. Öğretmenlikteki Branş Tablosu	70
8. Öğretmenlik Statüsü Tablosu	71
9. Öğretmenlerin Okuldaki Hizmet Süresi Dağılım Tablosu	72
10. Ölçeğin 1. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	73
11. Ölçeğin 2. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	74
12. Ölçeğin 3. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	74
13. Ölçeğin 4. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	75
14. Ölçeğin 5. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	75
15. Ölçeğin 6. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	76
16. Ölçeğin 7. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	76
17. Ölçeğin 8. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	77
18. Ölçeğin 9. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	77
19. Ölçeğin 10. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	78
20. Ölçeğin 11. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	78
21. Ölçeğin 12. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	79
22. Ölçeğin 13. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	79
23. Ölçeğin 14. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	80
24. Ölçeğin 15. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	80
25. Ölçeğin 16. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	81
26. Ölçeğin 17. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	81
27. Ölçeğin 18. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	82
28. Ölçeğin 19. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	82
29. Ölçeğin 20. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	83
30. Ölçeğin 21. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	83

31. Ölçeğin 22. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	84
32. Ölçeğin 23. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	84
33. Ölçeğin 24. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	85
34. Ölçeğin 25. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	85
35. Ölçeğin 26. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	86
36. Ölçeğin 27. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	86
37. Ölçeğin 28. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	87
38. Ölçeğin 29. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	87
39. Ölçeğin 30. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu	88
40. Genel Ortalamalar Tablosu	89

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Şekil No.</u>	<u>Sayfa</u>
1. Yalnız Bireyin Hedef, Plan, İmkan ve Düşünceleri	28
2. Kendini Açan Bireyin Hedef, Plan, İmkan ve Düşünceleri	28
3. Eğitimde İletişim Süreci	60
4. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	64
5. Öğretmenlerin Medeni Durumuna Göre Dağılımı	65
6. Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Dağılımı	66
7. Mezun Olunan Okul Dağılımı	68
8. Öğretmenlikte Geçirilen Hizmet Süresi Dağılımı	69
9. Öğretmenlikteki Branş Dağılımı	70
10. Öğretmenlik Statüsü Dağılımı	71
11. Öğretmenlerin Okuldaki Hizmet Süresi Dağılımı	73

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e.	Adı Geçen Eser
a.g.k.	Adı Geçen Kitap
a.g.m.	Adı Geçen Makale
AEF	Açık Öğretim Fakültesi
Çev.	Çeviren
DEÜ	Dokuz Eylül Üniversitesi
DF	Diğer Fakülteler
Diğ.	Diğerleri
EBE	Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Ed.	Edition (Baskı)
EE	Eğitim Enstitüsü
EF	Eğitim Fakültesi
İ.Ö.O	İlköğretim Okulu
OMÜ	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
ÖO	Öğretmen Okulu
Örn.	Örneğin
s	sayfa
SBE	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Üniv.	Üniversite
YL	Yüksek Lisans

GİRİŞ

İletişim, insanı insan yapan en önemli unsurlardan biridir. Günümüzde de çok sık tekrarladığımız bir kavramdır. İletişim kavramı, içinde yaşadığımız her kesimi etkiler, çünkü insani bir ihtiyaçtır. Bu etkilenme ilk olarak ailemizden başlar ve daha sonra sosyal gruplarımızda, eğitim alanında, iş yerlerinde, ortak yaşam alanlarında yani insanın bulunduğu her alanda meydana gelir. İletişim, basit ifade etmek gerekirse, insanların birbirleriyle anlaşma şeklidir. Bu cümle iletişimin ne denli önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

İletişimin hava, su gibi son derece önemli ihtiyaçlarımız kadar önemli olduğunu düşünürsek, bu kavramı hem kişisel hem de örgütsel boyutta ele alma ihtiyacı ortaya çıkar. Yaşantımızın en önemli kısımlarından birini oluşturan eğitim alanında iletişimin önemi ve iyi bir eğitim yönetimi üzerindeki etkileri çok büyüktür.

Yaşadığımız ortamlarda, günlük hayatımızda, kendi kişisel iletişim yöntemlerimiz ve özelliklerimizle insanlarla temas kurarız fakat yaşamımızda önemli bir yer tutan eğitim hayatında ve iş yaşamımızda iletişimin örgütsel boyutu da ön plana çıkar. İletişimin eğitim yönetimindeki başarı üzerindeki etkisinin ne denli önemli olduğunu, yaşantımızın önemli bir bölümünü eğitim kurumlarında eğitim-öğretim görerek ya da vererek geçirdiğimizi göz önünde bulundurarak daha iyi kavrayabiliriz.

Bu husustan yola çıkarak, eğitimin en önemli kurumlarından biri olan okulda, eğitim bayrağını en önde taşıyan okul müdürlerinin iletişim becerilerinin önemli bir rolü vardır. Etkili bir okul eğitimi için öncelikle okul müdürlerinin etkili iletişim becerilerine sahip olmaları gerekmektedir. Bunu öğretmen, öğrenciler ve okul personeli izleyecektir. Bu çalışmamda esas alınan konu, ilköğretim müdürlerinin etkili iletişim sağlamalarında önemli bir husus olan kendilerini açma becerileridir. İki tarafın yani müdürün ve öğretmenin birbirine tam olarak açıldığını söylemek zordur.

Müdürler ve öğretmenler arasındaki ilişki, her iki tarafın da ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olmalıdır. Müdürlerin öğretmenlerle ilişkilerinde sorunlar olabilir, müdürler de insandır ve duyguları vardır. Onlar da yorulurlar, kızarlar, incinirler ve kendilerini yetersiz hissedebilirler. Uğraşılması zor öğretmenleri, öğrencileri ve okul çalışanları olabilir. Çeşitli sebeplerle bu insanlar üzerindeki etkileri azalabilir. Bu gibi sorunlara çözüm bulmak için en sağlıklı yol, müdürlerin özellikle öğretmenlere kendilerini açmasıdır. Müdürler öğretmenlere kendilerini açabilirlerse, öğretmenler de

karşılıklı olarak kendilerini müdürlerine açarlar. Bu şekilde karşılıklı açılma, müdürlerle öğretmenler arasındaki kişisel farklılıkların önemini azaltır, eğitimdeki verimliliği artırır. Ayrıca okul müdürleri, duygu ve düşüncelerini öğretmenlerle paylaşarak yüklerini hafifletebilir ve öğretmenlerin de gücünden faydalanabilirler.

Öğretmenler, duygularını ve isteklerini önemseyen bir müdürün yanlarında olduğunu hissedersen kendilerini çok kolay bir şekilde açabilirler. Bu açılmada müdür de empatik dinleme gösterebilir ve bu süreçte o da kendini açabilirse etkili okul ortamı oluşmuş olur. Kendini açma her ilişkide yararlıdır.

Bu çalışmadaki amaç; öncelikle iletişim kavramını değişik boyutlarda ele alarak, iletişimin özelliklerini ve önemini ortaya çıkarmak, yönetim alanını incelemek ve ilköğretim müdürlerinin kendini açma becerilerinin, etkili bir iletişim üzerindeki etkilerini ortaya koymaktır. Bu tez, okul müdürlerinin öğretmenlere karşı kendilerini açma davranışlarını ölçmeyi amaçlamaktadır.

Araştırma üç bölümden oluşmaktadır. Tezin birinci bölümünde genel olarak iletişim, iletişimin tanımı, önemi, iletişim süreci ve unsurları, iletişimin çeşitleri ve iletişimin yöntemlerinden bahsedilmiştir. Kendini açma ve yöntemleri açıklanmıştır. Kendini açmanın tanımı kuramları, kendini açma modelleri, boyutları şekilleri, öğeleri, kendini açmayı etkileyen faktörler, özellikleri, zamanlaması, kendini açamama ve sonuçları, kendini açmanın işlevleri açıklanmış ve Türkiye’de yapılan araştırmalardan bahsedilmiştir. Okul müdürü-öğretmen işbirliği ele alınmıştır. Okul müdürlerinin kendilerini açmalarının sebepleri açıklanmış, kendini açmada yüzleşici ben mesajları incelenmiştir.

Tezin ikinci bölümünde ise, yönetici ve yönetilen ilişkisi açıklanmıştır. Etkili yönetici-yönetilen iletişimi incelenmiş, yönetici tanımlanmış, eğitimde yönetimle ilişkilendirilmiştir.

Tezin son bölümünde ise araştırmaya yer verilmiştir. Kaynak tarama, anket ve görüşme yöntemi uygulanmıştır. Araştırmanın evreni 1850 öğretmendir, örnekleme oluşturan 200 öğretmene uygulanan anket, SPSS programı ile değerlendirilmiş sonuçlar açıklanmıştır. 200 öğretmenin tamamına ulaşılmıştır.

Problem

Bu çalışmada İlköğretim okullarındaki müdürlerin kendini ne kadar açabildikleri araştırılmaktadır. İletişim becerilerini kullanarak öğretmenlerle işbirliği düzeyi incelenmektedir. Bu araştırmanın problemi ise şöyle ifade edilebilir: İletişimin eğitim yönetimindeki başarısı üzerinde etkisi göz önünde bulundurularak ilköğretim müdürleri öğretmenlere kendilerini açıyor mu? Kendini açma davranışlarını ne düzeyde gerçekleştiriyorlar? Eğitimdeki sorunlara çözüm bulabilmek için en sağlıklı yol müdürlerin kendilerini özellikle öğretmenlere açması mıdır?

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmadaki amaç; öncelikle iletişim kavramını değişik boyutlarda ele alarak, iletişimin özelliklerini ve önemini ortaya çıkarmak, yönetim alanını incelemek ve ilköğretim müdürlerinin kendini açma becerilerinin, etkili bir iletişim üzerindeki etkilerini ortaya koymaktır. Bu tez, okul müdürlerinin öğretmenlere karşı kendilerini açma davranışlarını ölçmeyi amaçlamaktadır. Bu genel amaç çerçevesinde şu soruların cevapları verilmeye çalışılacaktır:

1)İlköğretim müdürleri, öğretmenlere kendilerini açıyor mu? Kendini açması karşılıklı güven sağlıyor mu?

2)İlköğretim müdürleri, öğretmenlere kendini açarken doğru zaman, doğru mekan kullanıyor mu? İlköğretim müdürleri öğretmenlere kendini yeteri kadar açıyor mu?

Araştırmanın Önemi

Araştırmada elde edilen bulgu ve sonuçların;

1.Milli Eğitim Bakanlığının araştırma konusuna yönelik olarak ilköğretim kurumlarındaki yönetici yönetilen ilişkilerini ve hizmet içi eğitimlerinin düzenlenmesine yardımcı olacağı;

2.Üniversitelerdeki Eğitim Fakültelerinin ve ilgili Fakültelerin Eğitim ve İletişim bölümlerinde yapılan çalışmalara katkı sağlayacağı;

3.Okullardaki okul müdürü-öğretmen ilişkilerindeki problemlerin azaltılmasına ve ilişkilerin iyileştirilmesine katkı sağlayacağı;

4.Yönetici-yönetilen ilişkilerinin düzenlenmesi sonucunda eğitimin kalitesinin artmasına destek olacağı;

5.Konu ile ilgili yeni araştırmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları aşağıda gösterilmektedir:

1)2008-2009 eğitim öğretim yılları ile sınırlı olacaktır.

2)Örneklem İstanbul'da Şişli İlçesi Milli Eğitim Bakanlığına bağlı İlköğretim Okullarındaki tüm öğretmenlerin (toplam 1850 öğretmen) 200 tanesi ile sınırlı olacaktır.

Sayıtlar

Bu araştırmanın sayıtları aşağıda verilmektedir:

1)Örneklem grubundaki ilköğretim okulu öğretmenlerinin araştırmada kullanılan ölçekteki sorulara samimi cevaplar verecekleri sayılacaktır.

2)Örneklemin evreni temsil ettiği sayılacaktır.

Araştırmanın Modeli

Devlet ve özel ilköğretim okullarındaki müdürlerin öğretmenlere kendilerini açma becerilerini öğretmenler üzerinde sınavarak inceleyen bu çalışmada genel tarama modeli uygulanmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, İstanbul Şişli İlçesi'ndeki ilköğretim okullarındaki öğretmenler (1850) oluşturmuştur.

Araştırmanın örneklemini, İstanbul Şişli İlçesi'ndeki ilköğretim okullarındaki 200 öğretmen oluşturmuştur.

Veri Toplama Yöntemi

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan Kişisel Bilgi Formunda öğretmenlerin demografik özelliklerine dair (cinsiyetleri, yaşları, medeni durumları, mezun oldukları

okul türleri, öğretmenlikte ve çalıştıkları kurumdaki hizmet süreleri, branşları, meslekteki statüleri) ilişkin 8 soru yer almaktadır.

İlköğretim müdürlerinin kendini açma becerileriyle ilgili davranışlarını değerlendirmeyi amaçlayan ölçek

Araştırmanın bu ölçeğinde ilköğretim okulu öğretmenlerinin , kendini açma davranışları açısından müdürlerini değerlendirmeleri için hazırlanmıştır. Bu ölçek tez danışmanı Dr. Zülfikar ÖZKAN ve araştırmacı Burcu ALPAY tarafından gerçekleştirilmiştir ve toplamda 30 maddeden oluşmuştur. Ölçeğin yapılacak geçerlilik ve güvenirlik çalışmalarından sonra Alpa Güvenirlik katsayısı ve faktör analizi sonucunda, ölçeğin faktör sayısı oluşturulmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın İlköğretim Müdürlerinin Öğretmenlere Kendini Açma Düzeyleri Ölçeği yetkililerden gerekli izinler alınarak 2008-2009 akademik yılı 2. Döneminde 27 Devlet, 12 Özel İlköğretim okullarının 200 öğretmenine uygulanmıştır. Öğretmenlere soruları cevaplamadan önce gerekli açıklamalar yapılmış ve ölçek formlarını cevaplamaları için yeterli süre verilmiştir.

Veri Analiz Yöntemi

Tez danışmanı Dr. Zülfikar ÖZKAN ve araştırmacı Burcu ALPAY tarafından hazırlanan ve geliştirilen bu ölçekte toplamda 30 soru vardır. Bu sorular 5'li Likert tipi (Tamamen katılıyorum (%80-%100) (5), Katılıyorum (%60-%79) (4), Kısmen Katılıyorum (%40-%59) (3), Katılmıyorum (%20- %39) (2), Kesinlikle Katılmıyorum (%0-%19) (1)) şeklinde hazırlanmıştır.

Toplanan veriler 15. Numaralı SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Toplanan verilerin betimlenmesi amacıyla ölçülebilir veriler üzerinde yüzde ve frekans istatistikleri yapılmıştır. Ayrıca değişkenler arasındaki farklılıkları ortaya koymak için bağımsız örneklemelerde bağımsız t-testi ve varyans analizleri yapılmıştır.

Ölçeğin güvenilirliğinin test edilmesinde Alfa Katsayısından (Cronbach Alfa) yararlanılmıştır. Yapılan analizlerde 200 cevaplayıcıdan elde edilen veriler kullanılmıştır.

30 parçalık ölçeğin analizi için ölçeği oluşturan her bir faktörünün iç tutarlılığı gösteren Alfa Katsayıları (Cronbach Alfa) bulunmuştur. Ayrıca ölçek değişkenlerinin, alfa katsayısına ne derecede ve ne yönde etkide bulduklarını saptayabilmek için; “Değişken Silindiği Taktirde Ölçeğin Alfa Katsayısı” (Alpha if Item Deleted) değerleri her bir faktör için ayrı ayrı hesaplanmıştır. Söz konusu değerler, herhangi bir değişken silindiği taktirde, geri kalan değişkenlerin iç tutarlılıklarını göstermektedir.

Anketin güvenilirlik analizi yapıldıktan sonra kurmasal olarak belirlenen faktör yapısının doğruluğunu test etmek amacıyla Faktör Analizi yapılmıştır. Bu çerçevede 30 değişkenin başlangıç faktörlerinin saptanması “Asal Bileşenler” yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Ancak Asal Bileşenler analizi sonucunda ölçeğin 6 boyuttan oluştuğu görülmekle birlikte belirgin bir faktör kalıbı elde edilememiş, birçok maddenin farklı faktörlerde yüksek ağırlığa (high loading) sahip olduğu gözlenmiştir. Bundan dolayı 6 faktörlük sonuç, faktörler arası korelasyona imkan verebilmek ve daha sağlıklı yorum yapabilmek için yönlendirmeye tabii tutulmuştur.

Varimax metodu kullanılarak yapılan yönlendirme sonucunda; 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30. sorular “işbirliği ve bağlılık”, 4, 5, 6, 11, 14, 15. sorular “iç dünyayı paylaşma”, 2, 3, 21, 22. sorular “özgüven”, 12, 17, 20. sorular “karşıdakine güven” 8, 10, 16. sorular “kişi ve mekan seçimi”, 18, 19. sorular “özel görüşleri paylaşma”, 1 ve 7. sorular “gizlilik” faktörleri altında toplanmışlardır. 13. ve 9. sorular kendi başına birer faktördür.

I. BÖLÜM

KENDİNİ AÇMA BECERİLERİ

Kendini açma, hem sosyal psikologların hem de klinik psikologların ilgilendiği konulardan biridir. Kendini açma, benliğin sözel ve sözel olmayan iletişimle ortaya konma şekli olarak tanımlanmaktadır. Kendini açma, bireyin kendine ilişkin bilgi veya enformasyonları diğer kişilere açma veya açıklama olgusudur. Gerçek benliğin diğer kişiye gösterilmesini içerir. Rosenfeld der ki: kendini açma gizli şeylerimizin bahşedilmesidir.¹

Bu bölüm, iletişimde kendini açma ve kendini açmanın yöntemleri olarak iki ana başlıkta ele alınmıştır.

1.GENEL OLARAK İLETİŞİM

İletişimde kendini açma ilk basamak olarak ele alınmalıdır. Kişinin kendini dışa açmasını sağlayan temel iletişim türü kendini açmadır. Kendi iç dünyasında kendisi ile iletişimi sağlıklı olan bireyin kişiler arası iletişimde daha etkili olacağı ifade edilebilir. Açıköz'e göre, birey kişiler arası iletişim ile benliğini diğerlerine açıp onları aynası olarak görür. Birey olarak bizler kendimizi diğerlerinin benliklerinde gerçekleştirdiğimiz gibi aynı zamanda onların benliklerinde kendi kişiliğimizi ve kişiliğimizin kontrolünü de yaparız.²

Cüceloğlu'na göre, sosyal bir varlık olan insanın temel gereksinimlerinden biri başkaları ile birlikte olmaktır. İnsan ilişkileri içinde var olabildiğinden farkında olarak ya da olmayarak belirli bir sosyal çevre içinde yer alan bireyler ile sürekli iletişim ve etkileşim halindedir.³ Bu açıklamalar ışığında iletişim aşağıdaki alt başlıklarda incelenmiştir.

¹ http://www.hipnozedavisi.com/haluk/index.php?option=com_content&task=view&id=19&Itemid=29 (12.02.2009)

² Açıköz, H.M.,Etkili İletişim, Ankara, 2005,s.26.

³ <http://www.gapmyo.edu.tr/dergi4/makale5.pdf> (13.02.2009)

1.1.İletişimin Tanımı ve Önemi

Dilimizde kullanımı giderek yaygınlaşan “iletişim” kavramının yerine, yakın zamanlara kadar “haberleşme” ve Fransızca’dan alınan kominikasyon” (communication) sözcükleri kullanılıyordu. Communication sözcüğünün kökeninde Latince’deki communis kavramı bulunmaktadır. “Birçok kişiye ya da nesneye ait olan / ortaklaşa yapılan” anlamındaki bu kavramdan hareketle iletişim sözcüğünün özünde, yalın bir ileti alışverişinden çok, toplumsal nitelikli bir etkileşimi ve paylaşımı dile getirdiğini söyleyebiliriz.⁴

Birbirlerine ortamlarındaki nesnelere, olaylar, olgularla ilgili değişimleri haber veren, bunlara ilişkin bilgilerini birbirlerine aktaran, aynı olgular, nesnelere, sorunlar karşısında benzer yaşam deneyimlerinden kaynaklanan benzer duygular taşıyıp bunları birbirine ifade eden insanların oluşturduğu topluluk ya da toplum yaşamı içinde gerçekleştirilen tutum, yargı, düşünce, duygu bildirimlerine iletişim diyoruz.⁵

Psikoloji ile ilgili bilimsel yayınlara bakıldığında, iletişimin ne olduğu konusunda farklı tanımların bulunduğu görülmektedir. Bu tanımların ortak yanlarını birleştiren uzlaştırıcı bir tanım şöyle olabilir: “İletişim, katılanların, bilgi / sembol üreterek birbirlerine ilettikleri ve bu iletileri anlamaya, yorumlamaya çalıştıkları bir süreçtir.”⁶

Genel anlamda iletişim; istenen sonuçları başarmak ve davranışları etkilemek amacıyla insanlar arasında sözlü ya da sözlü olmayan diğer araçlarla anlayış sağlamadır.

İletişim, bilgi üretme, aktarma ve anlamlandırma sürecidir. İletişim, emirlerin enformasyonunun, düşüncelerin, bireyden bireye gruptan gruba aktarılma, iletilme sürecidir. Bireyler arası bir etkileme sürecidir.⁷

İletişim, insanlar arasında toplumsal ve örgütsel yaşamın vazgeçilmez bir unsurudur. İletişim, birbirleriyle ilişkili iki ya da daha fazla kişi arasındaki mesaj alışverişidir. Başka bir ifadeyle iletişim, konuşmak, yazmak, dinlemek, beden dilini kullanmak, yazılara ve telefonlara cevap vermek; tek kelimeyle haberleşmektir.⁸

İletişim, toplumsal birimler arasında bir bilgi, anlam, duygu ve düşünce alışverişidir. İnsan davranışını değiştirmek amacıyla her türlü kavram ve sembolün üretilme sürecidir. Bireyler ve birimler arasında önceden kabul edilmiş simgeleri-

⁴ Zıllıoğlu, M., Yüksel, A.H., İletişim Bilgisi, Eskişehir, 2005, s.2.

⁵ Oskay, Ü. İletişimin ABC’si, İstanbul, 1992, s.15

⁶ Dökmen, Ü., İletişim Çatışmaları ve Empati, İstanbul, 2008, s.349

⁷ Aydın, M., Eğitim Yönetimi, İstanbul, 2000, s.149.

⁸ Aytürk, N., Yönetim Sanatı, Ankara, 2007, s.145

sembollere göre bir haberin geçiriliş sürecidir. Bilgi ve anlamın bir kimseden başka bir kimseye geçirilmesidir. Bilgi ve haberin uygun bir biçimde aktarılmasıdır. Anlamı müşterek kılma sürecidir.⁹

Bu kavramsal bilgilerin ve tanımların ışığında iletişimin önemine değinelim. İletişim süreci, insan davranışını değiştirmek, kişiler ve gruplar arası ilişkileri geliştirmek, görevleri gerçekleştirmek, örgütte bir haberleşme ağı kurmak ve etkili bir koordinasyon sağlamak amacıyla kullanılır.¹⁰

Hayatta mutlu ve başarılı olmayı sağlayan anahtarlardan biri iletişimdir. İletişim sözcüğün karşılıklı ilişki anlamında kullanılır. Siz ve “diğeri” arasındaki ilişki, siz ve “diğerleri” arasındaki karşılıklı ilişki. İnsanlarla iletişim kurmayı bilmek, iletişim tekniğini, kurallarını ve inceliklerini tanımak hayatta başarılı ve mutlu olmayı sağlar.

Sadece başkalarıyla iletişim kurulmaz. Kişi kendisiyle de iletişim halindedir. Ancak her nedense, iletişimin bu yönü daima ihmal edile gelmiştir. Oysa, sahip olunan en önemli güçlerden bir tanesi işte bu son noktada gizlidir. Gizli kalmış kaynaklara ve yeteneklere ulaşılmasını sağlayan kişinin kendisiyle iletişim gücüdür.

Kendimizi iyi ifade edebilmenin yolu sağlıklı iletişim kurmaktan geçer. Kendimizi açmak, aşmak ve olduğumuz gibi görünmek bizi tanıyabilmeleri için başkalarına vereceğimiz en büyük imkandır. Toplum içinde maskeli dolaşarak iyi ve kalıcı ilişkiler kurmamız imkansızdır. En derin duygularımızı açıkça ifade edebildiğimiz zaman, egomuzun mutsuzluk yaratan bağımlılık programından kurtulmasına yardımcı oluruz.

İletişim insan açısından çok önemlidir. Problem çözme sürecinde insan, çok önemli tecrübeler edinir ve yüksek bilinç düzeyine ulaşır. Problemlerini başkalarıyla konuşabilmenin güzelliğini hisseder. Başkalarına karşı açık ve içten davranmayanlar, dertlerine ortak edecek kimseyi bulamazlar. O yüzden zamanla öylesine bir yalnızlığa sürüklenirler ki artık toplum hayatına dönmeleri imkansız hale gelir.

Verimli iletişim kurmak isteyen insanlar, her şeyden önce kendi duygu ve düşüncelerini iyi tanımak zorundadırlar. İnsan bir taraftan kendi iç dünyasında olup bitenleri iyi tahlil ederken, diğer taraftan da iletişim kurduğu kişi veya kişilerin duygu, düşünce, hal ve tavırlarını doğru anlama ve yorumlama yeteneğine sahip olmalıdır.¹¹

⁹ Taymaz, H., İlköğretim ve Ortaöğretim Okul Müdürleri İçin Okul Yönetimi, İstanbul, 2007, s.42.

¹⁰ Taymaz, a.g.k., s.42.

¹¹ Özkan, Z., Mutluluk ve Başarı Yolları, İstanbul, 2007, ss.153-155.

İletişim sadece konuşmak değildir, iletişim aynı zamanda; ne söyleyeceğimizi bilmek, bunu ne zaman söylemenin daha uygun olacağına, nerede söylemenin doğru olduğuna karar vermek, en iyi nasıl söyleneceği hususunda fikir yürütmek, olayları basite indirgeyerek sunabilmek, akıcı bir dille ve karşınızdaki kişiyle göz kontağı kurarak konuşabilmek, dikkati yoğunlaştırabilmek ve karşınızdaki kişinin verilen mesajı anlayıp anlamadığını kontrol edebilmektir.¹²

İletişimdeki temel ilke kabul etmedir. Başkalarını olduğu gibi kabul etmek, ilişkileri kuvvetlendirmede önemli bir etkidir. Birey karşısındaki kişiye gerekli anlayışı gösterip kabulkâr, hoşgörülü bir ortam sağlarsa, onun kendini güven içinde hissedip, kendi özüne uygun davranışlar içine girmesine fırsat verir. Böylece bir ilişkide diğer kişi olumlu yönde değişebilir, sorunları çözmeyi öğrenebilir, daha üretici, daha yaratıcı olabilir.

Gerçekçi iletişimi benimsemiş bir kişinin amacı, kendi göreceli doğrusunu veya farklılığını çevresindekilere dayatmak değil, farklılıklar arasında ayrılıkları yakalamak olmalıdır. Sağlıklı iletişimin temelinde çok açılı düşünme biçimi yatmaktadır. Benzer biçimde Özer'e göre iletişimde bulunabilmek için kişilerin davranış ve duygusal tepkilerinin, düşünce, inanış biçimleri ve olaylarla ilgili geliştirmiş oldukları bakış açılarının ürünleri olduğu düşünce biçimini kabullenmiş olmak ön koşuldur.¹³

Sağlıklı bir iletişim için farklılıkların farkındalığında olmanın ve diğerlerinin bakış açılarını yakalayarak empati kurabilmenin gerekli olduğu söylenebilir.

1.2.İletişim Süreci ve Unsurları

İletişimi neden bir süreç olarak tanımlamak gerektiğini kavrayabilmek için önce süreç kavramının anlamının üzerinde durmamız gerekir.

“Süreç, bir olayın düzenli olarak ve birbirini izleyen değişimlerle gelişmesi, başka bir olaya dönüşmesidir.”¹⁴ Bu tanımdan hareketle sürecin, süreklilik içinde değişip, gelişmeyi; değişim içinde sürekliliği dile getirmek için kullanıldığını söyleyebiliriz. Özetle herhangi bir olayı, olguyu ya da ilişkiyi süreç kavramıyla tanımladığımızda, süreç içinde yer alan öğelerin karşılıklı etkileşim içinde değiştiklerini anlatmış oluruz.

¹² <http://www.delinciler.net/forum/psikoloji-kisisel-gelisim/68097-iletisimin-onemi.html> (05.05.2009)

¹³ Özer, A. İletişimsizlik Becerisi, İstanbul, 2001, s.38.

¹⁴ Ozankaya, Ö., Toplum Bilim, İstanbul, 1994, s.110.

Belli durumlarda ve konularda belli bir biçimde düşünmeye, konuşmaya, davranmaya alışmışızdır; bunlara aldığımız ya da alamadığımız tepkiler sonraki iletişimimizin temelini oluşturur. Kısaca, iletişim bireyin bilgi edinmesini ve buna göre tutum ve davranışlarıyla tepki geliştirmesini sağlayan bir süreçtir.

Özetle, her iletişim durumu, diğerlerinden ayrı ve değişik algılansa da, gerçekte öteki iletişim durumlarıyla ilişkili bir süreklilik içindedir. Çünkü, toplumların olduğu kadar bireylerin de geçmiş ve bugünkü yaşantıları ile gelecek anlayış ve beklentileri etkileşim içinde bir bütün oluşturur. Bu gerçek, iletişimin bir süreç olarak kavranması gereğini ortaya koyar.¹⁵

Duyularımızın özellik ve yeteneklerine bağlı olarak değişik çevresel etkiler, gönderilen mesaj ile alınan mesaj arasında farklar oluşmasına; mesajın doğru alınmamasına yol açarlar. Özellikle kanal üzerinde etkili olan bozucu faktörler gürültü olarak adlandırılmaktadır.¹⁶ Yeteri kadar aydınlık olmayan bir ortam görsel kanal için gürültü kaynağıdır. Ortamdaki yüksek sesli müzik ise işitsel kanal için gürültü kaynağıdır.

Dökmen'e göre, kişiler arası iletişimde kaynağın tutumları, yetenekleri, sosyal rolleri, sosyal statüsü, benlik kavramı, karşısındakine ilişkin algıları, konuya ilişkin bilgi düzeyi gibi faktörler mesajın oluşturulma ve iletilme süreci üzerinde belirleyici rol oynamaktadır. Aynı biçimde bu faktörler mesajın alınıp yorumlanmasını da belirlemektedir.¹⁷ Doğal olarak belirttiğimiz faktörlerin olumsuz durumları iletişimde önemli gürültü kaynağı olmalarına yol açabilmektedir.

Mesajın oluşturulma sürecinde mesajın amaçlanan içeriği (konuya ilişkin bilgi), kaynağın kişisel özelliklerinden önemli ölçüde etkilenmektedir. Bu nedenle iletilmek istenen mesaj ile iletilen mesaj, bir ölçüde farklılaşmaktadır. Aynı biçimde mesajın alınması sürecinde de alıcının kişisel özellikleri iletilen mesaj ile alınan mesaj arasında farklılık yaratmaktadır.¹⁸

İnsanoğlu günlük hayatın bir kısmını iletişim ile geçirmektedir. Yapılan bir çalışmada uyku saatlerinin dışında kalan sürenin %75'ini iletişimle geçirmektedir. İletişim içinde bulunan kişi, bu sürenin %30'unu konuşarak, %45'ini dinleyerek geçirmektedir. İletişimin amacına ulaşabilmesi için mutlaka iletişim sürecinin işlenmesi

¹⁵ Zıllıoğlu- Yüksel, a.g.k., s.29.

¹⁶ Cüceloğlu, D., Yeniden İnsan İnsana, İstanbul, 1997, s.48.

¹⁷ Dökmen, a.g.k., s.234.

¹⁸ <http://www.ak-kurt.com/bseib.html> (14.05.2009)

gerekir. İletişim sürecinin incelenmesinde dikkate alınan temel öğeler, kaynak, mesaj, kanal, alıcı ve dönüttür.

1.2.1. Kaynak (Verici) ve Alıcı

İletişimi başlatan vericidir. İletişim bir çaba harcamayı gerektirir. Vericinin iletişim çabasına girmeyi göze alabilmesi için bir amacının olması gerekir. Bu amaç, vericinin bir gereksinmesini doymak, bir sorunu çözmek ya da bir merakını gidermek olabileceği gibi karşıdakini hoşnut etmek, hoşça zaman geçirmek için de olabilir.¹⁹

Kaynak, iletiyi (mesajı) oluşturan ve bir kanal ile hedef kitleye ulaştıran birim olarak tanımlanabilir. Etkileyici bir iletişimden söz edebilmek için kaynağın güvenilir olması gerekmektedir. Kaynak güvenilir olduğunda, alıcı dikkatle dinleyecek, iletiye (mesaja) ilgi artacak, benimsenmesi kolaylaşacaktır.

İletinin, etki derecesi üzerinde rol oynayan diğer özellikler, yaş, cinsiyet, din, ekonomik düzey, eğitim düzeyi ve toplumsal statüdür. İletinin etkinliği üzerinde rol oynayan bir diğer öğe de empatidir. Empati iletişimde bulunan kişinin söylediklerini bireysel değerlendirme yapmadan sorunu ve neler duyumsadığını anlamaya yönelik bir çabadır.

Alıcı ise, kaynaktan gelen iletileri alan ve bunlara sözlü, sözsüz tepkide bulunan kişi ya da gruplardır. Türkçe kaynaklarda alıcı yerine hedef kavramının kullanıldığı görülür. İki kişiden oluşan bir grupta kaynağın gönderdiği iletişim hedefi ve alıcısı bir'dir. Buna karşılık belli bir kişiye gönderilen mektup hedef tarafından değil de bir başkası tarafından okunursa alıcı hedeften ayrı olur.²⁰

Baltaş ve Baltaş'tan aktarıldığına göre, iletişim sürecinde alıcı konumunda olan kişi çok önemlidir. Vericinin kodladığı anlamı alıp çözecek ve değerlendirecek kişi alıcıdır. Mesaj akışında alıcı kimsenin tutumu, iletişimin akışını belirleyen önemli bir etkidir. İletişim için esas olan, bu mesajlardaki sözcüklere verici kişi tarafından giydirilmiş anlamdır. Doğru dinleme, doğru ve sağlıklı iletişimin en önemli parçasıdır. Etkin dinleme, bütün insanların geliştirmesi gereken bir dinleme becerisidir. Sağlıklı insan ilişkilerinin temeli çok basit gibi gözükse ama çok ihmal edilen etkin dinlemenin doğru olarak uygulanmasıdır.²¹

¹⁹ Başaran, İ.E., Yönetim, Ankara, 1989, s.287.

²⁰ Zıllıoğlu,-Yüksel, a.g.k., s.30.

²¹ Baltaş, Z.- Baltaş A., Bedenin Dili, İstanbul, 1994, ss.28-29.

1.2.2. İleti (Mesaj)

İletişimden söz edebilmemiz için her şeyden önce bir nedene ihtiyacımız vardır ki biz bu nedene “mesaj” diyoruz. Mesaj, düşünce yapısı ve fikirler bütünüdür.²² İleti, iki insan arasındaki iletişimde sözel olarak kodlanabilir. Yüz yüze iletişimde atmosfer, telefon görüşmesinde elektrik akımında değişimleri taşıyan kablo, telsizde havadaki iyonlar bu iletiyi taşıyan kanal görevi yüklenir.²³

Sabuncuoğlu'na göre burada iki nokta önem taşır; mesajın dili ve mesajın içeriği. Mesajın dili alıcı tarafından zorlanmaksızın anlaşılabilir, açık, net ve kesin nitelik taşımasını ifade eder. Mesajın içeriği ise, iletilmek istenen bilgi ve düşüncenin ele alınış biçimidir. Bu bilgi ve düşüncelerin hiçbir yanlış yoruma yol açmayacak sistematik bir şekilde aktarılması gerekir. Özellikle alıcının eğitsel ve sosyal düzeyi ve diğer özelliklerine uygun içerikte bir mesaj hazırlanmasına özen gösterilmelidir.²⁴

İleti, bir düşünceyi, duyguyu, isteği, bilgiyi aktarmaya/ paylaşmaya/ bildirmeye yarayan ve kaynak tarafından üretilen fizik bir üründür.²⁵

Alıcının mesajına odaklanmasını sağlamak için dikkat dağıtıcı tüm unsurları en aza indirmelisiniz. Önemli olan sadece mesajın içeriği değil, nerede ve nasıl iletiliştir. Alıcının mesajı alması ve bunun göndericinininkine uygun olması göndericinin sorumluluğundadır. Mesaj karşıya iletileniyorsa, hata büyük bir olasılıkla göndericidedir. Mesajın içeriği çok önemlidir. Mesajın titizlikle hazırlanması ve alıcılara uygun biçimde iletilmesi, başarının temel koşuludur. İyi bir hazırlık, iletimin kolay gerçekleşmesini sağlayacak, mesajınızı almaya hazır olmayan bir alıcının yaratacağı engelleri ortadan kaldıracak, alıcıya uygun olmayan eksik ya da yanlış bir mesajın iletilmesini önleyecektir.²⁶

1.2.3. Kanal

İletişim iletinin gönderilebilmesine ve alınabilmesine bağlıdır. Kanal ve araç, iletinin aktarılmasında/ gönderilmesinde ve alınıp algılanmasında aracı rolünü oynar.

²² Ceylan, A., Örgütsel Davranış, İstanbul, 1998, s.174.

²³ Oskay, a.g.k., s.16.

²⁴ Sabuncuoğlu, Z., İş İdaresi, Eskişehir, 1991, s.54.

²⁵ Zıllıoğlu-Yüksel, a.g.k., s.30.

²⁶ Roebuck, C., Kendi Kendini Geliştirme Programı Etkili İletişim (Çev.A:C:Akkoyunlu), İstanbul, 2000, ss.33-37.

İletişimde kanal, işitme, görme, dokunma, koklama ve tat almayla ilgili duyu organlarını uyarabilecek ve belli fiziksel özellikleri olan araçlardır. İletişim aracı, kanallar aracılığıyla iletileri alan / gönderen, yayan fizik ya da teknik araçlardır.²⁷

İletişimde gönderme becerilerinin önemi, iletişimin yalnızca bazı bilgi ve mesajları söz ile ifade etmekten ziyade, bir tutumlar bütünü olmasından kaynaklanır. İletişim, sadece kelimeleri söylemekten çok daha fazla öğeyi içerir. Gönderme becerileri, mesajın aktarılması için seçilmiş olan sözcükler, beden dili ve sestten oluşan bir bütündür. Bir iletişim yapılandırılmasında ortalama olarak kelimeler %10, ses tonu %30 ve beden dili %60 rol oynar.²⁸

1.2.4. Dönüt (Geribildirim)

Geribildirim iletişim sürecinin son aşamasıdır. Alıcının iletiye (mesaja) verdiği yanıt olarak tanımlayabiliriz. Geri bildirim yolu ile verilmek istenen iletinin anlaşılıp, anlaşılmadığı değerlendirilir. Geri bildirim alınması verilmek istenen mesajın benimsenmesini (içselleştirilmesini) sağlayacaktır. Yüz yüze yapılan iletişimlerde kaynak ve alıcı sürekli yer değiştirir. Kitle iletişiminde arada mekanik kaynaklar olduğu için iletim daha sınırlıdır. Geri bildirim tam alınmaz.

İletişim sürecinde kaynak, alıcısına gönderdiği mesajların alınıp alınmadığını ya da ne denli anlaşılıp anlaşılmadığını alıcıdan kendisine yönelecek tepkilerden anlayacaktır. İşte alıcıdan kaynağa yönelen bu tepkilere dönüt denilmektedir. Doğru ve sağlıklı bir iletişim için geri bildirimde yer alması gerekenler vardır. Vericiyi tam olarak dinlemek ve anlamaya hazır olmak, kelimelerin içeriğine ve aktarılmak istenen duygulara açık olmak, kelimelerin sözlük anlamları dışında “vericide” ne anlama geldiğini tanımayı istemek, kodu açılan mesaj ile kodlanan mesajın anlam bütünlüğünü kontrol etmek, karar anında bile iletişimi kapatmadan doğru dinlemek ve sağlıklı geri bildirimleri sürdürmek çabasıdır.²⁹

İletişim sürecinin tamamlanabilmesi için dönütün vericiye ulaşması ve verici tarafından dönütün doğru, tam ve iyi algılanması gerekir. Yanlış, eksik ve zayıf algılanan iletiler alıcıda istenilen tepkiyi yaratamayacağından alıcının vericiye göndereceği dönüt de istenilen dönüt olamaz.

²⁷ Zıllıoğlu - Yüksel, a.g.k., s.33.

²⁸ Baltaş- Baltaş, a.g.k. s.31.

²⁹ Sabuncuoğlu, a.g.k. s.56.

1.3. İletişimin Çeşitleri

Özkan'ın ifadelerine göre, mutluluk ve başarı, kişinin yeteneklerini, becerilerini ve potansiyelini açığa çıkarmasına bağlıdır. İnsan bu özelliklerini geliştirmeli ve ayrıca başkalarıyla paylaşabilmelidir. Bu paylaşma ise başkalarıyla iletişim kurarak gerçekleşebilir. Pek çok kişi kendilerini ifade edemeyip, duygu ve düşüncelerini içlerinde hapsedtikleri için mutsuz ve başarısız olmuşlardır.³⁰

İletişim her zaman her yerdedir. Günümüz insanının yaşamının yaklaşık dörtte üçünü kaplayan bir olgudur. İletişim zamanımızın çoğunda etkili oluyor. İletişimde temel amaç, çevre üzerinde etkin olmaktır. Her iletişim durumunda insanların kendilerine özgü beklentileri ve amaçları vardır.

İnsanın içinden kendi kendine yaptığı iletişim katmanı, başkalarıyla sözcülerle/simgelerle gerçekleşen iletişim katmanı, her iki durumda da iletililerin aktarımına eşlik eden psikolojik tepkilerin belirlediği katman. Bu sonuncusu iletişimde içten ve/veya dışarıya iletilenin içeriğine katılan kızgınlık / yakınlık, sevgi / nefret; sevinç / üzüntü gibi tepkilerden oluşur.³¹

İletişim güçtür, iletişimi etkili kullanabilenler, kendilerinin dünya deneyimlerini ve dünyanın onlar üzerindeki deneyimlerini değiştirebilirler. Tüm davranış ve düşüncelerin asıl kaynağı iletişimin bir türüdür. Büyük çoğunluğumuzun düşüncelerini, hislerini ve hareketlerini etkileyenler, içinde güç barındıran bu oyuncağı nasıl kullanacağını bilen kişilerdir. Robbins, dünyamızı değiştiren John F. Kennedy, Thomas Jefferson, Martin Luther King Jr., Mahatma Gandhi ve bunların daha hırçın bir örneği olan Hitler gibi insanları örnek vererek tüm bu insanların sahip oldukları ortak özelliğin üstün birer iletişimci olduklarını belirtmiştir.³²

Günlük yaşamımızın değişik alanlarında ve ilişkilerinde gerçekleşen iletişim olgusu temel alınan ölçütlere göre çok değişik biçimlerde sınıflandırılabilir. Bu bağlamda iletişim; bir toplumsal ilişkiler sistemi olarak: kişilerarası iletişim, grup iletişimi, örgüt iletişimi, toplumsal iletişim, kullanılan kodlara göre; sözlü iletişim, yazılı iletişim, sözsüz iletişim olarak sınıflandırılabilir.³³

³⁰ Özkan, a.g.k., s.159.

³¹ <http://www.gencau.com/forum/serbest-kursu/beden-dili-ve-kisilerin-karakter-analizi-t47538.0.html>
(18.03.09)

³² Robbins, A. Sınırsız Güç (Çev. M. Değirmenci), İstanbul, 1993, s.8.

³³ Zıllıoğlu, M., İletişim Nedir, İstanbul, 1993, s.18.

1.3.1. Kişi-İçi İletişim

Kişi içi iletişim kişinin kendi içerisinde geliştirdiği iletişimdir. Bu iletişimin temelinde psikolojik etmenler bulunmaktadır. İletişim ilk olarak insanın içinde başlar. Kişinin kendisiyle olan iletişiminin sağlıklı olabilmesi sayesinde çevresiyle olan iletişimde de başarıdan söz edilebilir. Bir insanın düşünmesini, duygulanmasını, kişisel ihtiyaçlarının farkına varmasını, iç gözlem yapmasını, rüya görerek kendi içinden mesaj almasını ya da kendine sorular sorarak bunlara cevaplar üretmesini bir iç iletişim sayılabiliriz. İnsanlar, kendi içlerinde bir takım mesajlar üreterek ve bunları yorumlayarak kişi-içi iletişimde bulunurlar.³⁴

İnsanın çevresi ile kuracağı iletişim, kendi içinde başlar. Kişiler arası iletişim sürecindeki bir insan kısa sürelerle hem bilgi kaynağı hem de alıcı olmaktadır. Bilgi kaynağı olduğunda bilgi üretmeye, hedef olduğunda ise gelen bilgileri yorumlamaya çalışan bu kişi, her iki durumda da iç iletişim gerçekleştirmek zorundadır.³⁵

1.3.2. Kişiler Arası İletişim

İki ya da daha çok insan arasında karşılıklı iletilerle kurulan iletişim sürecine kişiler arası iletişim denilmektedir. Kişiler arası iletişim kişilerin (kaynak ve hedef birimlerin) yüz yüze karşılıklı konuştukları durumlarda olur.³⁶

Dökmen'e göre, bir iletişimin "kişiler arası iletişim" sayılabilmesi için bazı ölçütler gereklidir. Kişiler arası iletişime katılanlar, belli bir yakınlık içinde yüz yüze olmalıdır. Katılımcılar arasında tek yönlü değil, karşılıklı mesaj alışverişi olmalıdır. Söz konusu mesajlar sözlü (verbal) ve sözsüz (nonverbal) nitelikte olmalıdır; bu iki tür mesaj dışındaki mesajların kullanıldığı iletişimler, örneğin yazışmalar, kişiler arası iletişim sayılmaz.³⁷

Kişiler arası iletişim ve kendini açma, kişinin kendini dışa açmasını sağlayan temel iletişim türü kişiler arası iletişimdir. Aksi takdirde birey kişi iletişiminin birinci aşamasında kalır. Kendi iç dünyasında kendi ile iletişimi sağlıklı olan bireyin kişiler arası iletişimde daha etkili olacağı ifade edilebilir. Açıköz'e göre birey kişiler arası

³⁴ Alkan, N.- Kul, M., Etkili İletişim, Ankara, 2005, s.45.

³⁵ Dökmen, a.g.k., s.39.

³⁶ Cüceloğlu, a.g.k., s.68.

³⁷ Dökmen, a.g.k.,s.42.

iletişim ile benliğini diğerlerine açıp onları aynası olarak görür. ³⁸ Birey olarak bizler kendimizi diğerlerinin benliklerinde gerçekleştirdiğimiz gibi aynı zamanda onların benliklerinde kendi kişiliğimizi ve kimliğimizin kontrolünü de yaparız.

1.3.3. Örgüt İçi İletişim

Örgüt içi iletişim örgütün eylemlerini yerine getirecek veya kapsayacak şekilde örgüt üyeleri tarafından simgelerin üretimi, iletimi ve yorumudur. ³⁹ Örgüt içi iletişimin dört ana görevi vardır. Kontrol, güdüleme, duyguların ifade edilmesi, bilgi iletme. İletişim, görev yetki ve sorumlulukların açıklığa kavuşturulmasına olanak sağladığı gibi kontrole de olanak verir. İletişim örgütsel amaçlara bağlılığı, dolayısıyla güdülemeyi artırır. İletişim duyguların ifade edilmesini sağladığı gibi sosyal gereksinimlerin doyurulmasını da sağlar. İletişim karar vermede kullanılacak bilgiyi iletmede de kullanılır.⁴⁰

1.3.4. Kitle İletişimi

Bir takım bilgilerin, sembollerin, bir takım hedefler tarafından üretilmesi, geniş insan topluluklarına iletilmesi ve bu insanlar tarafından yorumlanması sürecine “kitle iletişimi” denir. Kitle iletişiminde, kaynak ile hedef arasındaki kanallara ise “kitle iletişim araçları” adı verilir. İlgili kaynaklarda kitle iletişim araçları denildiğinde genellikle, radyo, televizyon, gazete, dergi ve benzeri yayınlar kastedilmektedir.⁴¹

1.3.5. Sözlü ve Sözsüz İletişim

Dil aracılığıyla gerçekleştirilen iletişime sözel iletişim; sözcüklerle değil de beden diliyle gerçekleştirilen iletişime ise sözsüz iletişim denilmektedir. Sözsüz iletişim sözlü iletişimi desteklemek ve pekiştirmek amacıyla da kullanılmaktadır. ⁴² Sözlü iletişim akıl mantık ve düşünceyi, sözsüz iletişim duyguları ve ilişkileri en etkin ifade etme aracıdır. Sözel iletişim aracılığıyla içerik ve görevler hakkında bilgi iletildiği vurgulanmaktadır.

³⁸ Açıköz, a.g.k., s.56.

³⁹ Mutlu, E. İletişim Sözlüğü, 2004, s.34.

⁴⁰ Demir, K.- Elma, C., Yönetimde Çağdaş Yaklaşımlar, Ankara, 2007, s.13.

⁴¹ Dökmen, a.g.k., s.57.

⁴² Alkan- Kul, a.g.k., s.48.

Sözel iletişim bilişsel bilgiyi ve eldeki işlerle ilgili iletinin ilk şeklini oluşturur. Sözsüz iletişim ise genelde diğeri ile duyguların paylaşılmasının biçimidir.

İnsanlar arası iletişimde mesaj sözler, sözel olmayan davranışlar ve söz ötesi davranışlar biçiminde kodlanabilir. Yüz yüze iletişimde duygusal mesajların %55'i yüz ifadeleri %38'i söz ötesi yolla ve ancak %7'si sözlerle verilmektedir . Baltaş ve Baltaş'a göre bir iletişimin yapılandırılmasında ortalama olarak kelimeler %10, ses tonu %30 ve beden dili %60 rol oynamaktadır.⁴³

Sözlü İletişim: Sözel mesajlar; konuşurken - yazarken kullanılan sözcüklerden oluşur. Dil; iletişim sırasında kullandığımız semboller sistemidir. Bu semboller sistemi öğrenilir, yaratıcı olarak kullanılabilir ve algıyla yakından ilgilidir. Benzer şekilde Söylemez'e göre sözlü iletişim, düşüncelerin dile döküldüğü bir iletişim biçimidir ve sorun çözmeye dönük bir süreçtir.

Sözlü iletişimin kişiler arası iletişimde önemi büyüktür ve kültürümüzde konu ile ilgili pek çok söz söylenegelmiştir. Daha da ileri gidilmiş ve birisini övmek için "Ağzı var dili yok" denilmiş. Aslında "insanın söylemezinden suyun şarlamazından kork" atasözü ile insan, iletişime cesaretlendirilmelidir.⁴⁴

Sözsüz İletişim: İletişimin temel bir yönünü sözsüz iletişim oluşturur. Demiray ve diğ., günlük yaşamda gerçekleştirilen ilişkilerde başvurulan simgesel kodlar içinde sözsüz olanların anlam yaratmada ve paylaşmada çoğu kez bilincinde olmaksızın ama kaçınılmaz olarak sürekli kullanıldığını vurgulamaktadır. Sözsüz iletişim aracılığıyla insanlar duygularını, düşüncelerini, isteklerini, ihtiyaçlarını ve ruhsal zenginliklerini başka insanlarla paylaşmaktadır. Benzer şekilde Cüceloğlu, insanın iletişiminin tek başına sözcüklerle sınırlandırılmayacağını belirtmektedir.⁴⁵

Sözsüz iletişimin kendine özgü bazı özellikleri vardır. Bunlar duyguları etkili olarak aktarma, iletişim eyleminin yokluğunu olanaksız kılma, insanlar arasındaki ilişkileri tanımlama ve belirleme, sözel içerik hakkında bilgi verme, sözcüklerle çelişebilme, belirsiz olma, güvenilir mesajlar verme ve kültüre özgü olma gibi özelliklerdir.

İnsanlar beden dili sayesinde duygularını, düşüncelerini, isteklerini ve kendisiyle ilgili hemen her şeyi başka insanlarla paylaşabilirler. Baltaş ve Baltaş'a göre genç bireyler yaşadıkları çevrede duygu ve düşüncelerini beden dilleriyle kelimelerden çok

⁴³ Baltaş-Baltaş, a.g.k. s.39.

⁴⁴ Ergin, A.- Birol, C.,Eğitimde İletişim, Ankara, 2000, s.25.

⁴⁵ Demiray, U., ve diğ.leri., Genel İletişim, Ankara, 2003, s.56.

daha açık bir şekilde ifade ederler. Ancak beden dilinin işaretlerini doğru anlamlandırmak kolay değildir. Bunun için jestler, bireyin kişiliği göz önünde bulundurularak değerlendirilmelidir.⁴⁶

Beden dili, jestler ve mimiklerle gerçekleşir. Yüz kaslarının anlam yaratmak için kullanımı mimikleri diğer bir deyişle yüz ifadesini, baş, el, kol, ayak ve bacak hareketleri ya da bedenün tümünü kullanmak jestleri oluşturur. Mimikler, yüzümüzde görünür hale gelen hislerimiz, konuştuğumuz kişilere bizim ruhsal durumumuz hakkında bilgi verir. Dil ile iletişimin görülmesinden çok uzun zaman önce bile insanlar arasındaki iletişimin gerçekleştirilmesinde jestlerin kullanıldığı bilinmektedir. Jest konuşma ile yakından ilişkilidir. Bireyin ifadeleri jestleri sayesinde desteklenmiş olur.⁴⁷

Sözsüz iletişim yollarının birisi de, bedensel temastır. Farklı bedensel temaslar kurarak, karşımızdakine çeşitli mesajlar vermeye çalışırız. Dökmen'e göre örneğin, birisinin elini öpüp başımıza koyduğumuzda, onun bizden büyük/üstün olduğunu kabul ettiğimizi gösteririz. El sıkıştığımızda, karşımızdakini kendimize -en azından bir ölçüde- eşit kabul ettiğimizi göstermiş oluruz. Karşımızdakinin dostluğunun bizim için özel bir önemi olduğunu göstermek istediğimizde, elini avuçlarımızın arasına alarak, sıkırız. Bedensel temasın iletişim sürecinde yer alıyor olması ilişkinin durumu hakkında bilgi verebilir.⁴⁸

Söylemez'e göre, psikolojik bir mekân algısını yansıtan bu düşünce izin verilmedikçe bir başkasının giremeyeceği bireyin gövdesini çerçeveleyen ve görünmeyen ancak kendisi için belirgin olan bir sınırla çizilmiş özel bir alan anlayışından kaynaklanır. Dört gruba ayırmak mümkündür: Çok yakın alan (mahrem alan) bireye en yakın alandır. Bu alan sevgililere, ara sıra aile üyelerine ve belki de birkaç arkadaşına ayrılmıştır.⁴⁹ Kişisel alan- samimi mesafe, 45-50 cm.den başlayarak, 120 cm.ye kadar uzanan alandır. Bu uzaklık özel işlerin tartışılmasına ve dostlara ayrılır. İş ilişkilerinde talimat verirken; meslektaşlar ile çalışma halinde rahatsız olunmayan alandır.⁵⁰

⁴⁶ Abatay, B., "Jest ve Mimiklerin İletişimdeki Yeri ve Önemi", E.G.M. Polis Dergisi, İstanbul, 2003, 9(36), Temmuz-Ağustos-Eylül, ss.759-765.

⁴⁷ Schober, O., Beden Dili-Davranış Anahtarı (Çev. S. Özbent), İstanbul, 1999, s.53.

⁴⁸ Dökmen, a.g.k., s.50.

⁴⁹ Söylemez, Y., Görgüsüzlük Çağı, Ankara, 2005, s.36.

⁵⁰ İzgören, A.Ş., Dikkat Vücudumuz Konuşuyor, Ankara, 1999, s.62.

Sosyal alan, arkadaşlar, tanıdıklar, çalışma arkadaşları, ve geneldeki sosyalleşme etkinlikleri için ayrılan alandır. Bu alan 120 cm.' den 350 cm.' ye kadar ulasan alandır.⁵¹ Resmi temaslar için kullanılan örneğin iş toplantılarında uyulan ölçüdür.

Genel alan, bireyin mikro alanının en dış bölgesi genel alan olarak adlandırılır. Sosyal alanın bitim noktasından başlayarak genişleyen mesafedir. Genellikle yabancılar için geçerli olan bu mesafe tanıdık kişiler söz konusu olduğunda uzak durma, mesafe koyma isteğini yansıtır.⁵²

Kısaca hoşlandıklarımıza daha yakın durmayı tercih ederken hoşlanmadıklarımızdan uzak durmaya eğilim gösteririz. Mekan algısına göre de kurulacak iletişimin farklılaşacağı söylenebilir.

Giyim kuşam bireyin sözleri ve bedeni kadar beğenilerini, o anda içinde bulunduğu ruhsal durumu, karşısındakine verdiği önem ve değeri yansıtır Rütbeler, rozetler takarak, belirli kıyafetlere bürünerek çevremize çeşitli mesajlar iletebiliriz. İlkel topluluklardaki insanların savaş vb etkinlikler öncesinde yüzlerine sürdükleri boyalar, flamalar birer iletişim aracıdır. Bu tür araçlar çeşitli anlamlar iletir ve kişiler arası iletişimde insanların birbirlerine nasıl davranacaklarını önemli ölçüde belirler.⁵³

1.4.İletişim Yöntemleri

Gerçek yaşamda mükemmel olarak gerçekleşen iletişim çok azdır. Çoğu zaman iletiyi aktarmak isteyen kişi, iletisi konusunda tam bir görüş sahibi olmamakta ve bu nedenle iletiyi eksik ifade etmektedir. Bazen seçilen gösterenler duygu ve veya düşüncelerini tam olarak yansıtamamaktadır. Çoğu kez alıcı iletiyi alırken başka iletiler de araya girmektedir. Bu; küçük bir odada herkesin aynı anda konuşması ve bu nedenle dinleyicinin dinlemekte olduğu kişinin konuşmasını tam anlayamamasını anımsatmaktadır.

İyi bir iletişim genel olarak sorunların çözümünde en etkili yöntemdir ve iletişim sorunları çözülmeden doyurucu bir yaşam sürmek olanaksızdır. İletişim konusunda bilinçlenmek bireye önemli etkileşim olanakları sağlar. İletişim sevgi, hoşgörü ve anlayış temeline dayanmalıdır. Aksi halde yapmacık ve anlamsız olacaktır.⁵⁴ Özellikle

⁵¹ Ergin.- Birol,,a g.k., s.32

⁵² Cüceloğlu, a.g.k., 1991, s.45.

⁵³ Dökmen, a.g.k., 2001, s.148.

⁵⁴ http://www.egitirim.gen.tr/ozlem_etikili_iletisim.htm, (18.04.2009)

öğretmenlik mesleği düşünüldüğünde sanırım bu özelliklerin daha fazla dikkate alınması gerekir.

Aytürk, toplumsal yaşamda olduğu gibi, örgütsel ve yönetsel yaşamda insanlarla etkili ilişki ve iletişim kurmanın yöntemlerini belirtmiştir. Bunlar; beden dilini iyi kullanmak, insana önem ve değer vermek, mütevazı (alçak gönüllü) olmak, olumlu ve uyumlu olmak, tutarlı olmak, empati kurmak, eşlemek, mesafeyi korumak, uygun dilde ve uslupta konuşmak.⁵⁵

Etkili bir iletişim için önce dostça bir yaklaşım tarzı benimsemelisiniz. Size açılmasını istediğiniz bir arkadaşınız, sizde o dostluğu göremezse, sırrını sizinle paylaşır mı? Elbette hayır. Öncelikli olarak güveni sağlamalı ve birer dost olabilmelisiniz. Sürekli karşınızdakine değer verecek bir iletişim kanalına girmeliyiz. Onu dinlemeye istekli, onu anlamaya istekli ve ona yardım etmeye istekli bir iletişim kanalı olmalı. Başarılı bir iletişimde, duygulara yenilmeden, güçlü ve olumlu inançlarımızla, duygularımızla yön vermek de çok önemlidir. Bana kızmana, sana daha çok kızma gibi bir tepki ile cevap verirsem kriz kaçınılmazdır. Bana neden kızdığını, kızgınlığını giderici tedbirler olarak anlayışla karşılayabilirsem, seni kazanırım. Kızgınlığın geçtiği bir anda nasıl olsa sen de bana hak vereceksin düşüncesiyle hareket etmelidir.⁵⁶

2. KENDİNİ AÇMA VE YÖNTEMLERİ

2.1. Kendini Açmanın Tanımı

Kendini açma konusunda farklı tanımlar yapılmış olmasına rağmen; kendini açma teorisinin babası sayılan ve araştırılmasında öncülük eden hümanist psikolog Sidney Jourard, kendini açmanın; psikolojik sağlığın sürdürülmesi için gerekli olduğunu belirtir ve kendini açma davranışını aşağıdaki şekilde tanımlar: “Kendini açma bireyin özel dünyasının diğerine sunulmasıdır. Sen benim hakkımdaki bilgiyi sadece ben izin verirsem ve ben bilmeni istersem bilebilirsin. Beni yanlış anlamam senin hatandır. Benimle kurduğum iletişimin anlamını bulabilirim. Benim kendimi anlatmamı istiyorsan benim iyiliğime çalıştığını veya benim zararıma olmadığını ispatla...”⁵⁷

⁵⁵ Aytürk, a.g.k., ss.146-147.

⁵⁶ Arıkan., a.g.k., ss.71-72.

⁵⁷ <http://kutuphane.tbmm.gov.tr:8088/2007/200703795.pdf> (18.03.09)

Kendini açma genellikle sözel ifadelerle “ben hissediyorum, ben düşünüyorum” şeklinde ifade edilir. Ancak amaç, diğerlerinin bilmediği kişisel bilgileri ortaya çıkarmaksa, bu söylemek istenen şeyler sözel olmayan mesajlarla; mesela, giyim şekliyle açığa vurulabilir.

Rosenfeld der ki: “Kendini açma, gizli şeylerimizin bahşedilmesidir”. Kendini açma araştırmacıları, dikkatlerini yüksek hassasiyetteki bilgilerin ortaya çıkarılması/ çıkarılmaması konusuna odaklarlar. İlişkilerin sürdürülmesinde, başlangıçta daha yüzeysel bilgilerin paylaşılması daha olumludur. Bu bilgiler ilişki geliştikçe ve derinleştikçe yüzeysel olmaktan çıkar. Kendini açma gerçek benliğin diğer kişiye gösterilmesini içerir. Ancak kendini açma emeğe değer olması bakımından kişisel kendini açma ve ilişkisel (ortamdaki kişilere) kendini açma olarak ikiye ayrılır. İki kendini açma türü de ilişkinin gelişmesi ve işe yaraması bakımından önemlidir.⁵⁸

Jourard, kendini açmayı: Hiçbir şey açığa vurmama, genel olarak açığa vurma, aşırı derecede açığa vurma olarak üç seviyede ölçmüştür. Kendini hiç açamayanlar, kişiler arası izlenimlere en az imkân verenlerdir. Bu durum, uyumsuz sosyal davranış olasılığını arttırmakta, ilişkileri zor ve sorunlu hale getirmektedir. Aşırı derecede kendini açanlar ise, karşıdaki kişide rahatsız edici duygu oluşturmaktadır.

Yukarıda tanımlandığı gibi kendini açma; kişinin kendisi hakkındaki kişisel bilgileri, duygu ve düşünceleri diğer kişiye söylemesini içeren bir süreç olarak adlandırılır. Kendini açma sürecinde gönüllülük önemlidir.

Jourard’a göre: “Bireyin kendisini bilebilmemiz için ilk olarak kendisinin razı olması, bize söylemeyi kendisinin istemesi gerekir. Eğer kendisi hakkında bize bir şey söylemek istemiyorsa onu korkutabilir, kandırabilir, derin psikanalitik analizlerde bulunabiliriz . Fakat bireyin bilinmeyi istememesi durumunda biz kesinlikle bilemeyiz. Bizim bireyin kendisi hakkında tahminlerimizin doğru olup olmadığını kişi doğru diyene kadar bilemeyiz. Ayrıca onun söylediği anlamın kesin olup olmadığını da bilemeyiz . Birey kendisi hakkındaki bilgiyi diğerine söyleyecek. Ben bu anahtara kendini açma diyorum. Bu sayede ben diğerlerinin beni bilmelerine izin veririm. Bilinmesini istediğim kadar onlar beni bilebilirler. Gerçekte ben açtığımın dışındaki kendi benliğimi bilemeyeceğimden kuşku duymaya başlarım. Doğru zamanda diğer bireye gerçek benliğimi açmam sayesinde benliğimi tanıyabilirim”.⁵⁹

⁵⁸ http://www.hipnoztedavisi.com/haluk/index.php?option=com_content&task=view&id=19&Itemid=29 (08.02.2009)

⁵⁹ Tuncay, H., Konuşmak Yürek İster-Dil, İletişim, Duygusal Zeka, Ankara, 2004, s.85.

Kişiler arası ilişkilerin ayrılmaz bir parçası olan kendini açma, bireylerin diğerlerine kendilerini anlattıkları bir süreçtir. Her türlü kişiler arası iletişimde iş arkadaşlığından, aşk ilişkisine kendini açma önemli bir rol oynar. İnsanlar arkadaşlarına ve eşlerine, doktorlarına, kuaförlerine ve avukatlarına kendilerini açarlar. Bireylerin ilişkileri açısından kendini açmanın önemi her zaman belirli değildir. Bazen insanlar kişisel problemlerini gerçekten etkili olabilecek profesyonellere anlatırken, bazen evlilikte eşler arasında olduğu gibi günlük sorunların anlatılması bir ritüel halini alabilir.⁶⁰

Kendini açma, dilin belli etmeden ortaya koyduğu durumlar kadar açıktan açığa kendiniz hakkındaki durumları ifade etmek; sözel olmayan, farkında olmadan gerçekleşen hareketler, yazılı veya genel paylaşımlar olarak sınıflandırılabilir. Ayrıca diğerlerine gösterilen duygusal tepki ifadelerini de içerir.

Jourard, sözel ifadelerin yanı sıra sözsüz iletişimin de önemli olduğunu vurgulamaktadır: “ben kendimi çeşitli yollarla açarım; kelimelerde hareketlerimle, jestlerimle, yüz ifadelerimle (mimiklerimle), benim ihmallerimle, tüm bu yapılan şeyler benim amaçlarımı, hislerimi ve tutumlarımı, benim inançlarımı, geçmişteki hatıralarımı açığa vurur”.⁶¹ Genelde kendini açma terimi; kişisel durumu, mizacı, geçmişteki olayları ve gelecekle ilgili planları içeren, bireyin kendisiyle ilgili bilgiyi paylaşması (değişmesi) olarak tanımlanmaktadır.

Özel bir konuda kendini açma davranışı ile karşılaşıldığı zaman bu açılan daha yakın hissedilebilir. Çünkü açılan kişi alıcıya güvendiğini ve alıcının tepkisine değer verdiğini göstermiş olur. Kendini açma diğerlerine rahatlıkla paylaşabilecek sıradan bilgileri içerebileceği gibi en derin sırları da içerebilir. En azından başka bir kişinin varlığını gerekli kılar. Bundan dolayı kişi içi iletişim olamaz. Kendini açmanın özelliği olarak bilginin diğeri tarafından alınması ve anlaşılması gerekmektedir.

Kendini açma önemsiz olandan (örneğin yay burcunda olduğunu söylemek gibi...) daha derin ve önemli kişisel bilgilere kadar (ben her zaman depresyundayım gibi...) dağılım göstermektedir. Önemli konuların açılması demek kişinin bunun bilinmesinin güvenli olduğuna ve getirilerinin hayati değerinin olduğuna inanması demektir.

Kendini uygun bir şekilde açmanın tanımlamasını yapmak zordur. Çünkü değişik toplumlarda ve mekanlarda uygunluk ölçütü farklılık göstermektedir. Her toplumdaki

⁶⁰ Oral, E.A., “İntihar Girişimi Olan Kadınların Duygularını Açma Davranışı” Kriz Dergisi, Cilt:2, Sayı :2, Ankara Üniversitesi, Ankara, Güz 1994, ss. 299-310.

⁶¹ Tuncay, a.g.k., s.86.

sosyal norm ve beklentiler; uygun kendini açmanın niteliklerini belirlemede kullanılabilir. ⁶² Kendini açma ve kişiler arası ilişkiler birbirini etkileyebilir. Yani kendini açma; ilişkinin yönünü; anlamını ve yoğunluğunu değiştirir ve ilişkinin doğası, kendini açmanın etki ve anlamını değiştirir.

2.2. Kendini Açmanın Kuramları

Kendini açma kavramının araştırmacılar tarafından değişik şekillerde tanımlandığı ve bu tanımların ortak öğeleri içerdiği dikkati çekmektedir. Tanımlar çerçevesinde sözel mesajlar, kişiye özel kişisel bilgi, kişisel olarak doğru bilgi, niyetli olarak paylaşma isteği kendini açmanın ortak öğeleri olarak görülmektedir. Aynı zamanda kendini açmanın kişiler arası ilişkilerin gelişimindeki rolünü açıklamaya yönelik kuramlar bulunmaktadır. Kendini açıklamaya yönelik bu kuramlar, Sosyal Etkileşim Kuramı, Sosyal Nüfuz Kuramı, Johari Penceresi, Bağlantısal/İletişimsel Başarı Kuramı çerçevesinde incelenebilir. ⁶³

2.2.1. Sosyal Etkileşim Kuramı:

Bu kurama göre kendini açma, bireyler arasında kişisel bilgilerin karşılıklı olarak ifade edilmesini içermektedir. Kendini açma karmaşık bir süreçtir. Kendini açma sonucunda bireylerin karşılıklı olarak anlaşıldıklarını hissetmeleri, değer görmeleri yakın ilişkilerde sağlanan en büyük ödüllerden biri olmaktadır. Ancak kendini açma, reddetme, duyarsızlık riskini de beraberinde getirmektedir. Bu kurama göre, kendini açmanın beklendik ve beklenmedik muhtemel etkileri olabilmektedir. Kendini açma ve ilişki gelişimi arasında karşılıklı dönüşümsel bir bağ vardır. Kendini açma iletileri; iletilere anlam verilmesini, iletilerin ışığında değişen ilişkideki kuralların anlaşılmasını, algılanmasını ve beklentiler çerçevesinde ele alınmasını gerektirmektedir. Dolayısıyla kendini açma bir ilişkinin yönünü, tanımını, yoğunluğunu veya doğasını etkilediği gibi ilişkinin doğası da kendini açmanın anlamını ve sonuçlarını etkilemektedir. Kendini açma, gizliliği koruma ihtiyacını da beraberinde

⁶² Selçuk, Z., Üniversite Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışları (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara, 1989.

⁶³ Cüceloğlu, D., İnsan İnsana, İstanbul, 1992, s.87.

getirmektedir. İnsanların dengede tutmaları gereken iki tür ihtiyaçları vardır. Bireyler kişisel bilgiyi açmaya karar verdikleri zaman oluşabilecek istismar edilme, kabul edilmeme, anlaşılmama riskleri karşısında bilginin korunması ihtiyacını hissetmektedirler.⁶⁴

2.2.2. Sosyal Nüfuz kuramı

Altman ve Taylor tarafından geliştirilen Sosyal Nüfuz (Social Penetration) Kuramı'na göre kendini açma davranışı, kişiler arası ilişkilerin oluşumunda ve gelişmesinde önemli bir yere sahiptir. Altman ve Taylor'a göre kendini açmanın başlıca anlamı, ilişkilerin sistemli olarak, yüzeysel tanışık ilişkilerden yakın samimi ilişkilere doğru gelişmesini sağlamasıdır. Kişilik, çekirdeği saran katmanların diğer katmanlar tarafından, bu katmanların da diğerleri tarafından sarıldığı bir soğana benzetilmektedir. Bu katmanlar, kişiye özel oluş derecesine göre genel, yarı özel ve özel olmak üzere üç düzeye ayrılmaktadır. En dıştaki katman, kişiye ait diğer insanlar tarafından görülebilen genel bilgileri içermektedir. Kendini açma ise, diğer insanların kişinin diğerlerinden saklı en iç katmanını keşfetmesi anlamına gelmektedir. Kişiler arası iletişim, paylaşılan konulara bağlı olarak genişlik ve derinlik olmak üzere iki boyutta ele alınmaktadır. Konuların genişliği, konuşulan konuların çeşitliliğini; derinliği ise konuların kişiselliğini, özel oluş derecesini içermektedir. Kendini açma, genel konulardan özel konulara, dıştan içe, genişliğine ve derinliğine doğru karşılıklı olarak artmaktadır.⁶⁵

Kişiler arasında oluşan karşılıklı kendini açma davranışının genişlik ve derinlik boyutları, gelişmekte olan yakınlığın bir ölçümüdür. Özel ve samimi konularda kendilerini açan kişiler, diğerleri tarafından arkadaşça ve dostça algılanmaktadır. Kendi hakkında özel bilgileri diğerleriyle paylaşan kimseler, kendilerini karşısındakilere açmayanlara oranla çevreleri üzerinde daha olumlu ve güvenilir izlenim yaratmaktadır.⁶⁶

1970'lerde önemli ilişki teorileri gelişti. Sosyal nüfuz kuramı ve karşılıklı artan değişim kuramı içerisinde kendini açma bir derinlik ve çeşitlilikle gelişimine uğradı. Bu perspektife göre insanlar, içerisindeki duygu ve düşünceleri uzun zaman geçirdikleri kişilere açmaktadırlar. Kendini açma, ilişkinin gelişmesi, sıklığı, derinliği ve yoğunluğu

⁶⁴ http://www.psikolojiivi.com/index.php?option=com_content&task=view&id=275&Itemid=39 (09.03.09)

⁶⁵ <http://acikarsiv.ankara.edu.tr/fulltext/798.pdf> (14.02.09)

⁶⁶ Aker, Ç., Lise Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışları İle Cinsiyetleri Açısından İncelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara, 1996, s.20.

ile birlikte artar. Kötüye giden ilişkide ise kendini açma azalır. Sosyal nüfuz etme kuramının revizyonunda, gizlilik teorisinin diyalektiğinde vurgulanan, partnerler ilişkilerinde neyi ne kadar gizleyecekleri ya da neyi ne kadar açacakları kararını vermenin araştırılması kişiler arası ilişkilerdeki kendini açmanın daha ayrıntılı olarak anlaşılmasıdır. Kendini açma doğrusal bir yön izlese de, kişiler ilişkilerinde bir tür kendini açma ya da kapama sürecinden karşılıklı olarak geçerler. İlişkiler her zaman doğrusal olmayıp genellikle izlenen düzleme alternatif başkaldırı şeklinde de olabilir. Örneğin, birlikte yaşayan kişiler ilk büyük kendini açmanın ardından keskin bir şekilde kendini açmayı geri çevirebilirler ya da daha ilişkinin başında yüksek dereceli bir kendini açma gösterebilir.⁶⁷

2.2.3. Bağlantısal diyalekt / İletişimsel başarı kuramı

Son zamanlarda araştırmacılar, ilişkilerin karşıt ve zıt görüşleri içerdiğini belirtmektedirler. Bağlantısal Diyalekt / İletişimsel Başarı Kuramı, ilişkideki açıklığı ve kapalılığı, anlamlılığı, koruyuculuğu diyalektik gerilim olarak ele almaktadır. Bu kurama göre, kendini açma, yararlanabilirliğin kapılarını açmaktadır; birbirini incitmekten kaçınmak için bireyler koruyucu önlemler almak zorundadırlar. Böylece açık ve kapalı arasındaki zıt çelişki, kişisel bilgileri açığa çıkarmada veya gizlemede bireyin kararını gerektirmektedir.⁶⁸

Rawlins, zıt dürtülerden kaynaklanan iletişimsel çelişkileri açık ve anlamlı, kendini ve diğerini koruyucu olarak tanımlamaktadır. Buna göre kendini açma veya gizleme kararı ilişkide ne kazanılacağı veya kaybedileceğinin değerlendirilmesini gerektirmektedir. Kendini açma kararı, paylaşılan konu hakkında bireyin algılamasının açık olması ve gizliliğinin korunmasına ilişkin güven konularında önemli rol oynamaktadır. Bu kuram, kendini açmanın, duyguların, benliğin ve ihtiyaçların farkındalığını ve yüksek düzeyde güveni beraberinde getirdiğini ortaya koymaktadır. Buna göre kişisel bilginin açılma sınırları, bilgi değişimini kontrol etme ve güven, kendini açma davranışında önemli öğeler olarak belirtilmektedir. Yine kendini açmanın ikili sınır içerdiği ifade edilmektedir. İlişki sınırı ve benlik sınırından oluşan bu ikili sınıra göre, kendini açma kararı bireyin algıladığı riskin

⁶⁷ http://www.hipnoztedavisi.com/haluk/index.php?option=com_content&task=view&id=19&Itemid=29
(08.02.2009)

⁶⁸ Oral, a.g.m., ss.299-310.

derecesine göre bağı olduğu görülmektedir. Rawlins, kendini açma isteği düşük ve kendine güven az ise kişinin kendini saklamaya yöneldiğini belirtmektedir.⁶⁹

Gelişen ilişkilerde kendini açmanın doğasını inceleyen Spherer, kendini açmadaki artışların ilişki gelişiminde etkili olduğunu, verilen ve alınan açılma miktarının kişilerin uzun zaman birlikte olup olmadığının belirtisi olduğunu ifade etmekle birlikte, açılma miktarının samimiyet, risk, karşılıklı durum ve ilişki derecesi ile ilişkili olduğunu belirtmektedir.

2.3. Kendini Açma Modelleri

2.3.1. Johari penceresi

Kendini açma ile ilgili geliştirilen diğer bir kuramsal görüş, Joe Luft ve Harry Ingham tarafından tasarlanan Johari Penceresidir. Johari Penceresi, dört bölmeli bir çerçevedir. Bu görüşe göre kişisel bilgi dört farklı sınıfa ayrılmakta ve bu bölümlerin alanlarıyla ifade edilmektedir. Cüceloğlu tarafından kendini tanıma penceresi olarak isimlendirilen Johari Penceresinde “birinci bölüm bireyin hem kendisi, hem de başkaları tarafından bilinen özelliklerini içeren açık alandır. İkinci bölüm, bireyin kendisinin bilmediği, ancak başkaları tarafından bilinen özelliklerinin bulunduğu kör alandır. Üçüncü bölüm, bireyin kendisi tarafından bilinen, başkaları tarafından bilinmeyen niteliklerini içeren gizli alanıdır. Dördüncü bölüm ise, ne bireyin ne de başkalarının bilmediği özellikleri kapsayan bilinmeyen alanıdır. Kişilerde kendini açma davranışı arttıkça açık alanın büyüklüğü artmaktadır. Aksi yönde bir gelişme olursa, yani kendini açma davranışı azaldıkça gizli alanda büyüme gözlemlenebilir.”⁷⁰

2.3.2. Hedef-Temelli Modelde Kendini Açma Davranışı

Miller ve Read tarafından geliştirilen hedef-temelli model Sosyal ilişkilerin analizinde dört önemli unsuları ön plana çıkarmaktadır. Bunlar bireylerin hedefleri, bu hedefe götüren plan ve stratejileri, planların başarıyla gerçekleştirilmesi için gerekli kaynaklar ve planların gerçekleştirilmesinde etkili olan inançlardır. Bu başlıkların daha

⁶⁹ <http://acikarsiv.ankara.edu.tr/fulltext/798.pdf>

⁷⁰ Cüceloğlu, a.g.k., s.134.

net olarak anlaşılması için sosyal, yalnız, kendini sunan ve kendini açan bireyin somut hedefleri, planları, imkan ve düşünceleri aşağıdaki gibi özetlenebilir: ⁷¹

YALNIZ BİREY			
Hedefler 1. Arkadaşlık kurmak istemek 2. İnsanlarla birlikte olmak istemek 3. İnsanların sevgisini kazanma ve bundan hoşlanmak	Planlar 1. Grupla birlikte bir şeyler yapmak 2. Sosyal risk almaya isteksizlik 3. İlginin kendine yoğunlaştırılması 4. Karşılık olmaksızın ve samimiyetsiz kendini açmak	İmkanlar 1. Sosyal becerilerde eksiklik 2. İnsanlara ulaşmama 3. Sözsüz iletişimde kusuru / problemi olmak	Düşünceler 1. İnsanlar belki neşelidir. 2. İnsanlar bazen karşılık ve ödül verir 3. İnsanlar genelde benden hoşlanmazlar 4. Başkalarına güvenme konusunda emin değilim.

Şekil 1. Yalnız Bireyin Hedef, Plan, İmkan ve Düşünceleri

Kaynak: www.psikolojikdanisman.org.tr.

KENDİNİ AÇAN BİREY			
Hedefler 1. Diğerleri ile samimi olma 2. Arkadaşlık kurma 3. Diğer insanların hoşlandıkları şeyleri öğrenme 4. Diğer insanların kendisini sevmesini sağlama 5. Diğerlerinin kendini anlamasına yardımcı olma 6. Diğerlerinin kendini açmasına yardımcı olma 7. Sevilme 8. Diğerlerine yardımcı olma	Planlar 1. Dikkatlice dinleme 2. Sorular sorma 3. Sempatik açıklamalar 4. Diğerlerine sözel ve sözel olmayan bir dizi ilgi göstermek 5. İhtiyaç hissedildiğinde orada olmak	İmkanlar 1. Zaman 2. Sosyal beceriler 3. Diğerlerinin duyguları hakkında bilgi	Düşünceler 1. İnsanlar ilginçtir. 2. İnsanların hikayeleri ilginçtir. 3. Samimiyet için önem vermek ve karşılıklılık önemlidir. 4. İnsanlara dikkatinizi verirseniz insanlar sizi sever. 5. Dinlerseniz insanlar siz ilginç şeyler anlatacaktır 6. İnsanların en önemli favorileri kendileridir.

Şekil 2. Kendini Açan Bireyin Hedef, Plan, İmkan ve Düşünceleri

Kaynak: www.psikolojikdanisman.org.tr.

⁷¹ www.psikolojikdanisman.org.tr (21.03.2009)

Yukarıdaki şekilde ifade edildiği gibi başarılı bir şekilde etkileşim kuramayan bireyin tipik bir yalnız olduğu söylenebilir. Yukarıda sosyal ve yalnız arasında karşılaştırma verilmiştir. Görüldüğü üzere sosyal birey ile yalnız birey aynı hedeflere sahip olmasına rağmen farklı inançlara stratejilere ve kaynaklara sahiptirler. Aynı şekilde bireyler aynı stratejilere sahip olabilirler fakat bu stratejiler farklı amaçları gerçekleştirmek için kullanılabilir.

2.3.3. Kendini Açmanın Duygu Yoğunluklu Modeli

Stiles tarafından geliştirilen bu modelde insanların üzüntülü veya endişeli olduklarında kendilerini açma eğiliminde oldukları ve kendini açarak da yarar sağladıkları sonucu üzerinde durulmuştur. Benzer şekilde çok mutlu, aşık olunca da açılmanın artacağı söylenebilir. Kendini açmanın miktarının kişinin üzüntüsünün şiddeti ile artma eğiliminde olduğunu ve bu kendini açmanın kişiyi rahatlatarak yardım sağlama eğiliminde olduğu söylenebilir. Duygusal yoğunluklu model için kendini açma, konuşanın deneyimlerini anlatması ve iç referans çerçevesi ile ilgili cümleleri olarak tanımlanabilir. Duygu yoğunluklu modelde kendini açmanın stratejik ve açıklayıcı işlevleri arasında da farklılık önemlidir. Bunlar diğer insanlarla ilişkilerin durumu, samimiyet, statü gibi başlıklarda genellikle etkilidir. Açıklayıcı ve stratejik kendini açmada, yoğunlukla etkili olan fonksiyona bağlı olarak; yararlı olmakla birlikte; genellikle her kendini açmada açıklayıcı ve stratejik fonksiyonların bazı karışımı ise yarar. Duygu yoğunluklu model daha çok açıklayıcı kendini açma ile ilgilidir.⁷²

2.4. Kendini Açmanın Boyutları

Kendini açmanın dört boyutlu olduğu söylenebilir. Bunlar; genişlik, derinlik, süreklilik ve karşılıklılıktır. Genişlik açılan bilginin miktarı anlamındadır, derinlik ise açılan bilgideki samimiyeti, süreklilik ise kendini açma için harcanan zamanı gösterir. Dördüncü bir boyut ise karşılıklılıktır ve bir kişi diğerine kendini açtığında diğerinin de benzer şekilde kendisini açması olarak ifade edilebilir.⁷³

⁷² www.psikolojikdanisman.org.tr, (21.03.2009)

⁷³ Dicleli, A., Konaş Konaş İletişimin Sırları, İstanbul, 2000, s.234.

2.5. Kendini Açma Şekilleri

Kendini açma yüz yüze, yüz yüze olmayan, ya da üç kişilik bir grup arasında olabilir. Yüz yüze konuşma en yaygın kendini açma şeklidir ama etkileşim beklenmedik olabilir ya da etkileşimin yöntemi çok zor olabilir. Örneğin dinleyici kendini açana sorular sorulabilir ve kendini açan vermek istediği bilgiden daha fazlasını verebilir. Yüz yüze olmayan kendini açma türlerinden olan mektup ya da elektronik postada alıcının isteyeceği kadar kendini açma eğilimi vardır. Yüz yüze olmayan açmalarda alıcının geri bildirimlerindeki olumsuzluklar görülemediği için kendini açan kendini daha özgür hissedebilir. Üç kişilik gruplardaki kendini açmalarda iki kişilik gruplarda oluşan kadar mahremiyet oluşmayabilir ve verilen bilgi dışarıya sızdırılabilir.⁷⁴

2.6. Kendini Açmayı Etkileyen Faktörler

Kendini açma davranışlarını etkileyen birçok faktör vardır. Bu faktörlerden en önemlisi benlik sorunudur. Özellikle gençlik döneminde birey benliği ile ilgili birçok sorunu çözememiş, rol kargaşası içinde benliğini yitirme korkusu ile yüz yüze gelebilir. Bu da bireyin kendine dönmesine ve soyutlanmış duygularla yoğun bir şekilde yaşamasına yol açar.⁷⁵ Oysa bu dönemde birey kendi benliğini gerçekler doğrultusunda kabul edip bunu yakın çevresinden başlayarak tüm insanlığa genişleyen dostluk ve sevgi bağlarıyla bütünleşmesi gerekmektedir.⁷⁶

Kendini açmayı etkileyen pek çok değişkenin olduğu söylenebilir. Jourard, kendini açma davranışının; bireyin erken yaşantılarından etkilendiğini vurgular ve konu ile ilgili açık benliğin oluşumunu irdeler: “Çocukken, biz gerçekte nasıl isek öyle davranırız. Ne düşünüyorsak, söyler, ne istiyorsak çığlık atar ne yaptysak söyleriz. Bu kendiliğinden açılmaların farklı sonuçları olur; bazısı görmezden gelinir, bazısı ödüllendirilir, bazısı da cezalandırılır. Bunların sonuçlarına göre biz bunları saklama eğilimine gireriz. Biz sadece toplum / çevre tarafından nasıl davrandığımızdan dolayı değil nasıl düşündüğümüzden veya hissettiğimizden dolayı da cezalandırılırız. Kısa zamanda çocuk diğerlerine asıl benliğinin büyük bir bölümünü çıkararak göstermeyi öğrenir. Buna açık benlik denilebilir. Açıkça, açık benliğimiz her zaman tam olarak bizim

⁷⁴ http://www.hipnoztedavisi.com/haluk/index.php?option=com_content&task=view&id=19&Itemid=29 (08.02.2009)

⁷⁵ Cüceloğlu, D., İnsan İnsana, İstanbul, 1991, s.437.

⁷⁶ Kılıççı, Y., Okulda Ruh Sağlığı, Ankara, 1989, s.65.

gerçek benliğimizi betimlemeyebilir. Bazen açık benliğimiz gerçek benliğimizden uzaklaşmamıza ve sonuç olarak da kendimize yabancılaşmamıza neden olur. Kendimizi açmamız spontane duygu, düşünce ve beklentilerimizi yansıtmaktan öte, bunun yerine önceki deneyimleri de göz önünde bulundurarak cezalandırmaktan kaçınmaya ve onaylanmaya yönelik olarak şekillenir”.⁷⁷

Kendini açan kişinin aşağıdaki karakteristik özellikleri kendini açmayla ilişkilidir. Hargie, kendini açmanın yaşla arttığını, öğrencilerin ana-baba ile ilişkilerinin gelişimi ve değişmesi ile ilgili araştırmalarda yaşın ilişkiyi önemli derecede etkilediğini ifade etmektedir.

Cinsiyet bireylerin kendini açma özelliklerinin oluşmasında dolaylı olarak etkili olmaktadır. Toplum içinde yer alan değer hükümleri, cinsiyet rollerini şekillendirmektedir. Buna bağlı olarak, sosyalleşme süreci içerisinde erkek çocukların duygularını fazla belli etmemeleri ve daha az konuşmaları yolunda genel bir eğilim bulunmaktadır. Erkek çocukların ağlamaması gerektiği şeklindeki düşünce, beklentiyi pekiştiren bir örnek olarak gösterilebilir. Fazla konuşmanın ve dedikodu yapmanın kadınlara atfedilmesi de bir başka örnek olabilir.

Kadınların erkeklere göre daha çok kendilerini açmaya gönüllü oldukları saptanmıştır. Erkeklerin kendilerini açtıkları kişileri hemcinslerinden seçtikleri, kadınların da daha çok kendilerini hemcinslerine açmalarına karşılık erkeklerden daha yüksek oranda karşı cinse açtıkları bulunmuştur.⁷⁸

Hargie tarafından ifade edildiğine göre; ailede ilk sırada doğan çocuklar kendilerini açmada daha az yeteneklidirler, bunun nedeni olarak çocukların yetiştirilmesinde daha sonraki çocukta ailenin daha deneyimli olduğu ve ayrıca çocuğun ilişki kurabileceği abisi, ablası olması gösterilmektedir. Hargie, ABD’de beyazların zencilere göre kendilerini açmada daha yeterli olduklarını ifade etmiştir.⁷⁹

İnsanların kendini açma özelliklerini etkileyen birçok etken bulunmaktadır. Bu etkenlerden birisi bireyin kişiliği ve buna bağlı olarak başkalarına güven duygusudur. Erikson, güven duygusunun çok erken yaşlarda geliştiğini ve çocuğun ana-babasıyla olan ilişkileri üzerine temellendiğini belirtmektedir. Bunun yanı sıra çocuğun ana-babasıyla ilişkisinde kendisini ifade etmesine fırsat verilip verilmediği

⁷⁷ Tuncay, a.g.k., s.244.

⁷⁸ http://www.hipnoztedavisi.com/haluk/index.php?option=com_content&task=view&id=19&Itemid=29 (08.02.2009)

⁷⁹ Beydoğan, M., Eğitim Yüksek Okulu Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışları, VIII. Ulusal Psikoloji Kongresi Bildirisi, İzmir, 1994, s.34.

de önemlidir. Başkalarına güvenmemekte ve onlara kendilerini açmakta güçlük çekmektedirler. Buna karşılık güven verici ve samimi ana-babaların çocukları da genellikle güven verici ve samimi olmaktadır.⁸⁰

Kişi kabul edildiğini düşündüğü hassas insanlara daha fazla kendini açmaktadır. Danışman karşındaki kişiye, onun perspektifini anladığını belirtirse onu cesaretlendireceğinden, kabul edici, destekleyici dinleyiciler bu davranışları ile kendini açacak kişiyi pozitif etkileyecekleri için daha fazla kendini açmayla karşılaşmaktadırlar.

Aşırı yakın mesafeler daha az kendini açmaya neden olmaktadır. Çünkü ortamda karşılıklı bireylerin mesafeleri aşırı yakınsa daha fazla gerilim yaratmaktadır. Bu durumu yalnız kadınlar için değil erkekler için de aynı şekilde değerlendirmektedir.

Bireyin kendini açma özelliklerinin belirlenmesinde etkili olabilmektedir. Toplum, insanları hayatın ilk yıllarından itibaren ikiyüzlülüğe ve gerçek beklentilerini yaşamamaya itmektedir. Bu yüzden çocuklar büyüdükçe başka insanlara karşı sansürden geçirilmiş bir benlik göstermeye başlamaktadırlar. Yani anlamsız bir maske takarak kişiler arası ilişkilerini sürdürmeye çalışmaktadırlar. Böyle bir durum ise onları açık, içten ve saydam olmamalarına yol açtığı gibi bir güvensizlik ortamı da yaratılmaktadır.⁸¹

Egan'a göre davranış bilimcileri, kendini açma konusunu üç ayrı kategoriye ayırmışlardır. Bunlar; insan ilişkileri eğitimi programında karşılıklı olarak kendini açma, günlük yaşamda kendini açma, hem danışan hem de danışmanın, bireysel ve grupta danış psikoterapide kendini açmasıdır. Özellikle, grup üyeleri, fiziksel olarak belli bir yerden geliyorlar ve birbirlerini tanıyorlar ise, (mesela, aynı programın öğrencileri ise), gizlilik endişeleri daha yoğun olacaktır. Bu durumda grupta güveni etkileyen etkenlerden birisi olarak doğrudan ele alınmalıdır. Daha da olumlusu grup üyelerinin birbirlerine karşı güvenlerini üst düzeyde ve olabildiğince erken olarak göstermeleridir.⁸²

Pek çok kimse kendisi ile ilgili olarak öğreneceği şeylerle yüzleşemeyeceğini hissettiği için kendini açmaktan çekinir. Danışan, oluşturduğu maske ile bunu tutmak için ne kadar çok enerji sarf etmek zorunda kalırsa kalsın, yine de bunun bilinmeyi keşfetmekten daha kolay olduğunu hisseder. Böyle bir danışan başlangıçta iyi gider,

⁸⁰ Beydoğan, a.g.e., s.35.

⁸¹ Özçelebi, S., Konuşmak ve Anlaşılmak, İstanbul, 1998, s. 112.

⁸² Özçelebi, a.g.k., s.115.

ancak kendini keşfetme sürecinde ortaya çıkan verilerin artışı ile bunaldıkça geriye çekilmeye başlar. Bir kimsenin yetersizliklerini deşelemek, kurcalamak ve ortaya dökmeye çalışmak sosyal etki modelinin temelini oluşturur ve dengesizlik, dağılma ve krize yol açar.⁸³

Bireylerin kişiliği ve buna bağlı olarak başkalarına güven duygusu kendilerini açma özelliklerini etkileyen faktörlerdendir. Güven duygusunun çok erken yaşlarda geliştiği ve çocuğun ana babası ile olan ilişkileri üzerine temellendiğini belirtebiliriz. Bunun yanı sıra çocuğun ana babası ile ilişkisinde kendisini ifade etmesine fırsat verilip verilmediği de önemlidir.

2.7. Kendini Açma Mesajı

Kişiler kendini açmadan önce kendini açmaya karar verdiğinde bunu sinyalleleyen mesajlar gönderir. Cinsel istismara uğrayan kişilerin bunu açıklamadan önce utanma duygusu içeren sinyaller gönderdiği saptanmıştır. Bir kişi kendini açmaya karar verdiğinde ne zaman, nerede, kime, ne kadar ve neyi söyleyeceğini planlamıştır.

Kendini açma mesajı direkt ya da dolaylı olabilir. Mesajı alan genellikle direkt mesajları tercih ediyor çünkü burada mesaj, çok daha açık ve anlaşılır olur. Sözsüz ve sembolik mesajları alternatif kendini açma mesajları olarak değerlendirebiliriz. Ancak bu mesajlar daha az açık olduğundan ve bu mesajlar çoğu zaman da otomatik ve alışageldik olarak ortaya çıktığından araştırmacılar tarafından kayda değer bulunmaz; çünkü kendini kasıtlı olan ve otomatik olmayan mesajları incelemeye değer bulunmaktadır.⁸⁴

2.8. Kendini Açmanın Özellikleri

Kişiler arası ilişkilerde kişinin kendini açması ile ilgili etkileşimi doğasını etkileyen pek çok özellik bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şunlardır:⁸⁵

1. Sözlü sunumlarda temel referans noktası kişi zamiridir. “Ben” veya kişi ile ilgili “benim, benimki” gibi kişiye özel kelimeler kullanılır. Bunların varlığı konuşmacının kendini açıp açmadığı konusundaki şüpheleri ortadan kaldırmaktadır. Kişilerin

⁸³ Schober, a.g.k., s.69.

⁸⁴ http://www.hipnoztedavisi.com/haluk/index.php?option=com_content&task=view&id=19&Itemid=29 (08.02.2009)

⁸⁵ Doğan, S., Kişiler Arası İlişkiler, Ankara, 1994, s.77.

kendilerini açmaları durumu, olgu ya da duygularla ilgili olabilmektedir. İlk karşılaşmada duygusal açılışlar oldukça yüzeyseldir, daha çok olgusal açılışlar vardır. Bunun nedeni kişisel duyguların belirtilmesinin daha fazla risk taşıması ve kişiyi güçsüz konuma sokmasıdır.

2. Kendini açmanın diğer önemli özelliği cümlenin nesnesi ile ilişkilidir. Açılış, kişinin kendi kişisel deneyimi ile ya da aynı kişisel deneyim karşısında bir başka kişinin bireysel reaksiyonu ile ilgili olabilmektedir. Kişisel reaksiyonun daha derin olduğu ve kişiler arası ilişkileri güçlendirmek için yararlı olduğu belirtilmektedir. Kendini açma, etkileşiminin doğasına ve kişilerin amaçlarına bağlı olarak farklı olabilir. Eğer bir kişinin kendini açması teşvik edilmek isteniyorsa, kişiye yoğun bir ilgi gösterip, kişinin duygu ve düşüncelerine reaksiyon vererek yapılması uygundur.

3. Kişilerin kendilerini açmaları, geçmiş, bugün ve gelecekle ilgili konularda olabilir. Özellikle iş görüşmelerinde kişilerin geçmiş, bugün ve gelecekle ilgili duygu ve düşünceleri konusunda kendilerini açmaları beklenmektedir.

2.9. Kendini Açmada Zamanlama

Kendini açma her zaman doğru mudur? Kendini açmada kendini açma tarzı kadar yer ve zaman da önemlidir. Kendini açmanın zamanlamasında üç aşama vardır: Birincisi kendini açmanın ilişki sürecinde zamanlaması, ikincisi kendini açmanın önceden planlaması ya da kendiliğinden ortaya çıkması ve son olarak da konuşma içerisinde kendini açmanın planlanmasıdır.

Genelde insanlar önceden planlanmış bir şekilde kendilerini açmaktadırlar ve detayları düşünmeyi tercih ederler; çünkü bu durumda kişi kontrolü elinde tutabilmektedir. İnsanlar aniden kendilerini açtıklarından aldıkları geri bildirimler ve sorular rahatsız edici olabilmektedir. Kendini açma bir plan gerektirir eğer bir kişi aniden ve hızlı bir şekilde kendini açarsa dinleyici diğerini yargılayabilir.⁸⁶

Kurulan ilişkinin kendini açma tarafından etkilenmesi konusunda Yalom, konuyu farklı bir bakış açısıyla ele almıştır: “Uyumsuz bir biçimde kendini açanlardan bazıları alıcıyla ilişkilerine aldırmamakta ve ilişkiyi tehlikeye sokmaktadır. Kendini açarken yakın arkadaşlarla uzak tanıdıklar arasında ayırım yapamayan birey arkadaşlarını şaşırır. Sözde yalnızca bize açılmış kişisel şeylerin diğer bir çok insanla paylaşıldığını

⁸⁶ http://www.hipnoztedavisi.com/haluk/index.php?option=com_content&task=view&id=19&Itemid=29
(08.02.2009)

öğrendiğimizde eminim hepimiz şaşkınlık ve ihanet duyguları yaşamışızdır. Öte yandan kendini bütünüyle açma, hazırlıksız bir alıcıyı ürkütebilir. Ritmik ve akıcı bir ilişkide taraflardan biri kendini açmada diğerini yönetir; fakat bu hiçbir zaman çok büyük bir uçurum oluşturmaz”. Kendini çok fazla açma, çok az açma kadar uyumsuz olabilir. Kendini gelişigüzel açma ruh sağlığı için ne bir hedef ne de bir yoldur. Jourard’a göre kendini çok az veya çok fazla açmak bir rahatsızlığın işaretidir. Bu araştırmacıya göre kendini açmayan bireylerin gerçek benlikleri ile dışa yansıttıkları benlikleri arasında farklılıklar vardır. Bu gibi kişiler başkalarına güçlü duygusal yapıları olduğu veya hiçbir problemleri olmadığı izlenimini vermektedir. Goffman’ın kaydettiği gibi eğer iki insan arasındaki her temas kişisel bilgilerin ve sırların paylaşılmasını gerektirseydi; kent yaşamı çekilmez ve tatsız olurdu.⁸⁷

2.10. Kendini Açmanın ve Açmamanın Nedenleri

Burada tartışılan kendini açma amacı ve açan kişinin fayda ve maliyetleridir. Kendini açma kararı bir çelişkiyi içerir. Sosyal iletişim ağı, arkadaşlar, ortak çalışma arkadaşları, çevresel farklılıkların değeri, kendine saygı, cinsiyet ve kültür kendini açma nedenlerinde önemli rol oynar. Konuşma yeri, konuşacak kadar yeterli zaman, yalnız olmak, kendini açarkenki yanıtların / geri bildirimlerin pozitif ya da negatif olması kendini açma kararını etkiler.⁸⁸

Kendini açmada işleyiş, zamanın yeterli olması, teke tek konuşma, ilişkinin günlerce, haftalarca, aylarca hatta yıllarca olmasıyla izah edilebilir. Örneğin, kendini açan dinleyen kimsenin geri bildirimini (sorular sorması, sosyal destek göstermesi, ilgilendiğini göstermesi) potansiyel kendini açanın kişisel özellikleri, tam zamanında ne söyleyeceğini bilmesi kendini açma kararında etkilidir. Ayrıca kendini açan ve açanı dinleyen kişilerin birbirinin ihtiyaç ve beklentilerini karşılamaları önemlidir.

2.10.1. Kendini Açma İçin İstek

Kendini açma konusu her zaman “neden” sorusunu akla getirir. Neden herhangi birisi diğerine kendini açar? Devito’ya göre faydalarından dolayı kendini açma tercih

⁸⁷ www.psikolojikdanisman.org.tr (21.03.2009)

⁸⁸ http://www.hipnoztedavisi.com/haluk/index.php?option=com_content&task=view&id=19&Itemid=29 (08.02.2009)

edilmektedir. Kendini açmanın; sahip olunan arkadaşlar ile ilişkiler, genel memnuniyet ve mutluluk düzeyi üzerinde ayrıca kendine ilişkin farkındalık düzeyi, psikolojik sağlık ve kişiler arası iletişim konusunda olumlu etkisinin olduğu söylenebilir. Jourard'a göre açık olma kararında insanlar özgürdür. Bir kılavuz gibi; değerinin açılmana duyarlı olması ve buna göre algısını değiştirmesi açılma davranışının devam etmesi için delildir. Diğerlerinin nasıl olduklarını göstermelerine izin verebilen bir kişi için; kendi oluşunu açmaya diğerleri tarafından serbestçe ve olabildiğince izin verilir.⁸⁹

2.10.2. Kendini Açamama

Kişinin diğerlerine açılma konusunda isteksizliği; arkadaşlarının, ailesinin ahlaki yargılarından veya toplumsal normlardan duyulan endişeden kaynaklandığı düşünülebilir.

Benzer şekilde Cüceloğlu insanların kendi iç dünyalarını sözlerine ve davranışlarına oldukları gibi yansıtamamalarının sebebinin çekinmelerinden kaynaklandığını belirtir. Bireylerin diğerlerinden çekinmelerine de çeşitli düşüncelerinin sebep olduğunu bunlardan da “düşündüğümü olduğu gibi söylersem ayıp olur” inancının başta geldiğini ifade eder. Ayıpla büyümüş birisi başkalarının gözünde ayıp görülebilecek şeyler yapmaktan korkar. Çocukluğunun en mutsuz anılarını bu ayıp kelimesi harekete geçirir. İçindeki utanca boğulmuş iç çocuk bütün olumsuzluğu ile onun yaşamının direksiyonunu ele alır. Bu kişi iç dünyasından utanır. İç dünyasındaki düşüncelerde duygularda arzulara bir bozukluk olduğunu düşünür. Kendi canına dost değil düşman gözüyle bakmaya başlar. Kendine yabancılaşır. Kendinden utanır.⁹⁰

Duyguların paylaşılması konusunda saydam olma, kazanılması oldukça zor bir davranıştır. İnsanlar tatsız ve olumsuz duyguları, bilincinde olmadan ört bas etmeye çalışır. Sorunların başlangıçta açığa çıkarılıp büyümeden ve güçlenmeden çözümlenmesi gerekir. Kendini açmaktan çekinmenin erkek ve bayanlar için farklı nedenlerinin olabileceğini öne süren Devito'ya göre erkekler aşağıdaki nedenlerden dolayı kendini açmaktan çekinirler: “Eğer kendimi açarsam tutarsız görülebileceğim bilgileri verebilirim, diğerleri üzerinde kontrolümü kaybedebilirim,” ve “kendini açma yakın ilişkiye sahip olduğum insanlarla olan ilişkilere zarar verici olabilir” kısaca

⁸⁹ http://www.hipnoztedavisi.com/haluk/index.php?option=com_content&task=view&id=19&Itemid=29
(08.02.2009)

⁹⁰ Cüceloğlu, D., İnsan ve Davranışı, İstanbul, 1994, s. 183.

“eğer kendimi sana açarsam benim imajımın senin zihninde farklı bir şekilde oluşmasına neden olabilir ve kötü görülerek senin üzerindeki, kontrolümü kaybedebilirim”. Sözü edilen yazar’a göre, erkeklerin kendini açmaktan çekinmelerinin en temel nedeni kontrolü kaybetme korkusudur. Aynı yazara göre, bayanların kendini açmaktan çekinmelerinde ise şu sebepler etkilidir: “Kendini açma diğerlerine bana karşı kullanabilecekleri bilgileri vermem demektir, kendini açma duygusal rahatsızlığın göstergesi olabilir, kendimi açmam ilişkimize zarar verebilir” genel sebep olarak ise “eğer kendimi açarsam benim istemediğim fakat senin tarafından duygusal hasta olarak anlaşılacağım bir imaj oluşturabilir ve sen bunu bana karşı kullanabilirsin ve bu ilişkimize zarar verebilir”. Bayanların kendini açmaktan çekinmelerinin temelinde kişisel zarar görmekten çekinme ve ilişkiyi zedeleyecek durumla karşılaşmama isteği olarak ifade edilebilir.⁹¹

2.10.3. Kendini Açmanın Sonuçları

Kendini açma sonrasında alıcı kaçınılmaz bir şekilde tepki verir. Bazı sonuçlar tahmin edilebilir. Açılma davranışı sonrası karşılaşılan sonuçların bazıları istenilir iken bazıları ise istenilir olmayabilir, bazıları olumlu bazıları olumsuz olabilir. Kendini açma, bir ilişkide farklı işlevlere ve hedeflere hizmet eder. Kendini açmanın sosyal onay almaya katkısı olabilir; bireyin kendi duygu ve düşünceleri hakkında diğerlerinden dönüt alması ve hayatındaki problemleri konusunda destek alması konusunda yardımcı olabilir. Ek olarak seçici bir bilgi sunumu ile çevreye iyi bir izlenim oluşturmak ve sosyal kontrol için kendini açma kullanılabilir.⁹²

Kendini açmanın ilişkisel sonuçları olarak karşılıklılık ve hoşlanma görülebilir. İlişkiyi başlatmada, devam ettirmede ve sonlandırmada bireyin kendisini açmasının, kendisi hakkında bilgi vermesinin önemli fonksiyonu vardır. Bundan dolayı bazı insanlar kendilerini fazla açarken bazıları ise daha az açmaktadırlar. Aslında kişilik temelli kendini açma araştırmaları, bu davranışın durumsal bağlamların değişkenliğine rağmen durağan özellikte olduğu ve kişilik özelliği olarak ifade edilmesi riskini oluşturmuştur. Bu da kendini açma davranışının sınırlandırılması ve basitleştirilmesidir.⁹³

⁹¹ Özgüven, İ.E., Evlilik ve Aile Terapisi, Ankara, 2000, s. 98.

⁹² Özer,a.g.k., s.112.

⁹³ Kulaksızoğlu, A., Kişisel Gelişim Uygulamaları, Ankara, 2003, s.78.

Kendini açma davranışının genel sonuçlarına değindikten sonra açılmanın ana başlıklar halinde aşağıdaki sonuçları incelenebilir:

Karşılıklı Kendini Açma: Genelleme yapılacak olursa kendini açma karşılıklıdır. Diyaloğa katılanlar düşüncelerini, duygularını, eylemlerini vb. diğer durumlarını açarlar ve bunun karşılığı olarak kendini açma davranışıyla karşılaşır. Bu karşılıklılık “ikili efekt” olarak adlandırmaktadır: kendini açma kendini açmaya yol açar. Bunların yanı sıra azalan karşılıklılığın, ilişkideki samimiyetin ve ilişkinin sorumluluğunun alınmasıyla artacağı söylenebilir.⁹⁴

Kendini Açma ve Hoşlanma: Hendrick, kendini açma ve hoşlanma arasındaki ilişkinin doğrusal bir ilişki olmadığını, hoşlanma konusunda ilişkinin pozitif (olumlu yönde) olmasında zamanlama; samimilik ve kendini açmanın bağlamının etkili olduğunu vurgulamaktadır. Kendini açma ve hoşlanma arasındaki ilişkide iki durumun ortaya çıkabileceği söylenebilir. Kendini genelde herkese çok açanların az açanlara göre daha az hoşlanılır bulunacağı söylenebilir. Bu bağlamda kendini açma davranışının duruma uygun olduğu zaman hoşlanmaya sebep olacağı ifade edilebilir.⁹⁵

Risk Alma: Fisher ve Adams kendini çevreden korumak için bireyin kendini açmayı tercih etmeyebileceğini ileri sürmekte ve birey kendini açma davranışı sergileyince alıcının buna tepki olarak dört yol seçebileceği bunlardan üçünün olumsuz olduğunu vurgulamaktadır: Kendini açma davranışına cevap olarak karşılıklılık görülebilir (benzer bir şekilde kendini açma davranışı gözlenebilir), kendini açma reddedilebilir, yok sayılabilir ve geri çevrilebilir. Kendini açma davranışı beraberinde bazı riskleri getirebilir. Riskin büyük olduğu düşünüldüğünde kişi kendisini açmayarak kendini korumayı deneyebilir.⁹⁶

İlişkinin Başlatılması ve Geliştirilmesi: İlişkinin başında bireyler isimlerini, ev ve şehirlerini, hobilerini ve buna benzer şeyleri paylaşırlar. Kendini açmanın olmadığı bir ilişkinin başlamış olmasını düşünmek gerçekten zordur. Kendini açmanın, ilişkinin başlangıç aşamasındaki fonksiyonunu; hoşlanmayı ilerletme ve insanların birbirlerini bilmelerine yardımcı olma olarak ifade edebiliriz. Açılma davranışı diğerinin değerleri, kişiliği, kişisel yetenekleri vb. hakkındaki belirsizliğin azaltılmasında etkili olarak

⁹⁴ Özer, a.g.k., s.115.

⁹⁵ www.psikolojikdanisman.org.tr. (21.03.2009)

⁹⁶ Doğan, a.g.k., s.86.

ilişkinin gelişmesine yardımcı olabilir. Kişisel deneyimler, hisler, yetenekler hakkında konuşmaya başlanabilir ve özetle kişisel bilgiler daha çok açılabilir.⁹⁷

İlişkinin Sürdürülmesi: Kendini açma, ilişkinin sürdürülmesi açısından da önemlidir. Günlük olaylar hakkında kendini açma sorgulama ve öğrenmeye teşvik ederek ilişkinin sürdürülmesinde kullanılan önemli bir stratejidir. Partnerler birbirlerinden uzaklaştıklarında (örneğin çalıştıkları zaman...) ,birlikte olunamayan bu periyotlarda ilişkinin sürdürülmesinde partnerlerin kullandığı tekniklerden biri kendini açma davranışıdır. Örneğin, günün sonunda rutin bir şekilde gün boyunca ne olduğunu çiftler konuşurlar: Günleri nasıl geçti, kimi gördüler, ne yaptılar gibi. Birbirleriyle, dönüşlerinde yaptıkları bu konuşma ilişkilerinin sürdürülmesinde kullandıkları bir stratejidir.

İlişkide İlerlemenin Olmaması ve Sonlandırma: Bazı ilişkiler tarafların kasıtlı bir girişimi olmadan yavaş yavaş sona erer, pek çok ilişkide ilgiyi kesmek, açılmanın görülmemesi ilişkiyi sonlandırmayı başarmak için kullanılan stratejik bir iletişim tarzı olarak düşünülebilir.

2.11. Kendini Açmanın İşlevleri

2.11.1. Profesyoneller Açısından İşlevleri

Birçok insan anlaşılacakları veya aptal olarak nitelendirilecekleri korkusu ile kendilerine ait duyguları pek ifade etmek istemezler. Güven veren, rahatlatan açmalar danışan tarafından tercih edilmektedir. Günlük kişiler arası ilişkilerde kişi kendisi hakkında kişisel bazı bilgiler verince karşısındakinde de kendi kişiliği hakkında bilgi verme isteği uyandırmaktadır. Kişiler konuşabilecekleri ortak noktalar bulmaya çalışırlar. Kendini açma, karşıdaki kişiye ilgilenildiğini ifade eder, karşısındaki ile aynı tecrübelere sahip olduğunu fark eder ve aralarında anlayış bağı olduğunu göstermek için bunları belirtirler. Konuşmayı başlatmada da kendini açma önemlidir.⁹⁸

2.11.2. Karşıdaki Birey Açısından Kendini Açmanın İşlevleri

Kendini ifade etmeyi kolaylaştırmada: Kişisel konuları başkalarına anlatmamak ve

⁹⁷ Kulaksızoğlu, a.g.k., s.79.

⁹⁸ <http://kutuphane.tbmm.gov.tr:8088/2007/200703795.pdf> (18.03.09)

her şeyi içinde tutmak kişide zamanla yük haline gelebilir. Kendini açma bunları atmasına yardımcı olur, rahatlatır, kendisini iyi hissetmesini sağlar. Profesyoneller bu ihtiyacın varlığından haberdar olmalı ve konudaki ihtiyacı karşılamak için gerekli yolları bilmeleri gerekmektedir.

Kendisini daha iyi tanımasını sağlamada: Kişi kendisini açarken aynı zamanda daha önce farkında olmadığı kendisine ait bir davranışın ya da bazı ilişkilerin farkına varır. Kendilerini daha doğru ve ayrıntılı tanıyan kişilerin kendilerini daha fazla açtıkları belirlenmiştir.

Sosyal karşılaştırma yeteneğini geliştirmede: Kendini sunacak uygun ortam bulamayanlar kendilerini tanıyabilmelerini ve düşüncelerinin duygularının kabul edilebilirliğini değerlendirmelerini sağlayan geri dönüşten mahrum kalır. Düşünce ve duygularını tartışarak bunların herkeste görülebilen veya görülemeyen tecrübeler olduklarının ayrımı yapılabilir. Kendini açmaya karşıdakinin tepkisi dikkate alınarak; hangi insanların, nasıl durumlarda, ne tip açılmaları kabul edebileceği ya da hangilerini kabul edemeyeceği öğrenilmektedir.⁹⁹

Kendini açma konusunda davranış değişikliği yapmak veya yeni davranış kazandırmak için eğitim-öğretim ortamında ve psikoterapide öğrenme kuramlarından yararlanmamız mümkündür.

2.11.3. Kimlik Gelişimi Açısından Kendini Açma

Uludağ Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Ersin Altıntaş'ın çalışmasında kararsız, bağımlı, başarılı ve bağımsız kimlik statülerine sahip lise öğrencilerinin kendini açma düzeyleri incelenmiş. Çalışmanın sonucunda başarılı kimlik statüsündeki bireylerin kendilerini açma düzeyi anlamlı bir şekilde yüksek bulunmuştur. Kararsız kimlik statüsündeki öğrencilerin karşı cinse açılma düzeyi, kargaşalı kimlik statüsüne sahip öğrencilerin düzeyinden anlamlı bir şekilde yüksek bulunmuştur. Bu çalışmada kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla kendilerini açtıkları bulunmuştur. Genel olarak öğrenciler aynı cins yakın arkadaşına ve anneye kendilerini açmaktadırlar. Araştırmacı bunu şu şekilde yorumlar: “Ataerkil bir aile yapısına sahip Türk toplumunda baba, otorite olarak görülmekte ve anne çocuklarla daha yakın ilişki içerisine girmektedir”. Başarılı kimlik statüsündeki öğrencilerin karşı cinse diğer kimlik

⁹⁹ Kulaksızoğlu, a.g.k., s.83.

statüsündeki öğrencilere göre daha fazla açtıkları bulunmuştur. Başarılı kimlik statüsüne sahip öğrenciler cinsellik konusunda, kargaşalı kimlik statüsüne sahip öğrencilere göre kendilerini daha fazla açmalarına rağmen bağımlı ve kararsız kimlik statüsüne sahip öğrencilerle anlamlı olarak farklılaşmaktadır.¹⁰⁰

2.11.4. Sağlık Açısından Kendini Açma

Bazı kişisel duygu ve düşüncelerin gizlenmesi, vücutta strese neden olan aktivitelerin artmasına, sinir sisteminin sempatik aktivitelerinin artmasına, bağışıklık sisteminin zayıflamasına ve sonuç olarak hastalıklara karşı dayanıklılığın azalmasına neden olur. Yapılan bir çalışmada HIV'li hastalar kendini açan ve açmayan anlamında iki gruba ayrılarak çalışmaya dahil edilmişlerdir. Araştırmanın sonunda bu iki grup karşılaştırıldığında kendini açmayan kişilerin kendini açanlara göre kanser ve diğer bulaşıcı hastalıklara yakalanma risklerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Saklı tutulan düşünceler ve duygular kendini açmama yolu ile negatif bilişsel sonuçlara neden olur. Kaygının gizliliği modeline göre gizlilik obsesif kaygıları yaratan bilişsel işaretleri içerir. Sır tutan ilk olarak gizli düşüncesi hakkındaki sırrı saklamaya çalışır. Saklamak sonraki aşamalarda olumsuz etki eder. Bu düşünceleri düşünmek ya da hissetmeye kalkışmak bu bilgileri bilince ulaştırır ve bu düşüncelerin izinsiz artışı kendini açmaya neden olur. Bilişsel perspektiften bakıldığında stresli düşünce ve duygular hakkında konuşmak duygusal baskıyı azaltır. Kanserli hastalar, hastalıkları hakkında konuştuklarında stres yaratan zorlayıcı düşüncelerinin azaldığını belirtmişlerdir.¹⁰¹

2.12. Psikolojik Danışma ve Kendini Açma

Kendini açma için etkili danışma sürecinin ve psikoterapinin bir gereği olduğu söylenebilir. Jourard insanların diğerlerine kendilerini rahatlıkla açamamalarından dolayı danışma sürecine katıldıklarını ifade etmektedir. Ayrıca bir termometre veya semptom ölçerin vücudun durumu hakkında bilgi vermesi gibi, kendini açmanın da kişinin ruhunun veya benliğinin gerçek durumunu açığa çıkarabileceğini, kendini açmanın zekice idare edildiğinde önemli bilgiler verebileceğini belirtmektedir. Yalom,

¹⁰⁰ http://www.hipnoztedavisi.com/haluk/index.php?option=com_content&task=view&id=19&Itemid=29 (08.02.2009)

¹⁰¹ www.psikolojikdanisman.org.tr (21.03.2009)

kendini açmanın kişinin yaşamındaki geçmiş ve güncel olayları fantezi ya da rüya malzemesini geleceğe ilişkin umutları ve istekleri ve diğer bireylere karşı besledikleri duyguları kapsayabileceğini vurgulamış, kendini açmanın tedavi edici yönünün olduğunu da belirtmiştir. Sonuçta hem destekleyici ve sıcak hem de kendini açan danışman en fazla yardım edici olarak değerlendirilmiş ve üyeler kendini açmaya daha istekli hale gelmişlerdir.¹⁰²

Jourard'a göre bir birey veya danışan kendisinden yabancılaşmaya başlarsa bundan rahatsız olur ve diğer kişiye, terapistte kendini açmaya başlar. Terapist becerilerini kullanarak kendini açmanın artmasını sağlar. Sürecin ilerlemesi ile terapist hastası hakkında başlangıçta bildiği şeyden daha fazlasını bilir, aynı şekilde hasta da kendisi hakkında daha çok şeyin farkına varır. Başlangıç olarak, aktif kabul etme, empatik yaklaşma, sevgi gösterme, cezalandırıcı olmayan yanıtlar verme gibi, kısaca ilgi gösterme, kişinin kendini açması için en olumlu şartları oluşturmuş olacaktır. Sonra belli bir periyot etkin dinlersek, danışanın sempatik ve empatik dinleyicisine kendisi hakkında konuştuğunu görürüz. Belli bir süre sonra danışan nihayet, “sen bana çok yardımcı oldun, ne yapacağımı ve nasıl davranacağımı anladım ve öyle devam edeceğim” diyecektir.¹⁰³

Özetle kendini açma kompleks bir fonemen olduğundan bu süreçteki değişimleri anlamak için kendini açan kişinin özellikleri kadar kendini açma davranışının kime yapıldığına (danışman özellikleri), açılan konulara, duruma ve açılma davranışının uygunluğuna dikkat etmek gerekmektedir.

2.13. Kendini Açma İle İlgili Türkiye’de Yapılmış Olan Araştırma Örnekleri

Ülkemizde kendini açma ile ilgili ilk çalışma, Feriha Baymur’un (1979) Jourard ve Lasakow (1958)’ un geliştirdikleri “ Self-Disclosure Questionnaire” nin çevirisini yaparak adapte ettiği “ kendini anlatma envanteri”dir. Ören (1981) , Baymur tarafından adapte edilen “ kendini anlatma envanteri” ni kullanarak “İnsan İlişkileri Dersinin Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Sağlık Düzeyine Etkisi” adlı doktora çalışmasını hazırlamıştır. Bu çalışmada insan ilişkileri dersine katılan öğrencilerin benlik tasarımı, kendini anlatma, zamanı iyi kullanma ve desteği içten alma

¹⁰² Aşık, E., Üniversite Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışlarını Etkileyen Bazı Etmenler (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara, 1992.

¹⁰³ www.psikolojikdanisman.org.tr. (21.03.2009)

boyutlarındaki psikolojik sağlık düzeyleri incelenmiştir. Elde edilen verilere göre insan ilişkileri dersinin psikolojik sağlığın boyutlarından biri olan kendini anlatma düzeyini olumlu yönde etkilediği bulunmuştur.¹⁰⁴

Doğan (1983), Baymur'un kendini anlatma envanterini “Lise Son Sınıf Öğrencileri Hangi Konularda Kime Açılıyorlar?” adlı yüksek lisans tez çalışmasında kullanmıştır. Bu araştırmada lise öğrencilerinin anne-babalarına, kız ve erkek arkadaşlarına ve okul rehberlik uzmanına (danışman) kendilerini hangi konularda ne derece açtıklarını saptamaya çalışmıştır. Elde edilen bulgulara göre kızlar kendilerini erkeklerden daha fazla açmaktadırlar. Sonuç, lise öğrencilerinin en çok annelerine, en az ise okul danışmanlarına açıldıkları yönündedir.¹⁰⁵

Hortaçsu (1989), 12–18 yaşları arasındaki Türk ergenleriyle yaptığı bir çalışmada, deneklere konuşmaktan en fazla hoşlandıkları beş insana ilişkin bir liste sorulmuştur. Her iki cinsten anne ve aynı cins yakın arkadaşı açılma için sıklıkla tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

Selçuk (1989), “Üniversite Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışları” adlı doktora tezinde cinsiyet, bölüm, sınıf, açılan bireyler, açılan konular ve uyum değişkenlerinin, öğrencilerin kendini açma düzeyini ölçmek için Selçuk (1989) tarafından geliştirilen “kendini açma envanteri” kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre kızlar kendilerini erkeklerden daha fazla açmakta, kız öğrenciler anneye, aynı cins yakın arkadaşına ve danışmana erkek öğrencilerden daha fazla açılmaktadır.¹⁰⁶

Aşık (1992) “Üniversite Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışlarını Etkileyen Bazı Etmenler” adlı yüksek lisans tezinde yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik düzey, yaşamın çoğunu geçirdiği yerleşim birimi ve kendini kabul düzeyinin, üniversite öğrencilerinin kendini açma düzeyine etkisini incelemiştir. Elde edilen bulgulara göre, yaşın toplam puan olarak kendini açma düzeyine etkisi olmadığı, kız öğrencilerin anneye ve aynı cins yakın arkadaşına kendilerini daha fazla açtıkları, okul, zevk ve ilgiler konularında erkeklerden daha fazla açılma gösterdikleri gözlenmiştir.¹⁰⁷

Ekebaş (1994) “Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışlarının Cinsiyet ve Kendini Gerçekleştirme Düzeyleri Açısından İncelenmesi” adlı yüksek

¹⁰⁴ Ören, N., İnsan İlişkileri Dersinin Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Sağlık Düzeylerine Etkisi (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara, 1981).

¹⁰⁵ Doğan, S., Lise Son Sınıf Öğrencileri Hangi Konularda Kime Açılıyor? (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi SBE, Ankara, 1983.

¹⁰⁶ Selçuk, Z., Üniversite Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışları (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara, 1989.

¹⁰⁷ Aşık, E., Üniversite Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışlarını Etkileyen Bazı Etmenler (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara, 1992.

lisans tezinde kendini gerçekleştirme düzeyi ve cinsiyetin kendini açma düzeyi ile ilişkisini incelemiştir. Elde edilen bulgulara göre, kendini gerçekleştirme düzeyi yüksek olan öğrenciler, kendilerini daha çok açabilmektedirler. Zamanı iyi kullanma puanı yüksek olan öğrencilerin düşünce ve görüşler, okul, cinsellik, zevk ve ilgiler konularında; annelerine, babalarına, aynı cinsten yakın arkadaşlarına, karşı cinsten yakın arkadaşlarına ve danışmanlara daha çok açıldıkları bulunmuştur.¹⁰⁸

Çakır (1994), “Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışlarını Etkileyen Faktörler” isimli yüksek lisans tez çalışmasında 368 kız, 368 erkek lise son sınıf öğrencisi üzerinde Selçuk (1989)’ un ülkemizde uyarladığı kendini açma envanterini uygulamıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre kız öğrencilerin kendilerini erkeklerden daha fazla açtıkları gözlenmiştir. Öte yandan kız öğrencilerin annelerine, aynı cins yakın arkadaşlarına ve psikolojik danışma uzmanına kendilerini, erkek öğrencilerden daha fazla açtıkları görülmüştür.¹⁰⁹

Kökdemir (1995), 626 lise ve üniversite öğrencisinin kendini açma davranışını kişi- çevre ilişkisi açısından incelediği bir araştırma yapmış ve ergenler ve genç yetişkinlerde kendini açma bakımından gerek konuşulan kişi, gerekse konuşulan yer konusunda farklılıklar bulunmuştur. Araştırma sonucunda, kişinin kendini açması için en uygun kişiler olarak ebeveynleri ve arkadaşları; en uygun çevreler ise, en çok ev ortamı, akademik yerler ve genel kullanım alanları olarak belirlenmiştir. Aynı zamanda, arkadaşlara yapılan kendini açma davranışının, ebeveynlere oranla daha fazla olduğu, ebeveynlerden ise anneye daha fazla açıldığı görülmüştür. Kendini açma davranışının yapıldığı mekânın ise en çok ev ortamı olduğu, bunun ardından sırasıyla akademik alanların ve herkese açık kullanım alanlarının geldiği bulunmuştur.¹¹⁰

Ersever (1996), Hacettepe Üniversitesi, eğitim yönetimi, teftişi ve ekonomisi lisans tamamlama programına katılan 171 müfettiş adayı üzerinde yaptığı araştırmada, ilköğretim müfettiş adaylarının kendini açma davranışlarını, yaşa, doğum sırasına, yaşamının çoğunu geçirdiği yer ve meslekte çalışma yıllarına göre incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre bağımsız değişkenler olarak ele alınan yaş, doğum sırası,

¹⁰⁸ Ekebaş, M., Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışlarının Cinsiyet ve Kendini Gerçekleştirme Düzeyleri Açısından İncelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara, 1994.

¹⁰⁹ Çakır, M.A., Lise Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışlarını Etkileyen Faktörler (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi SBE, Samsun, 1994.

¹¹⁰ Kökdemir, D., Kim Kendini Kime ve Nerede Açar? (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Başkent Üniversitesi SBE, Ankara, 1995.

yaşamın çoğunu geçirdiği yer ve meslekte çalışma yıllarına göre kendini açma toplam puanları arasında anlamlı farklar bulunmamıştır.¹¹¹

Ataşalar (1996), üniversite öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerine, cinsiyet ve yaşlarına göre kendini açma davranışlarını incelemek üzere bir çalışma yapmıştır. Üniversite 1. ve 4.sınıflarında okuyan 289 öğrenci üzerinde yapılan çalışma sonuçlarına göre; yaşları 20 den fazla olan öğrencilerin düşünce ve görüşler konusunda açılma düzeyleri, yaşları 17–19 arasında olanlara oranla daha yüksek bulunmuştur. Öte yandan yaşları 20–22 arasında olan üniversite öğrencilerinin cinsellik konusunda açılma düzeyleri, yaşları 17–19 arasında olan üniversite öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca, 20–22 yaş grubundaki öğrencilerden anneye açılma düzeyi diğerlerine göre daha yüksek bulunurken, 23 ve daha yukarı yaşta olan üniversite öğrencilerinin psikolojik danışmana açılma düzeyleri diğer yaş gruplarına oranla daha yüksek bulunmuştur.¹¹²

Aker (1996), lise öğrencilerinin kendini açma davranışlarının kaygı düzeyleri ile cinsiyetleri açısından incelenmesi için bir araştırma yapmış ve sonuç olarak Avşaroğlu (1999) ve Öz (1999)' ün çalışmalarının sonuçlarına yakın sonuçlar elde etmiştir. Aker'in araştırmasının sonucunda da kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla oranda kendilerini açtıkları bulunmuştur. Ayrıca, sürekli kaygı düzeyi düşük öğrencilerin, sürekli kaygı düzeyi yüksek öğrencilerden daha fazla oranda kendilerini açtıkları da bu çalışmada önemli bir sonuç olarak bulunmuştur.¹¹³

Öksüz (1997), duyguların açılması eğitiminin özerklik düzeyinin artmasında etkili olup olmadığını araştırdığı çalışmasında; özerklik düzeyi düşük olanların yüksek bir ilişki olduğu, genel, kişisel ve sosyal uyum düzeyleri yükseldikçe kendini açma düzeyinin de yükseldiği belirlenmiştir.¹¹⁴

Özgüven ve Bilge, 1994–1995 öğretim yılında farklı üniversitelerden 569 öğrenci üzerinde yaptıkları bir çalışmada, üniversite öğrencilerinin kendilerini karşı cinse mi yoksa kendi cinsine mi daha rahat açtıklarını araştırmış ve şu sonuçlara ulaşmışlardır: Üniversite öğrencilerinin %36'sı kendi cinsine ve %14'ü karşı cinse kendilerini daha rahat açmakta olduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca kızların %50'si ve erkeklerin %

¹¹¹ Ersever, O.G., “İlköğretim Müfettiş Adaylarının Kendini Açma Davranışlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi” ,Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı:11, Bursa, 1996.

¹¹² Ataşalar, J., Üniversite Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeylerine Cinsiyet ve Yaşlarına Göre Kendini Açma Davranışları (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara,1996,s.2-3.

¹¹³ Aker, Ç., Lise Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışları İle Cinsiyetleri Açısından İncelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara, 1996, s.4.

¹¹⁴ Öksüz, Y., Duyguların Açılması Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Özerklik Düzeyine Etkisi (Yayınlanmamış Doktora Tezi), OMÜ, SBE, Samsun, 1997.

49'unun kendini daha rahat açma konusunda hemcinsleri ile cinsiyet ayrımı gözetmedikleri de belirlenmiştir. Bu araştırmada, karşı cinse kendilerini daha rahat açtıklarını belirten kızlarla (%11) erkekler (%1) arasındaki görüş farkı 0,0025 düzeyinde önemli bulunmuştur.¹¹⁵

Araz (1998), çeşitli değişkenler açısından benlik sunumu adlı çalışmasında benlik sunumu ile kendini açma arasındaki ilişkiyi belirlemeye çalışmıştır. Toplam 313 kişiye uygulanan bu çalışma sonucunda şu bulgulara ulaşılmıştır; benlik sunumu düzeyi ile kişinin kendisine ilişkin bazı konuları kimseyle konuşmama düzeyi arasında negatif bir ilişki vardır. Benlik sunumu arttıkça, kendini açma düzeyleri de artmaktadır. Kendini açma konusunda muhatap olarak öncelikle eş/flört tercih edilmekte, bunun ardından aynı cins arkadaş, anne, kardeş ve baba gelmektedir. İnsanlar kendileri ile ilgili pek çok konuyu büyük ölçüde kendilerine saklamaktadırlar.¹¹⁶

Avşaroğlu (1999), grupla psikolojik danışmanın üniversite öğrencilerinin kendini açma davranışına olan etkisini araştırdığı çalışma sonucunda, cinsiyet değişkeninin kendini açma düzeyi üzerinde etkili olduğunu ve kız öğrencilerin kendilerini erkeklerden daha çok açtıklarını belirlemiştir. Araştırma sonucunda ayrıca kız öğrencilerin anneye erkek öğrencilerden daha fazla açıldıkları; erkek öğrencilerin ise aynı cins yakın arkadaş ve karşıt cins yakın arkadaşına kız öğrencilerden daha fazla açıldıkları bulunmuştur.¹¹⁷

Öz, bir grup lise öğrencisinin kendini açma davranışı ile kendini kabul düzeyi arasındaki ilişkiyi belirleyebilmek için 309 lise öğrencisi üzerinde bir çalışma yapmıştır. Bu çalışması sonucunda Öz, Avşaroğlu' nun araştırma sonuçlarına benzer olarak, cinsiyetin kendini açma düzeyi üzerinde önemli bir etkisi olduğunu bulmuştur. Yine benzer bir sonuçla, kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla kendilerini açtıklarını ve baba, öğretmen ve psikolojik danışmana açılma düzeyinde cinsiyetler açısından bir fark olmadığı belirlenmiştir.¹¹⁸

Gültekin (2001), lise öğrencilerinin kendini açma davranışlarını cinsiyet ve kimlik gelişim düzeyleri açısından incelediği araştırmasında 200 lise öğrencisine “kendini açma envanteri” ve “benlik kimliği objektif ölçüm skalası” uygulamıştır.

¹¹⁵ Özgüven, İ.E.-Filiz, B., Üniversite Öğrencilerinin Karşı Cins Arkadaşlığı, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, sayı:31, İstanbul, 1997, ss.32-33.

¹¹⁶ Araz, A., Çeşitli Değişkenler Açısından Benlik Sunumu (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi SBE, İzmir, 1998, ss.2-3.

¹¹⁷ Avşaroğlu, S., Grupla Psikolojik Danışmanın Üniversite Öğrencilerinin Kendilerini Açma Davranışına Etkisi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi, SBE, Konya, 1999, ss.1-2.

¹¹⁸ Öz, F. S., Bir Grup Lise Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışları İle Kendini Kabul Düzeyi Arasındaki İlişki (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, EBE, İzmir, 1999, s.5.

Araştırma sonucunda, kız lise öğrencilerinin kendilerini aile konusunda, anneye, aynı cins yakın arkadaşına ve psikolojik danışma uzmanına erkek öğrencilerden daha fazla açtıkları görülmektedir. Ayrıca başarılı kimlik statüsündeki öğrenciler karşı cins yakın arkadaşına ve psikolojik danışma uzmanına diğer tüm öğrencilerden daha fazla açıldıkları görülürken; düşünceler ve görüşler, okul, aile ve cinsellik konularında ise karmaşalı kimlik statüsündeki öğrencilerden daha fazla kendilerini açmakta oldukları görülmüştür.¹¹⁹

Özetle yukarıdaki çalışmalar sonucunda, kendini açma davranışları çeşitli değişkenlerle ilişkili olabileceği düşünülebilir. Özellikle açılan konunun, açılan bireylerin, sosyo-kültür, cinsiyet ve kişilik değişkenlerinin, bireyin kendini açmasında önemli derecede etkisi görülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre, grupta psikolojik danışma çalışmalarından ve grup rehberliğinden öğrencilerin yararlanabilecekleri söylenebilir.

Özet olarak, kendini açma ile ruh sağlığı arasında ilişki arayan araştırmaların bazılarında olumlu ilişki bulunurken bazılarında olumsuz bir ilişki bulunmuştur. Bir kısım araştırmada ise bu iki değişken arasında herhangi bir ilişki bulunmamıştır. Yani bu konuda ortak bir sonuca ulaşılmamıştır. Diğer yandan uyum ve kendini açma arasında doğrusal bir ilişki bulunamamıştır.

Bireyin kendini tam olarak ifade etmesi ve bu ifade etme sürecinde problemlerle karşılaşmaması, danışma ortamında danışmanın öğrenmek istediklerini karşıdaki bireye net olarak anlatabilmesi iyi bir iletişimle mümkündür.

Kendini açmada kendini açanın rolü kadar dinleyicinin de önemli fonksiyonları vardır. İlişkinin gelişimi ve duygusal destek açısından rolü önemlidir. Bu yararların yanı sıra kişiye zarar verici yönler de taşır. Sözel ve sözel olmayan kendini açma türleri olsa da araştırmacılar daha çok sözel olanı ile ilgilenirler.

Bu konuda yapılan çalışmalar incelendiğinde, kültürler arası bağlamda daha çok çalışmaya ihtiyaç olduğu ortaya çıkmaktadır. Kendini açma şekillerinin etkililiği, teknolojinin gelişimi ile birlikte internet üzerinde daha detaylı bir kendini açma olgusu, cinsiyet rolleri açısından kendini açma davranışı, araştırılmayı bekleyen çalışma alanları arasında sayılabilir.¹²⁰

¹¹⁹ Gültekin, F., "Lise Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışlarının Kimlik Gelişimi Açısından İncelenmesi", Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı:8, Bursa, 2001, ss.231-241.

¹²⁰ http://www.hipnoztedavisi.com/haluk/index.php?option=com_content&task=view&id=19&Itemid=29 (08.02.2009)

3. OKUL MÜDÜRÜ-ÖĞRETMEN İŞBİRLİĞİ

Okul müdürü ve öğretmen arasındaki ilişkinin öğretmenlerin gereksinimlerini karşılamaya yönelik kurulmasına karşın bu, müdürlerin kendi gereksinimlerini göz ardı etmesi anlamına gelmez. Bu ikisi arasında zorunlu bir işbirliği kurulmalıdır. Onlar da her şeyden önce duyguları olan insanlardır. Herkes gibi onlar da yorulur, kızar, üzülür, incinir, bezer, kendilerini yetersiz hissedebilirler. Uğraşılması zor öğretmenleri ve öğrencileri olabilir, onlar üzerindeki etkilerini azaltan özel sorunları olabilir. En önemlisi işlerini iyi yapmak, başarılı ve yeterli olmak isterler.

Bu nedenle okul müdürlerinin kendi gereksinimlerini karşılamak için özel becerilere ihtiyaçları vardır. Dinleme becerilerinin yanı sıra başka becerileri de edinmeleri gerekir. Öğretmenlerin kendilerini açmalarına yardımcı becerileri öğrendikleri gibi, kendilerini açmaya yardımcı olacak etkili becerileri de öğrenmelidirler. Bütün bunlar da elbette ki etkili bir işbirliği ile olacaktır.

İşbirliğine dayanan ilişkide öğretmenlerin soru sormalarını yüreklendirmek, işin en önemli yanıdır, çünkü; öğretmenlerin çoğu, soru sorma haklarının olmadığını, buna karşılık her tür soruya yanıt vermek zorunda olduklarını düşünür. Pek çok öğretmene göre, soru sormak, okul müdürlerine ait bir hakmış gibi görünür. Öğretmenlerle ilişkilerinde işbirliğine dayanan modeli benimsemeyi seçen okul müdürleri, iki yönlü iletişim ve karşılıklı sorun çözmeyi destekleyecek bazı iletişim becerilerini kullanmanın gerekli olduğunu görecektir.

Dinleme davranışları, müdürün öğretmenin anlattıklarına yoğunlaşmasını ve ilgi gösterme isteğini ileten bedensel tavidir. Öğretmenlerle işbirliğine dayalı ilişkiler kurmak için müdürlerin istedikleri ilişki türünü öğretmenlere önceden anlatması zorunludur. Bu yaklaşımın hemen ardından empati, anlayış ve kabul göstererek öğretmenlerin kendilerini ifade etmelerini kolaylaştırırlar. Bunları gösterecek en inandırıcı beceri etkin dinlemedir. Bu benzersiz iletişim davranışı kolaylıkla öğretilir ve öğrenilebilir, ancak çok uygulama yapmak gerekir. Etkin dinleme yöntemi, müdür-öğretmen ilişkisinin başlangıcında kullanılıncaya çok önemli bir işlev görür. Ayrıca ilişki boyunca, özellikle öğretmenin sorunları olduğu ve bunları dile getirdikleri zamanlarda, onlara yardım etmede de çok etkilidir.

Önerilen ideal ilişki modellerinde öğretmenlerle ilişkilerde arzu edilen şu ortak temel öğeler bulunabilir: Öğretmenlerin etkin katılımı, Birbirine bağımlı olma, Ortak karar alma, İki yönlü iletişim. Okul müdürü ve öğretmeni “meslektaş” olarak gören

görüş müdürün öğretmeniyle arasındaki uzmanlık, deneyim ve bilgi farkını görmezlikten gelir. Aynı şekilde “ortak”lık görüşü de yanıltıcı olabilir; çünkü pek çok iş ortaklığında olduğu gibi bu terim eşit ilişkiler anlamına gelir. Müdür-öğretmen ilişkisinde tam eşitlik yoktur ama bu ortaklıkta hem müdürün hem de öğretmenin kendilerine özgü uzmanlıkları vardır.

Katılımcı iletişim de çok önemlidir. Psikologlar ve öbür toplum bilimciler katılımcı iletişimin yararlarının uzun süredir farkındadırlar. Sosyal psikolojinin sayılı isimlerinden Gordon Allport, kurumlardaki katılımı desteklemekle ilgili bir dizi denemeyi özetlemiş ve “Kişi yalnızca yönetim biçiminde kendi katkısı olduğu zaman, o yönetim biçimine tepki göstermeyi bırakır” sonucuna varmıştır. Şirketlerde kullanılan “katılım ilkesi” yeni tür yönetim liderliğinin yaşamsal bir parçasıdır. Araştırma bulguları bu liderlik biçiminin daha yüksek moral, işten daha çok doyum, daha yüksek üretim, daha az yakınma, daha az işten ayrılma ve sorunlara bulunan çözümlerin uygulanmasına daha çok istek sağladığını göstermiştir.¹²¹

3.1. Okul Müdürlerinin Öğretmenlere Kendilerini Açmalarının Sebepleri

Okul müdürleri öğretmenlerle karşılıklı anlaşmaya dayanan danışman-danışan modelini benimsemişlerse, bu ilişkide her iki tarafın bilgi ve uzmanlıklarını kullanmaları esastır. Bunun için de iki yönlü iletişim zorunludur. Bu ilişkiden beklenen, gereksinimlerin karşılıklı olarak giderilmesidir. Bunun için de her iki tarafın kendini dürüstçe ve doğrudan açması gerekir.

Kendini açmanın altında yatan görünmeyen neden, öğretmenin de bu açılmaya karşılık olarak kendini açması için ona olanak tanıyıp yüreklendirilmesidir. Georgia Üniversitesi’nden psikolog Dr. Gordon Chelune’nun hazırladığı Self-Disclosure kitabı için yüzlerce araştırmayı gözden geçirdikten sonra şu sonuca varmıştır: “Kendini açmanın belki de en güvenilir belirleyicisi karşımızdaki kişinin de açılmasıdır. Karşılıklı açılmanın olumlu etkisiyle bireysel farklılıkların önemi azalır”¹²²

Okul müdürlerinin kendini açmalarının başka bir nedeni de kendileriyle ilgili farkındalık geliştirmeleridir. Kişinin kendi gereksinim, duygu ya da düşüncelerini başkalarına açıkça iletmelidir. Bir şeyi yüksek sesle söylemek onun karakterini değiştirir. Bir sorunu o denli uzun düşünmüşsünüzdür ki, sorun sonunda daha da

¹²¹ http://www.egitim.gen.tr/ozlem_etikli_iletisim.htm (18.04.09)

¹²² <http://www.rehberlikweb.net/iletisim-sanati/iletisim.html> (12.03.2009)

büyümüş ve size daha kötü görünmüştür. Sonuçlarını hayalinizde yaşatmış, başkalarının tepkilerini aklınıza getirmişsinizdir. Daha sonra onu bir başkasına anlatırken çok farklı bir biçimde ortaya koyduğunuzu görmüşsünüzdür. Kendini açma, karşıdaki kişinin yardımı ve işbirliği gerektiği zamanlarda, insanlara o yardımı ve işbirliğini sağlama şansını verir. İnsanı başkalarına gerçek bir kişi olarak gösterir. Kendini açmayı başaramamak, kişinin bireyselliğini gizli tutar. Özellikle öğretmenlerin sorunlarını çözmesine engel olan her şeyin açıklanması ve bununla doğrudan ve dürüstçe ilgilenilmesi gerekmektedir.

3.1.1. Kendini Açmanın Yararları ve Zararları

Stresli duygu ve düşüncelerin başkasına yazılması ya da anlatılması bu duyguların tanımlanmasını sağlar. Pek çok araştırmacı, kendini açmanın fiziksel ve psikolojik sağlığa yararlarını ortaya koyan bulgular elde etmiştir. Anlaşılma ve kabul görme kendilik değerinin hissedilişini yükseltir ve sosyal izolasyonu azaltır.

Bununla birlikte kendini açmanın sonucu olumsuz olabilir. Negatif duyguları konuşmak, kendini açanın stresini yükseltebilir ve açanı dinleyen için de yararlı olmayabilir ve alıcı kendini açanı reddeden bir tutum sergileyebilir. Bu olumsuz duyguları paylaşmak dinleyiciye fiziksel ve ağır yükler getirebilir. Bu gizlenmesi istenen bilgi, diğer insanların bulabileceği bir şey olabilir ve bunu saklamaya çalışmak dinleyeni sıkabilir, yorabilir. Diğer insanlar için bu bilgiyi saklamak üzücü olabilir ve tehdit içerebilir. Sonuçta kendini açma her zaman yararlı bir davranış olmayabilir.¹²³

Kendini açmanın her ilişkide yararlı olmasına karşın, karşıdaki kişiyi rahatsız etme, incitme ya da savunmaya itme riski de vardır. Bu tehlikeler insanların duygu ve düşüncelerini açmalarıyla büyük ölçüde azaltılabilir.

3.1.2. Kendini Açmanın Genel Gereksinimleri

Kendini açma nedenlerinin dört kategorisi vardır: Benlik, diğeri, ilişki ve durum. Kendi odaklı nedenler kendini açmamada, psikolojik ve fiziksel bedeller temelinde kişisel bilgilerin ortaya çıkması, korkuyu reddetme ve olası gizliliğin ortadan kalkması olarak gösterilirken diğeri odaklı nedenlerde diğeri kişilerin yardımsever olmaması,

¹²³ Gordon, T.-Edwards, W.S., Doktor-Hasta İşbirliği (Çev. E. Aksay), İstanbul, 1997, ss.134-135.

ilişkiyi koruyamayacak olması ve sonunda üzüleceği algısının varlığı sayılabilir. İlişki odaklı nedenlerde ilişkinin kaybedileceği algısı, benzemezlik, yüzeysel ilişkiler ya da bilginin ilişki için önemli olmaması gibi nedenleri içerir. Durumsal ve çevresel odaklı nedenlerde ise kendini açma davranışının amacının yararlı olmaması ya da kişinin önceden bu bilgiye sahip olduğunun kendini açacak kişi tarafından bilinmesi kendini açmamaya sebep olur.¹²⁴

Kendini açma ya da açmama nedenleri birçok bireysel amacı taşır. Yakın ilişkilerde insanların kendini açıp açmama kararında kişi ilişkideki partnerine ya da ilişkinin kendisine dikkat eder. Aynı zamanda emeğe değer bir nedenin olması ya da kendini açma açıklamasının oluşmasında ilişkinin gelişmesi önemlidir. Partner sevilen bir kişi olarak atfediliyorsa kendini açan kişi kendini amacına yakın hisseder.

3.2. Kendini Açmada Ben Mesajları

İnsanlar his ve düşüncelerini anlatabilmek için iletişime girmek zorundadırlar. Hepimiz hayatımızda arkadaşlarımızın, çocuklarımızın, akrabalarımızın ve komşularımızın hoşlanmadığımız davranışlarını onlara bildirmek zorunda kalmışızdır. Bunu yaparken de epey zorlanmışızdır. Çünkü olumsuz bir tavır karşı tarafa bildirmek risklidir. Karşı tarafı incitebiliriz, onda nefret hissinin uyanmasına vesile olabiliriz veya ters bir tepkiyle karşılaşabiliriz. İşte bu durumlarda iletişimin etkili olabilmesi için bazı metotlar kullanırız. Bunlardan birisi de ben mesajıdır.

Okul müdürü-öğretmen ilişkileri her iki tarafın duygu, gereksinim ve sorunlarını paylaşmakta kendilerini özgür hissettikleri zaman etkilidir. Çalışmalar, okul müdürlerinin bu paylaşımında öncü olmasının, öğretmenleri paylaşım için yüreklendireceğini göstermiştir.

Kendini açma, ilişkilerde sorunları önleyecek önemli bir yoldur. En etkili kendini açma Ben- iletisi biçimindedir. Ben-İletileri, müdürler tarafından, inanç ve görüşlerini anlatmak, gelecekte sorunların çıkmasını önlemek, öğretmenlerin isteklerini dürüstçe yanıtlamak, öğretmenlerin kendilerine sorun yaratan davranışlarını değiştirmelerini etkilemek için kullanılır.

¹²⁴ http://www.hipnoztedavisi.com/haluk/index.php?option=com_content&task=view&id=19&Itemid=29
(08.02.2009)

Ben mesajının geniş çerçevede tanımını yapabilmek için “sen mesajı” ile birlikte ele almamız gerekmektedir. Ben mesajı, karşı tarafın olumsuz bir davranışını ona bildirirken dikkati kendi üzerimize çekip ben merkezli his ve düşüncelerimizin aktarılmasıdır. Burada sen mesajının tersi kullanılır. Sen mesajı ise, davranışta bulunanın davranışını kendi kusur ve noksanlıklarından kaynaklandığını hissettirilmesidir.¹²⁵

3.2.1. Ben Mesajlarının Çeşitleri

Bildirici Ben-Mesajları, kişinin inanç, düşünce, öncelik ve görüşlerini başkalarıyla paylaşır. Örneğin: “Bugün çok heyecanlıyım, okulun ilk günü.”, “Dün gece çok çalıştım, çok yorgunum.” gibi ifadeler Bildirici Ben-iletileridir. Sizden bir şey yapmanız istendiğinde duygularınızı anlatan iletiler, Tepkisel Ben-Mesajlarıdır. Örneğin: “Elbette bu önerinizi düşünebilirim, sizin de bu işe katılmanızı istiyorum.” Ben-iletileri isteği geri çevirmeyi kolaylaştırır. Önleyici Ben-Mesajları ise, bir başkasının size gelecekte sorun çıkarmasını önlemek için kullandığımız iletilerdir. “Senin yapman gereken şey bu” yerine, “İhtiyacım olan şey bu”yu iletir. Yüzleşici Ben-Mesajları, kişilerin davranışları gereksinimlerimizi karşılamamızı engellediği zaman gönderdiğimiz iletilerdir. Amacınız, karşınızdakinin kabul edemediğiniz davranışını değiştirmesi için onu etkilemektir. Bu nedenle, bu iletileri öbür üç tür Ben-İletisinden daha detaylı incelememiz gerekir. Okul müdürünün olumsuz duygusu, gereksinimi veya sorunu, etkili iletişime engel olunca öğretmenlerle yüzleşmesi gerekir.¹²⁶

3.2.2. Üç Bölümlü Yüzleşici Ben Mesajları

Yüzleşici Ben-İletileri’ni karşınızdakinin değişmesi için etkileyecek biçimde kullanmak oldukça zordur. Sorununuz olduğunu, ilgili kişiye üç bölümlü Yüzleşici-Ben mesajıyla anlatmalısınız. Bunu yaparken üç amacınız olmalı; öğretmenin davranışını değiştirmesiyle gereksiniminizin karşılanması, öğretmenin benlik saygısının korunması, ilişkinin bozulmadan sürdürülmesi.

İlk bölüm, sorun yaratan davranışın değerlendirilmeden tanımlanmasıdır. Bu bölümün amacı öğretmenin hangi davranışının size (bir okul müdürü olarak) sorun

¹²⁵ http://www.psikoloji.evi.com/index.php?option=com_content&task=view&id=275&Itemid=39(09.03.09)

¹²⁶ Gordon-Edwards, a.g.k.,ss.138-144.

yarattığını anlatmaktır. Bunu yaparken eleştiren ve suçlayan iletilerin neden olduğu dirençten kaçınmış olursunuz. Öğretmeni suçlayan tümcelerden kaçının. Öğretmenin yalnızca davranışının tanımlanması önemlidir. Tutumunun nasıl olmasının uygun olacağıyla ilgili varsayımlardan kaçının.

İkinci bölüm, üzerinizde yarattığı somut etkinin söylenmesidir. Öğretmenlerinize davranışlarının üzerindeki somut etkisini açıkça anlatmalısınız. Anlattıklarınız öğretmene inandırıcı gelmelidir. Etkiler ona gerçek gibi görünmüyorsa, Ben-İletiniz başarılı olmayacaktır. Davranışını değiştirecek kişi o olduğuna göre, etkilere sizin değil onun inanması önemlidir.

Son bölüm, duygularınızın dile getirilmesidir. Bu en zor bölümdür; çünkü kültürümüz bize duygularımızı ya yok saymayı ya da saklamayı öğretiyor. Bu yüzden duygularımızı açıklarken zorlanırsınız. Duygularınızı öğretmenlere dürüstçe ve açıkça anlatmanız, onun sizi yürekte anlamasına ve sorununuza yardımcı olma isteğine katkıda bulunacağı gibi, yardımına ne denli gereksinim duyduğunuzu görmesini de sağlamış olur. Öğretmen duygularınızı bilmezse, davranışını değiştirmek için geçerli bir neden olmadığını düşünmekte haklı olur.

İyi bir Yüzleşici Ben –İletisinin gerçekte bir yardım çağrısı olduğu çok açıktır. Deneyimler insanların, yardım çağrısına olumlu yanıt verdiklerini göstermiştir. Ben-İletileri insanları denetim altında tutma yöntemi değil, kendi denetimlerinin sorumluluğunu almada onları etkileme biçimidir. Şu da bir gerçektir ki, en iyi Ben-İletileri bile bazen direnişe ve duygusal tepkilere neden olabilir. Bu durumda çok amaçlı etkin dinlemeye geçmek, öğretmenin duygularının kabul edildiğini ileticek, ilişkinin zedelenmesini önleyecek ve davranışını değiştirmesi için öğretmende istek uyandıracaktır.¹²⁷

3.3. Kendini Açmada Etkileşim

Kendini açmada başarı hedefi, ilişkinin gelişimi ve duygusal destek kazancı olarak değerlendirilebilir. Partnerler arasında kişisel bilgilerin paylaşımı tek başına mahremiyeti yaratmaz. Reis ve Shaver'in modeline göre bireysel kendini açmada kişisel duygular ve düşünceler daha sonra da duygusal ve davranışsal geri bildirimler yoluyla açılımı alan kişi tarafından duygunun anlaşılmasına neden olur. Duygunun anlaşılması,

¹²⁷ Gordon-Edwards, a.g.k.,ss.138-144.

onaylanması, mahrem ilişkinin tanımı ya da mahrem etkileşimin tanımıdır. İletişimin anlaşılması ve dinleyicinin ilgilendiğini belirtmesi etkileşimi geliştirir. Bu noktada geri bildirim çok önemlidir. Yanıtsız kalmanın da bir geri bildirim içermesi gerekir.¹²⁸

Kendini açmanın psikolojik esenlik açısından etkiliği araştırmalarla tespit edilmiştir. Ancak bu sadece kendini açana bağlı olarak gelişmez. Aynı zamanda kendini açanı dinleyene de bağlıdır.

II. BÖLÜM

YÖNETİCİ - YÖNETİLEN İLİŞKİLERİ

Birinci bölümde iletişim ve kendini açmayla ilgili kavramlara ve genel bilgilere yer verilmiştir. Bu bilgilerin ışığında okul yöneticileri olan müdürlerin çalışma arkadaşları ile olan ilişkilerini ve kendini açma becerilerini daha iyi anlayabilmek adına yönetici-yönetilen ilişkilerine değinilecektir. Ayrıca iletişimin eğitimle olan ilişkileri ele alınarak eğitimde iletişim süreci, eğitimde iletişimin önemi ve etkili iletişim becerilerine de yer verilecektir.

1.ETKİLİ YÖNETİCİ – YÖNETİLEN İLETİŞİMİ

Eren, yönetimin, belirli bir takım amaçlara ulaşmak için başta insanlar olmak üzere parasal kaynakları, donanımı, demirbaşları, hammaddeleri, yardımcı malzemeleri ve zamanı birbiriyle uyumlu, verimli ve etkin kullanabilecek kararlar alma ve uygulama süreçlerinin toplamı olduğunu ifade eder. Eren, yöneticinin tanımını, bir zaman dilimi içerisinde ve değişken çevre koşulları altında belirli bir takım amaçları gerçekleştirmek üzere maddi ve beşeri üretim faktörlerini uyumlu bir şekilde bir araya getiren ve çalıştıran kimse olarak yapar.¹²⁹

Genç'e göre, kısa ancak geniş bir tanımla yönetim, bir amacın gerçekleştirilmesi için, örgütsel kaynakların (doğa, emek, sermaye, bilgi) koordinasyonudur. Yönetim etkinlikleri bir süreç halinde devam eder. Kamu veya özel organizasyonlarda tüm örgütsel ve yönetsel etkinlikler; planlama, örgütlenme, kadrolama, yönlendirme,

¹²⁸ http://www.hipnoztedavisi.com/haluk/index.php?option=com_content&task=view&id=19&Itemid=29
(08/02/09)

¹²⁹ Eren, E., Yönetim ve Organizasyon, İstanbul, 2003, s.3

koordinasyon ve denetimden oluşur. Yönetim en basit tanımıyla, başkaları vasıtasıyla iş görme faaliyetidir. Yönetici bu faaliyeti yerine getiren kişidir. Başkaları yönetilenlerdir. Onlar yönetilirken, alt yönetim faaliyetlerinde bulunabilirler. Hiyerarşinin doğduğu yer burasıdır. Yönetilen son birey de, kendi zamanını, işini ve özel hayatını yönetecektir. Bu noktada bir insanın yöneticisini bile yönetmesinden söz edilebilir. Yöneten farklı tarz ve şekillerde, yönettiklerine hükmeder. Onlara bir yönetim düşüncesi ve stili uygular. Başarılı olup olamayacağı ayrı bir konudur. Fakat en başarısız yönetim faaliyetinin bir düşünce temeli ve stili vardır.¹³⁰

Yönetimin ve yöneticinin genel tanımlarından sonra bu bölümde yönetici ve yönetilen ilişkilerine değinilecektir.

1.1. Yöneticinin Etkileme ve Etkilenme Özellikleri

Yönetim alanında sık sık kullanılan iki kavram vardır: Bunlar, **yönetici** ve **lider** kavramlarıdır. Bu kavramlar bazen eş anlamlı, bazen de farklı anlamda kullanılmaktadır. Yönetici, bir örgütün amaçlarını gerçekleştirmek için, var olan örgüt yapısını ve prosedürü kullanan kişidir. Bir yöneticinin aynı zamanda lider olarak kabul edilmesi ya da edilebilmesi için, örgütsel yol göstericilere (emir, direktif, kararname), mekanik olarak uymanın üstünde ve ötesinde bir etkileme gücüne sahip olması gerekmektedir. Buna göre, bir yöneticinin aynı zamanda lider olarak kabul edilmesi için, yönettiği personelin düşüncelerini, duygularını, değer yargılarını, inançlarını ve davranışlarını etkilemede ve yönlendirmede, alışılmış uygulamaları ve belirli otorite kaynaklarını aşabilmesi gerekir. Böyle bir etkileme gücünden yoksun bir kişi, sadece yönetici olarak nitelendirilebilir.¹³¹

Liderliğin özünde etkileme vardır. Etkileme, yönetim olayında ve özellikle eğitim yönetiminde çok önemli bir yer tutar. Bursalıoğlu'nun da belirttiği gibi, eğitim yöneticisinin yetkisinden çok etkileme şansı vardır. Örgütte bulunanları etkileme, kolay bir iş değildir. Etkilenmesi gereken kişilerin, kendilerini, alanlarının uzmanları olarak algıladıkları durumlarda etkileme işi daha da zorlaşmaktadır. İş görenlerin tutumlarını, değer yargılarını, inançlarını ve davranışlarını değiştirmeye yönelik bir girişim sonunda, istedik yönde gerçekten bir değişme oluşturulmuşsa bir etkilemeden söz edilebilir. Örneğin bir okulda, belli çevrelerden gelen öğrencilerin diğerleri kadar başarılı

¹³⁰ Genç, N., Yönetim ve Organizasyon, Ankara, 2004, ss.16-17.

¹³¹ Aydın, M., Eğitimde Denetimsel Davranış, Ankara, 1984, s.145.

olabileceklerine inanmayan bir öğretmenin, bu inancını değiştirmesini sağlama, bir etkilemedir. Bunu başaran yöneticinin, lider olarak nitelendirilmesi gerekir. Burada bilinmesi gereken nokta, söz konusu davranış değişikliklerinin, örgütün amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunucu nitelikte olmasıdır. Yöneticinin de buna inanması gerekir.¹³²

Liderliğin özü olarak nitelendirdiğimiz ve yönetim olayının da merkezinde yer alan etkilemede, izlenmesi gereken tek bir yol yoktur, çeşitli yollar vardır. Her durum sahip olduğu koşullarla kendine özgüdür. Farklı durum ve koşullarda, farklı yöntemlerin kullanılması doğaldır. Yöntemin yeğlenmesi, yöneticiye ya da etkileme durumunda olan kişiye aittir. Durumun özelliklerine en uygun etkileme yönteminin kullanılması, başarı için ön koşuldur.

Aydın'ın ifade ettiğine göre, etkilemede kullanılabilir bazı yöntemler ve daha etkili olabileceği durumlar vardır. Bunlar özetle şöyledir;¹³³ İş göreni yetiştirme: Bu yöntemin başarılı olabileceği durum, değiştirilmek ya da etkilenmek durumunda olan bireyin etkilenmeye istekli olduğu fakat değişmenin gerektirdiği bilgi, beceri ve yeteneklerden yoksun olduğu durumdur. Başka bir deyişle, etkilenmek istenen bireyin, etkilenebilmesi için önkoşul niteliğindeki bilgi ve beceriden yoksun olduğu durumlarda, bireyin eğitilmesi sonuç alıcı bir yol olarak görölmektedir. Bilgilendirme: Bireyin değişmeye istekli ve yetenekli olduğu durumlarda kullanılabilir bir yöntem bilgilendirmedir. Etkilenmek istenen bireyin, kendi davranışlarını değiştirmeye peşinen istekli ve yetenekli, ama farklı davranışın etkililiği konusunda kararsız, tereddütlü olduğu durumda, destekleme yöntemi etkili olmaktadır-olması beklenmektedir.

Öğüt verme yöntemi, ilgili bireyin içinde bulunduğu koşullardan memnun olmadığı, doyum sağlamadığı durumlarda etkili olabilir. Bu durumda esas engel, bireyin sorununu açık ve doğru olarak ortaya koymamasıdır. Öğüt vermek kolaydır, zor olan etkili bir öğüt vermektir. Öğüt verilen bireyin, öğüt verene olan saygısı ve güveni, verilen öğütün kabul edilme olasılığını artırır.

Katılmayı sağlama, son derece önemlidir. İyi bir yönetici çalışanlarının yetenekli oldukları konularda fikirlerine başvurarak güvenlerini sağlar ve katılımı gerçekleştirir. Karara katılanların daha istekli olarak çalışmaları beklenir.

Ödüllandirmenin bir etkileme yöntemi olarak kullanılabilmesi için, etkilenmek istenen bireyin, ne kazanacağını bilmesi gerekir. İş görenleri etkilemek isteyen bir

¹³² Bursalioğlu, Z., Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış, Ankara, 1979, ss. 252-324.

¹³³ Aydın, M., Eğitim Yönetimi, Ankara, 1998, ss. 274-277.

yönetici, onlara inandırıcı ödüller sağlamak durumundadır. Yükselmeler, ücret artışları, tanıma, takdir etme ve sınırlı kaynaklara erişme olanağının sağlanması gibi durumlar, bireyleri belli yönde etkileme araçları olarak kullanılabilir.

Aydın'ın ifadelerine bakıldığında, iş görenlerin beklentilerini ve gereksinimlerini karşılamaya çalışan yönetici, bir çok sorunla karşılaşır. Bu sorunlardan bir tanesi ve kasıtsız olanı, bireylerin kendi gereksinimlerini tam olarak açıkça ortaya koymamalarından doğmaktadır. İsteklerin ve beklentilerin açık olarak ortaya konmaması, çözümü zorlaştırır. Böyle bir iletişim hatası, yöneticiyi yanıltmakta, yanlış yöne yöneltmektedir. Günlük işlerin yürütülmesinde bile, yöneticinin kendi istek ve yeğlemelerinin aksine davranış gösterdiği görülebilir. Kuşkusuz bu, başkalarının çabası sonucunda olmaktadır. Örneğin, öğretmenler, öğrenciler ve veliler, okul yöneticisinin kendi amaçları konusunda daha duyarlı olmasını isterler.¹³⁴

1.2. Örgüt İçi Yönetici-Yönetilen İletişimi

Eren'e göre, bir örgütte görevli olan bir birey, üstleri, astları ve denklere ile ilişki içindedir. Kuşkusuz bu ilişkilerin hepsi de birey açısından önemlidir. Ancak, üstleri ile olan ilişkileri birey açısından ayrı bir önem taşır. Bu ilişkinin önemi, astın görevsel geleceğinin ve özel gereksinimlerinin karşılanmasının büyük ölçüde, üstlerin yargılarına bağlı olmasından kaynaklanmaktadır. Böyle bir bağımlılık, üstlerle olan ilişkilere ayrı bir önem kazandırmaktadır. Çeşitli kuruluşlarda bulunan iş görenlerin tutumlarına ilişkin araştırmalar, üstler tarafından gösterilen dürüst ve hakça davranış iş doyumuna etki eden önemli bir etken olarak göstermektedir.¹³⁵

Açıköz'ün ifade ettiği gibi, astın, üstleri ile olan ilişkileri güven duygusu ve kendini gerçekleştirme gereksinimi açısından önem taşımaktadır. Güven duygusu, birey açısından çok önemlidir. Birey, örgütte bireysel gereksinimlerini karşılamak ister, bu amaçla örgütte yer alır. Ast açısından inandırıcı ve güven verici nitelikte bir ast-üst ilişkisi bu konuda önemli bir rol oynar. Ast, üstü ile olan ilişkilerinin güven verici olmasını ister, çünkü, özel gereksinimlerini ancak böyle bir güven ortamında karşılayabileceğine inanır. Bu nedenle de örgüt ortamında, özel gereksinimlerinin

¹³⁴ Aydın, a.g.k.,s.275.

¹³⁵ Eren, a.g.k., s.35.

karşılanmasını engelleyici nitelikteki gerçek ya da algılanan durumlara karşı savunmaya geçer. Üstün davranışı, ast açısından böyle bir tedirginlik kaynağı olabilir.¹³⁶

Aydın, örgütsel ortamda birey açısından önemli olan güven duygusunun oluşmasında etkili olan bazı etkenleri şöyle ifade etmiştir; onaylayıcı hava, bilgi ve kararlı disiplin. Onaylayıcı hava, üstün ne yaptığı ile değil, yaptığını nasıl yaptığı ve asta karşı olan temel tutumları ile anlaşılır. Yöneticisinin kendisine güven vermediği bir atmosferde ast, sürekli olarak kuşku içindedir. Astın güven duygusu açısından bir başka gereklilik bilgisidir. Ast, kendisinden neler beklendiğini mutlaka bilmelidir. Aksi halde, görevindeki hatalar ve ihmaller yolu ile özel gereksinimlerinin karşılanmasını bile engelleyebilirler. Örgütün politikası ve yönetimin felsefesine, örgütteki işlemler, kurallar ve yönetmeliklere, astın kendi görevine, sorumluluklarına ve örgütteki konumu, en yakın üstün kişilik özellikleri, üstlerin astın performansına ilişkin düşüncesi, astı etkileyebilecek nitelikteki değişmeler hakkında bilgiye sahip olmalıdırlar.¹³⁷

Ast, güven duygusu açısından her iki anlamda da kararlı bir disiplin ister. Ast, her şeyden önce, kendisinden beklenen davranışı gösterdiğinden, üstü tarafından desteklenmek ister. Astın kendini geliştirmesi için karar hakkında düşüncelerini belirtme fırsatı verilmelidir. Bu şekilde çalıştığı kurumun sorunlarından haberdar olabilir. Kendisine değer verildiğini hissettiği için gerçek bir doyum elde edebilir. Her çalışan doğal olarak sorumluluk almak ister çünkü bu bir bakıma özgürlüktür. Ancak sorumluluk almayı istemek için önce güven ortamı oluşmalıdır.¹³⁸

Öet olarak, her ast doğru olanı yapmak için üstünün sağlam desteğine sahip olduğunu ve kendisini yanlış yapmaktan alıkoyucu sağlam yaptırımların bulunduğunu bilmek ister. Bunu bilmek, kendisine güven verir.

Her yerde olabileceği gibi, örgütsel ortamda da üstlerle astlar arasında belli konularda önemli görüş ayrılıkları olabilir. Önemli olan dikkatli ve duyarlı bir şekilde hak aramaktır.

1.3. Eğitim Yönetiminde Yöneticinin Özellikleri

Yönetici dışa dönük olmalıdır. Konuşkan olmayan, içe dönük yöneticilerin düşünceleri ve belli konularda neler hissettikleri çalışanlarca merak konusu olur.

¹³⁶ Açıköz, a.g.k., s.245.

¹³⁷ Aydın, a.g.k., s.281.

¹³⁸ http://www.egitim.gen.tr/ozlem_etkili_iletisim.htm (18.04.09)

Yönetici çalışanlarla kendi düşünce, duygu ve beklentilerini açıkça konuşmalıdır. Yönetici etkileyici konuşma yeteneğinin yanı sıra empatik bir dinleyici olmalı, çalışanların sorunlarını sabırla dinlemeli ve anlayışla karşılamalıdır.

Yönetici okul çalışanlarının duygularına, kendisine olan saygısına ve psikolojik sınırlarına duyarlı olmalıdır. Yönetici, eleştirel dönüt verirken, çalışanları duygusal olarak incitmemeye özen göstermelidir. Yönetici yeterli bilgiye sahip olmanın yanında bu bilgiyi aktarma becerisine de sahip olmalıdır. Yöneticinin iş görenlerin sadece güvenini kazanması yeterli değildir, önemli olan bu güveni sürdürübilmesidir. Bireyler arası iletişimin olumsuz ve yıkıcı çatışmalara dönüşmesini ve bu çatışmaların iletişimin sona ermesiyle sonuçlanmasını engellemelidir. Bu nedenle yönetici, gerek iletişim, gerekse çatışma yönetimi tekniklerini etkili bir şekilde kullanabilmelidir. Yönetici, sözlü iletişimin tamamlayıcısı olan beden dilini iyi bilmelidir. Yönetici, okul mensuplarının duygu ve inançlarını özgürce ifade etmelerini özendirici olmadıkça, hiçbir iletişim sisteminin iyi işlemesi beklenemez.¹³⁹

Öğretmenlerin ve diğer personelin okul müdürüne kolayca ulaşabilmesi, okuldaki iletişimin yeterliliği hakkında ipucu vermektedir. Çalışanların okul müdürüne sorun ve önerilerini kolayca iletmesi o okulda çift yönlü iletişimin işlendiğini, çalışanların iletişim korkusu yaşamadığını gösterir. Kaya'ya göre Eğitim yöneticileri birer iletişim kaynağı konumundadır. Örgütünde sağlıklı bir iletişim ortamı gerçekleştirmek isteyen eğitim yöneticisinin iletişimin özelliklerini dikkate alması gerekmektedir, çünkü; iletişim insan davranışını etkileyen süreçlerin hem en önemlilerinden biridir, hem de tüm yönetim süreçlerinin temelinde yatar. Unutmamak gerekir ki; eğitim örgütlerinin havasında, doğal iletişimin rolü yadsınamaz. Bu nedenle; eğitim yöneticisi kişi ve gruplar arasındaki iletişimi dikkatle izlemeli ve doğal iletişim kaynaklarını bularak, onları örgüt amaçlarına yöneltmelidir. İç ve dış iletişim akımlarına yabancı kalan yönetici, diğer yönetim süreçlerini gerçekleştirmekte de başarısızlığa uğrar.¹⁴⁰

2. EĞİTİMDE İLETİŞİM

Eğitim ile iletişim arasında yakın ilişki ve benzerlikler bulunur. Özellikle güdülen amaçlar ve kullanılan araçlar açısından iki konunun birbirine yakınlığı görülebilir. Teknik yönüyle eğitim öğrenen ile öğretene arasında gerçekleşen bir iletişim sistemidir.

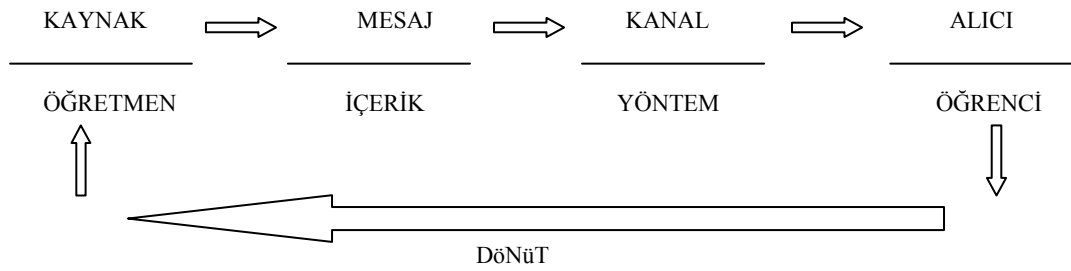
¹³⁹ Sabuncuoğlu, Z., İnsan Kaynakları Yönetimi, Bursa, 2000, s. 98.

¹⁴⁰ Kaya, Y.K., Eğitim Yönetiminde Kuram ve Türkiye'deki Uygulama, Ankara, 1996, s.110.

İletişimin özünde, bilgi edinme, başkalarını anlama, duygu ve düşüncelerini başkalarına anlatma amacı vardır. ¹⁴¹

2.1.Eğitimde İletişim Süreci

Eğitim sisteminde iyi bir eğitimci olabilmek için iletişim sürecini çok iyi bilmek gerekir. Öğrenme-öğretme sürecinde de bir eğiticinin bir konuyu etkili bir biçimde öğretebilmesi için öğrencileriyle etkili bir iletişim kurması gerekir. Demirel'e göre, eğitimde iletişim sürecinin işleyişinde kaynak öğretmen, alıcı da öğrencidir. ¹⁴²

Şekil 3. Eğitimde İletişim Süreci

Kaynak: Demirel, Ö., Öğretme Sanatı, Ankara, 2004, s.140

Eğitim yöneticisi yönettiği kurumun amacı ve özelliklerinden dolayı iletişim sürecinde formal olmaktan çok informal durumlarda yararlanmalıdır. Eğitim örgütlerinde etkili bir iletişimi sağlamak için yönetici öğretim kadrosu ile özdeşleşebilir. Gereksinimlerine paralel olarak iletişim kanalları oluşturabilir ve bu kanalların sürekli olarak açık olmasını sağlayabilir. Örgütte olup bitenden öğretim kadrosunun haberdar olmasını sağlar. Onların görüşlerini belirtmesine fırsat ve olanak sağlar. ¹⁴³

Yönetici kurumunda iletişimini geliştirmek istiyorsa, kendi önyargılarını kendi özelliklerini, güdülerini iyi bilmesi gerekir. Başka insanlarla aranızda farklılıklar olduğunun bilincine varmalıdır. Unutulmamalıdır ki; iletişim kurulan insanlar, dünyayı kendi gözleriyle görürler. Diğer insanların farklı olduğunu bilmek yeterli değil, bunun bir gerçek olduğunu kabul etmek gerekir. Ne yapılacaksa bu gerçeği bilerek ve saygı duyarak yapılmalıdır.

¹⁴¹ Sabuncuoğlu, a.g.k., 2000,s. 112.

¹⁴² Demirel, Ö., Öğretme Sanatı, Ankara, 2004, ss.140-141.

¹⁴³ Aydın, a.g.k., s.152.

2.2. Eğitimde İletişimin Önemi

Her şeyden önce öğretmenler şunu iyi bilmelidirler ki, öğrencinin gözünde öğretmen sıradan bir kimse değildir; giyinişi ile, konuşması ile tavırları örnek bir insandır. Bunun için, öğretmen her hareketine dikkat etmek zorundadır. Eğitimde görmenin, uygulamanın, örnek olmanın önemi büyüktür. Yapılan araştırmalara göre; genel olarak insanlar bir defa okuduklarının %10'unu, bir defa dinlediklerinin %20'sini bir defa gördüklerinin %30'unu, bir kere görüp dinlediklerinin %50'sini, bir kere anlattıklarının %70'ini ve bir kere anlatıp uyguladıklarının %90'ını öğrenirler. Eğitimde başarının temeli, eğiten ile eğitilen arasında hiçbir anlaşmazlığın, olumsuzluğun bulunmamasıdır; iletişimin tam olmasıdır. Bunun için aralarında sevgi, saygı ve güven sağlanması gerekir.¹⁴⁴

İnsan, bilgiye rehbersiz de ulaşabilir. Hele zamanımızda bu çok daha kolaylaşmıştır. Fakat eğitim böyle değildir. Doğumundan ölümüne kadar eğitime, eğiticiye muhtaçtır insan. O, nasıl bir çevrede yetişirse, ona göre bir kişiliğe sahip olur. İnsanlar, özellikle çocuklar ve gençler, gördüklerini taklit eder, öğrendiklerini yaparlar. İnsanın müspet kişilik sahibi olabilmesi için, her zaman müspet şeyler görüp, müspet şeyler öğrenmesi gerekir.

Eğitimdeki en büyük zorluk, eğitimcilerin büyük çoğunluğunun, konularında uzman olmalarına rağmen, öğrencilerini tanımamalarıdır. En iyi eğitimci, öğrencilerine öğrenme heyecanı aşıl原因 ve onları takdir ve teşvik ederek, kabiliyetlerini geliştiren ve onlarla uyum sağlayanıdır. Uyum, muhatabın dünyasına girerek, ona onu, anladığımızı hissettirmek, yani onunla sağlıklı iletişim, diyalog kurmaktır. Usta iletişimciler, sağlıklı iletişim kuranlardır. En iyi öğretmenler, usta iletişimci olanlardır.

2.3. Eğitimde Etkili İletişim Becerileri

Etkili iletişim becerilerinin insan yaşamındaki yeri ve önemi, sağlıklı ve uzun süreli ilişkiler söz konusu olduğunda tartışılmaz. İletişimin etkinliğini sağlayan en önemli unsur ise beden dilidir. Beden dili sayesinde karşınızdakinin davranışlarından düşüncelerini anlayabileceğinizi biliyor muydunuz?¹⁴⁵

¹⁴⁴ <http://www.rehberlikweb.net/iletisim-sanati/iletisim.html> (12.03.2009)

¹⁴⁵ <http://www.kirbas.com/index.php?id=408> (05.03.2009)

Etkili iletişim becerilerinin başında etkili konuşma becerileri gelmektedir. Etkili konuşma ise bakışlar, ses tonu, konuşma hızı, sesin yüksekliği, konuşma sırasında takınılan tavırlar vb. birçok etkenden etkilenir. Etkili konuşmanın yanı sıra empati kurmak da çok önemlidir. Empatinin artması saldırganlığın azalması demektir. Bu düşünceden hareketle Schmuck ve Schmuck, kaynak ve alıcı durumundaki kişilerin sağlıklı diyaloglar kurma aracı olarak kullanabilecekleri bazı becerilerin öğrenilmesinde yarar görmektedirler.¹⁴⁶

Tablo 1. Alma ve Gönderme Becerileri

	ALMA BECERİLERİ	GÖNDERME BECERİLERİ
DÜŞÜNCELER	Düşünceleri kendi sözleri ile ifade etme	Net açıklamalar yapma
DAVRANIŞLAR	Diğer davranışlarını betimleme	Kendi davranışlarını betimleme
DUYGULAR	İzlenimleri kontrol etme	Duyguları tanımlama

Kaynak: Davies, K., İşletmede İnsan Davranışları (Çev.K. Tosun ve arkadaşları), İstanbul, 1982, s.151.

Düşünceleri kendi sözleriyle ifade etme, başkalarının söylediklerinin kişinin kendi ifadeleriyle anlatılmasıdır. Diğerinin davranışını betimlemek, alıcının kaynağın davranışlarını yarım kalmadan, arkasındakileri ön plana çıkarmadan tanımlamasıdır. İzlenimleri kontrol etme, alıcının karşıdakinin duyuşsal durumunda neler algıladığını tanımlamasıdır. Net açıklamalar yapmak, bir başkasına mesaj göndermedeki en önemli beceridir. Kendi davranışını betimleme, kaynağın belli bir durumda nasıl davrandığını açıklamak içindir. Duyguları betimleme, belki de en az kullanılan iletişim becerisidir. Duyuşsal mesajların gönderilmesiyle ilgilidir. Dönüt (geribildirim) ise, karşılıklı bir süreçtir. Bir kişinin diğerinin davranışının etkileriyle ilgili mesaj göndermesidir.

¹⁴⁶ Davies, K., İşletmede İnsan Davranışları (Çev.K. Tosun ve arkadaşları), İstanbul, 1982, s.151.

III. BÖLÜM

İLKÖĞRETİM OKUL MÜDÜRLERİNİN KENDİNİ AÇMA BECERİLERİ (ŞİŞLİ ÖRNEĞİ)

1. VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu bölümde, sırasıyla araştırma evrenindeki örneklem grubunun demografik özellikleri ve kendini açma becerilerine ilişkin bulgular ile bunların yorumlarına yer verilmiştir.

1.1.Örneklem Grubunun Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

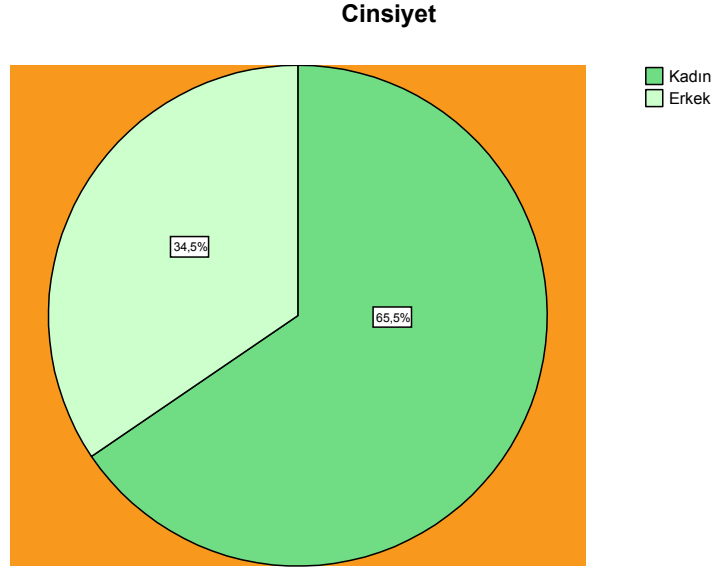
Bu bölümde örneklem grubunun cinsiyet, medeni durum, yaş, mezuniyet, hizmet süresi, okuldaki hizmet süresi, branş ve statüsüne ilişkin bulgular özetlenmiştir.

1.1.1. Örneklem Grubunun Cinsiyetine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan cevaplayıcılar cinsiyet değişkeni baz alınarak incelendiğinde % 66,5'inin kadın % 34,5'inin erkek olduğu gözlenmektedir. Örneklemdeki kadın-erkek oranının birbirine yakın olmasının, her bir hedef kitlenin temsil gücünü yükselteceği ve bulguların güvenilirliğini arttıracacağı söylenebilir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Kadın	131	66,5	66,5
Erkek	69	34,5	100,0
Toplam	200	100,0	

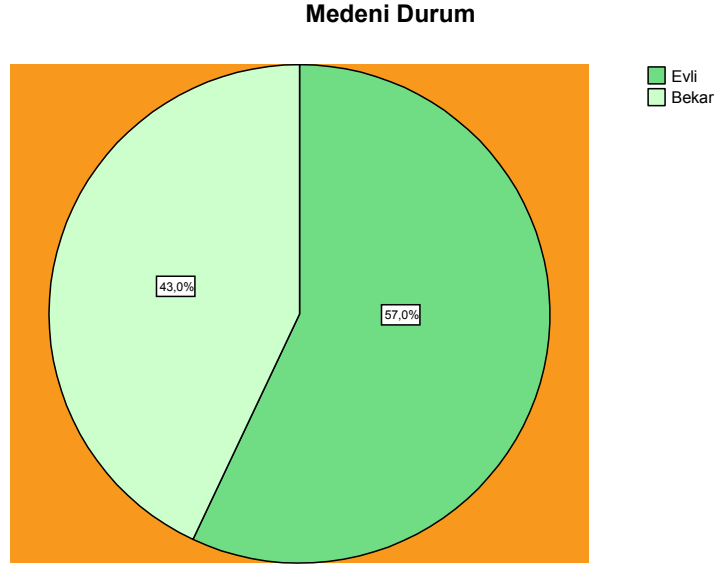
Şekil 4. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

1.1.2. Örneklem Grubunun Medeni Durumuna İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan örneklem grubunun % 57'si evli, % 43'ü bekarıdır. Medeni durum bakımından cinsiyet dağılımının birbirine yakın ve dengeli olarak gerçekleştiği söylenebilir.

Tablo 3. Öğretmenlerin Medeni Durumuna Göre Dağılımı

Medeni Durum	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Evli	114	57,0	57,0
Bekar	86	43,0	43,0
Toplam	200	100,0	100,0

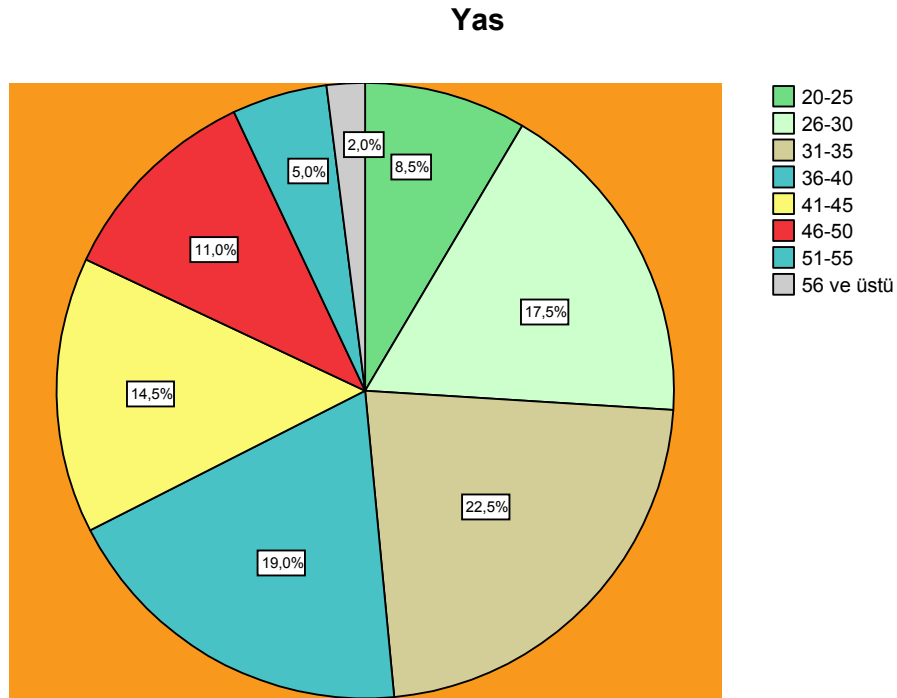
Şekil 5. Öğretmenlerin Medeni Durumuna Göre Dağılımı

1.1.3. Örneklem Grubunun Yaş Durumuna İlişkin Bulgular

Görüşülen 200 öğretmenin, yaş bakımından da orantılı dağıldığı tabloda görülmektedir. 56 ve üstü sadece 4 öğretmen iken, diğer yaş grupları aralarında %5-%10 arasında farklarla birbirinden ayrılmaktadır. En yüksek orana sahip olan 31-35 yaş grubunun payının %22,5 olduğu görülmektedir. Diğer yaş gruplarının oranları birbirine yakın yüzdelerden oluşmuştur. Yaş oranları orantılı bir şekilde dağılmış, belli bir yaş grubunda yığılma olmamış, araştırmayı olumsuz yönde etkileyecek, yanıtların belli bir noktaya kaymasına sebep olacak bir durum ortaya çıkmamıştır.

Tablo 4. Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Dağılımı

Yaş	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
20-25	17	8.5	8.5
26-30	35	17.5	17.5
31-35	45	22.5	22.5
36-40	38	19.0	19.0
41-45	29	14.5	14.5
46-50	22	11.0	11.0
51-55	10	5.0	5.0
56 ve üstü	4	2.0	2.0
Toplam	200	100.0	100.0

Şekil 6. Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Dağılımı

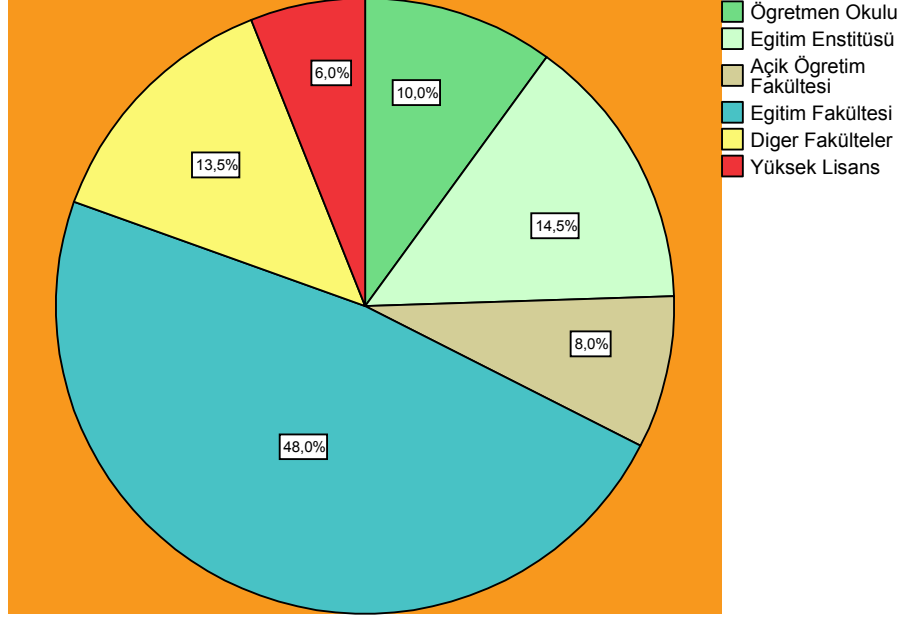
1.1.4. Örneklem Grubunun Mezuniyet Durumuna İlişkin Bulgular

Mezun olunan okul türüne göre görüşülen kişilerin profiline bakıldığında eğitim fakültelerinden mezun olan öğretmenlerin ağırlıklı olduğu görülmektedir. Eğitim fakültelerinden mezun olan öğretmenlerin sayısı 96 (%48) kişidir. Diğer bir deyişle görüşülen öğretmenlerin yarısı eğitim fakültesi mezunudur. Eğitim fakültesinden sonra Eğitim Enstitüsünden mezun olanların geldiğini görmekteyiz. 29 görüşmeci bu okul türünden mezun olmuştur. Eğitim fakültesi ve Eğitim enstitüsünden mezun olanların toplamı 125 kişidir. Bu toplam örneklemimizin %62,5'ine karşılık gelmektedir. Görüşülen öğretmenlerin 12'sinin Yüksek Lisans mezunu olduğu belirlenmiştir. Yüksek Lisans mezunu olan öğretmenlerin oranı %6'dır. Bu oranın düşük olması dikkat çekicidir.

Tablo 5. Mezun Olunan Okul Dağılım Tablosu

Mezun Olunan Okul	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Öğretmen Okulu	20	10.0	10.0
Eğitim Enstitüsü	29	14.5	14.5
Açık Öğretim Fakültesi	16	8.0	8.0
Eğitim Fakültesi	96	48.0	48.0
Diğer Fakülteler	27	13.5	13.5
Yüksek Lisans	12	6.0	6.0
Total	200	100.0	100.0

Mezun Olunan Okul Turu

Şekil 7. Mezun Olunan Okul Dağılımı

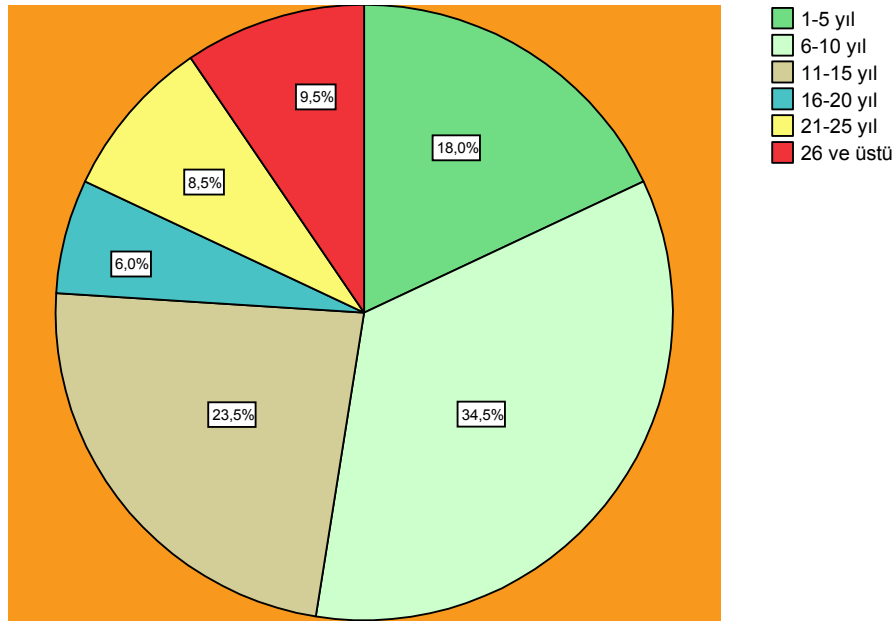
1.1.5. Öğretmenlikte Geçirilen Hizmet Süresine İlişkin Bulgular

Öğretmenlikte geçirilen süreye göre öğretmenlerin yarısının 1-10 yıl arası, diğer yarısının ise 11 yıl ve üzeri bir süredir öğretmenlik yapmakta olduğu görülmektedir. 1-5 yıl ve 6-10 yıldır öğretmenlik yapan öğretmenlerin sayısı 105 kişi, oranı ise %54,5 iken, 10 yıldan fazla süredir öğretmenlik yapanların sayısı 95, örneklemdeki oranı ise %47,5 olmuştur. 10 yıllık süre için örneklemde yer alan öğretmenlerin öğretmenlikte geçirdikleri sürenin medyanı denilebilir.

Tablo 6. Öğretmenlikte Geçirilen Süre Tablosu

Öğretmenlik Hizmet Süresi	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
1-5 yıl	36	18.0	18.0
6-10 yıl	69	34.5	34.5
11-15 yıl	47	23.5	23.5
16-20 yıl	12	6.0	6.0
21-25 yıl	17	8.5	8.5
26 ve üstü	19	9.5	9.5
Total	200	100.0	100.0

Öğretmenlik Hizmet Süresi

Şekil 8. Öğretmenlikte Geçirilen Hizmet Süresi Dağılımı

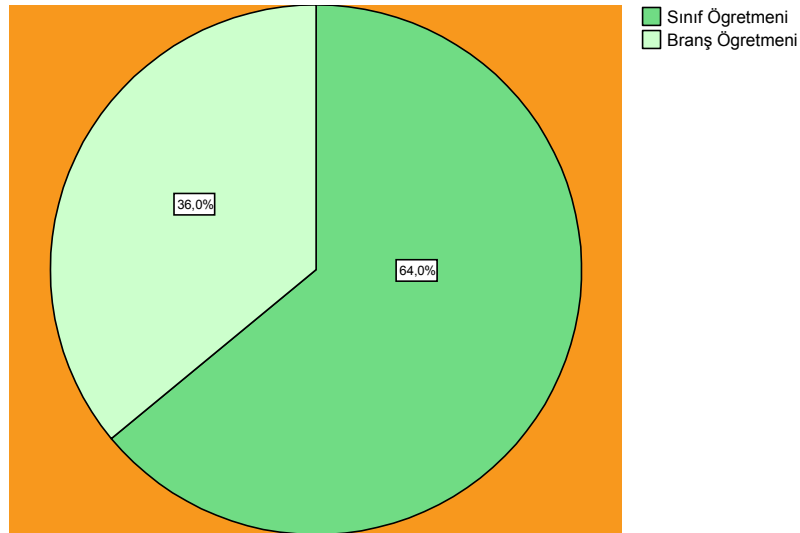
1.1.6. Öğretmenlikteki Branşa İlişkin Bulgular

Bu araştırmada önemli ayrımlardan biri olan öğretmenlikteki branş sorusunun sonuçlarına göre, sınıf öğretmenlerinin sayısının fazla olduğu görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin sayısı 128, örneklemdaki payı %64; branş öğretmenlerinin sayısı 72, örneklemdaki payı ise %36 olarak gerçekleşmiştir. İki branş arasında ağırlık bakımından araştırma sonucunu etkileyecek bir durum oluşması durumunda, fazla olan anket sayısı rassal olarak çıkarılacaktı, ancak aradaki farkın çok yüksek olmamasından dolayı böyle bir işlem yapmaya gerek duyulmamıştır.

Tablo 7. Öğretmenlikteki Branş Tablosu

Branş	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Sınıf Öğretmeni	128	64.0	64.0
Branş Öğretmeni	72	36.0	36.0
Toplam	200	100.0	100.0

Branş

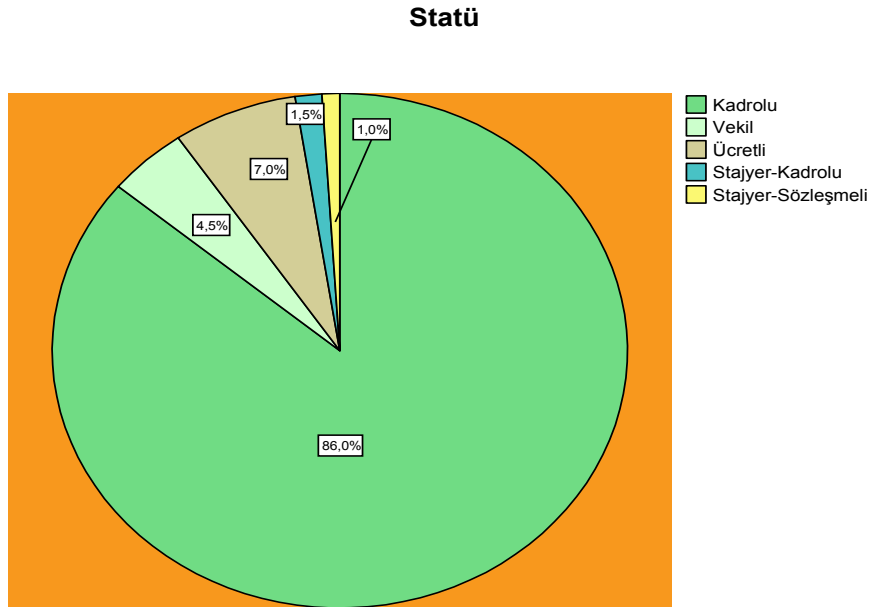
Şekil 9. Öğretmenlikteki Branş Dağılımı

1.1.7. Öğretmenlik Statüsüne İlişkin Bulgular

Görüşülen öğretmenlerin statülerine akıldığında, kadrolu öğretmenlerin oranının büyük olduğu görülmektedir. 172 öğretmen kadrolu iken, kalan 28 kişi ise vekil, ücretli ve stajyer statülerine göre çok yüksek olmasına araştırma için sorun olmadığı, aksine kadrolu öğretmenlerin diğer statülerdeki öğretmenlere nazaran daha rahat oldukları için fikirlerini daha bağımsız bir şekilde ifade edebildikleri söylenebilir.

Tablo 8. Öğretmenlik Statüsü Tablosu

Öğretmenlik Statüsü	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Kadrolu	172	86.0	86.0
Vekil	9	4.5	4.5
Ücretli	14	7.0	7.0
Stajyer-Kadrolu	3	1.5	1.5
Stajyer-Sözleşmeli	2	1.0	1.0
Total	200	100.0	100.0

Şekil 10. Öğretmenlik Statüsü Dağılımı

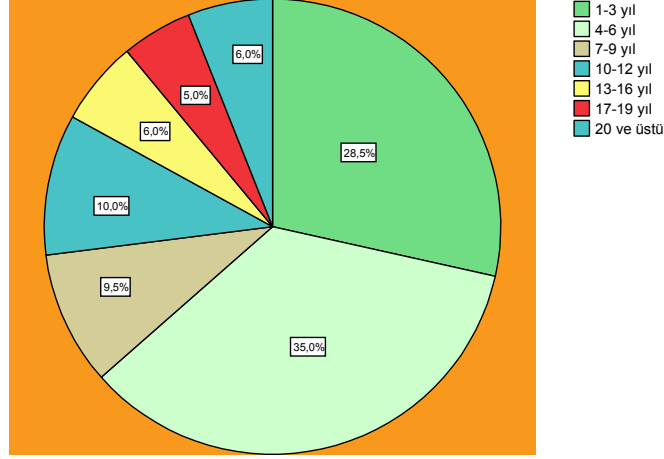
1.1.8. Okuldaki Hizmet Süresine İlişkin Bulgular

Araştırma dahilinde görüşme yapılan öğretmenlerin hizmet sürelerine bakıldığında, 12 yıldan uzun süredir çalışmakta olan öğretmenlerin oranı %17 iken, geri kalan %83'lük kısım ise, 12 yıl ve daha az süredir çalışmakta olduklarını belirtmişlerdir. Okuldaki hizmet sürelerinin o okul yöneticileri, öğretmenleri ve öğrencileri hakkındaki fikirlerin netleşmesinde etkili olabileceği düşünüldüğünde, ilk süre aralığı (1-3 yıl) oranının biraz daha fazla olmasının müdür hakkındaki fikirlerin netleştiği ve tazeliğini koruduğu zaman dilimine denk gelmesi bakımından önemli olduğu söylenebilir. Öğretmenler birkaç sene içerisinde görev yaptığı yer, yöneticiler, meslektaşları, öğrenciler ve diğer etkenler hakkında fikirlere sahip olmaya başlarlar. Zaman geçtikçe fikirler netleşir, belli bir süre sonra fikirler netleşir, belli bir süre sonra fikirler sabitlenir ve değişmez hale gelir.

Tablo 9. Öğretmenlerin Okuldaki Hizmet Süresi Dağılım Tablosu

Okuldaki Hizmet Süresi	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
1-3 yıl	57	28.5	28.5
4-6 yıl	70	35.0	35.0
7-9 yıl	19	9.5	9.5
10-12 yıl	20	10.0	10.0
13-16 yıl	12	6.0	6.0
17-19 yıl	10	5.0	5.0
20 ve üstü	12	6.0	6.0
Total	200	100.0	100.0

Okuldaki Hizmet Süresi

Şekil 11. Öğretmenlerin Okuldaki Hizmet Süresi Dağılımı

1.2. Ölçeğin Değişkenlerine Ait Bulgular

Ölçeğin 1. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 10. Ölçeğin 1. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	5	2.5	2.5
Katılıyorum	30	15.0	15.0
Kısmen Katılıyorum	35	17.5	17.5
Katılmıyorum	82	41.0	41.0
Kesinlikle Katılmıyorum	47	23.5	23.5
7	1	.5	.5
Total	200	100.0	100.0

“Kendine ait gizli bilgilerini öğretmenlerle paylaşmak ister” sorusuna 5 kişi “tamamen katılıyorum” (%2,5), 30 kişi “katılıyorum” (%15), 35 kişi “kısmen katılıyorum” (%17,5) şeklinde cevap verirken, yalnızca 1 kişi cevap vermemiş ve en fazla cevap 82 kişiyle “katılmıyorum” (%41) cevabı olmuştur. Bunlara göre müdürler, kendine ait gizli bilgilerini öğretmenlerle paylaşmak istememektedir.

Ölçeğin 2. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 11. Ölçeğin 2. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m2 Öğretmenlerin problemlerini dinlemeye zaman ayırır.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	13	6.5	6.5
Katılıyorum	55	27.5	27.5
Kısmen Katılıyorum	74	37.0	37.0
Katılmıyorum	45	22.5	22.5
Kesinlikle Katılmıyorum	13	6.5	6.5
Total	200	100.0	100.0

“Öğretmenlerin problemlerini dinlemeye zaman ayırır.” Sorusuna 13 kişi “tamamen katılıyorum” (%6,5), 55 kişi “katılıyorum” (%27,5), 45 kişi “katılmıyorum” (%27,5), 13 kişi (%6,5) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 74 kişiyle “kısmen katılıyorum” (%37) cevabı olmuştur. Buna en yakın cevabın katılıyorum olduğunu görmekteyiz. Dolayısıyla, okul müdürlerinin öğretmenlerin problemlerini dinlemeye zaman ayırdıkları söylenebilir.

Ölçeğin 3. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 12. Ölçeğin 3. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m3 İçine kapanıktır, çok sık konuşmaz.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	4	2.0	2.0
Katılıyorum	40	20.0	20.0
Kısmen Katılıyorum	76	38.0	38.0
Katılmıyorum	68	34.0	34.0
Kesinlikle Katılmıyorum	12	6.0	6.0
Total	200	100.0	100.0

“İçine kapanıktır, çok sık konuşmaz.” sorusuna yalnızca 4 kişi “tamamen katılıyorum” (%2), 40 kişi “katılıyorum” (%20), 68 kişi “katılmıyorum” (%34), 12 kişi (%6) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 76 kişiyle “kısmen katılıyorum” (%38) cevabı olmuştur. Buna en yakın cevabın katılmıyorum olduğunu görmekteyiz. Dolayısıyla, okul müdürlerinin içine kapanık olmadıkları görülür fakat çok da dışa dönük oldukları söylenemez.

Ölçeğin 4. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 13. Ölçeğin 4. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m4 Öğretmenlere her fırsatta kendini ifade eder.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	19	9.5	9.5
Katılıyorum	39	19.5	19.5
Kısmen Katılıyorum	87	43.5	43.5
Katılmıyorum	44	22.0	22.0
Kesinlikle Katılmıyorum	11	5.5	5.5
Total	200	100.0	100.0

“Öğretmenlere her fırsatta kendini ifade eder.” sorusuna 19 kişi “tamamen katılıyorum” (%9,5), 39 kişi “katılıyorum” (%19,5), 44 kişi “katılmıyorum” (%22), 11 kişi (%5,5) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 87 kişiyle “kısmen katılıyorum” (%43,5) cevabı olmuştur. Buna en yakın cevap katılmıyorum ve katılmıyorum olduğunu görmekteyiz. Dolayısıyla, okul müdürlerinin öğretmenlere her fırsatta kendini ifade etmesi konusunda kesin bir şey söylemek zordur.

Ölçeğin 5. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 14. Ölçeğin 5. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m5 Öğretmenlerle kişisel durumunu, mizacını ve kendisiyle ilgili bilgileri paylaşır.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	9	4.5	4.5
Katılıyorum	39	19.5	19.5
Kısmen Katılıyorum	58	29.0	29.0
Katılmıyorum	79	39.5	39.5
Kesinlikle Katılmıyorum	15	7.5	7.5
Total	200	100.0	100.0

“Öğretmenlerle kişisel durumunu, mizacını ve kendisiyle ilgili bilgileri paylaşır.” sorusuna yalnızca 9 kişi “tamamen katılıyorum” (%4,5), 39 kişi “katılıyorum” (%19,5), 58 kişi “kısmen katılıyorum”, 15 kişi (%7,5) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 79 kişiyle “katılıyorum” (%39,5) cevabı olmuştur. Buna göre, okul müdürleri öğretmenlere kişisel durumunu, mizacını ve kendisiyle ilgili bilgileri paylaşmamaktadır.

Ölçeğin 6. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 15. Ölçeğin 6. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m6 Öğretmenlere geçmişte yaşadığı olayları ve gelecekle ilgili planlarını rahatlıkla anlatır.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	17	8.5	8.5
Katılıyorum	36	18.0	18.0
Kısmen Katılıyorum	58	29.0	29.0
Katılmıyorum	72	36.0	36.0
Kesinlikle Katılmıyorum	17	8.5	8.5
Total	200	100.0	100.0

“Öğretmenlere geçmişte yaşadığı olayları ve gelecekle ilgili planlarını rahatlıkla anlatır.” Sorusuna 17 kişi “tamamen katılıyorum” (%8,5), 36 kişi “katılıyorum” (%18), 58 kişi “kısmen katılıyorum” (%29), 157kişi (%8,5) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 72 kişiyle “katılmıyorum” (%36) cevabı olmuştur. Buna göre, okul müdürleri öğretmenlere geçmişte yaşadığı olayları ve gelecekle ilgili planlarını rahatlıkla anlatmamaktadır.

Ölçeğin 7. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 16. Ölçeğin 7. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m7 Kendisi ve hayatıyla ilgili önemli sırları öğretmenlere anlatır.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	2	1.0	1.0
Katılıyorum	12	6.0	6.0
Kısmen Katılıyorum	33	16.5	16.5
Katılmıyorum	102	51.0	51.0
Kesinlikle Katılmıyorum	51	25.5	25.5
Total	200	100.0	100.0

“Kendisi ve hayatıyla ilgili önemli sırları öğretmenlere anlatır.” sorusuna yalnızca 2 kişi “tamamen katılıyorum” (%1), 12 kişi “katılıyorum” (%6), 33 kişi “kısmen katılıyorum” (%16,5), 51 kişi (%25,5) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 102 kişiyle “katılmıyorum” (%51) cevabı olmuştur. Buna göre, okul müdürleri öğretmenlere kendisi ve hayatıyla ilgili önemli sırları anlatmaz.

Ölçeğin 8. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 17. Ölçeğin 8. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m8 Kişi ayırt etmeden kendini bütünüyle açar.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	10	5.0	5.0
Katılıyorum	16	8.0	8.0
Kısmen Katılıyorum	49	24.5	24.5
Katılmıyorum	94	47.0	47.0
Kesinlikle Katılmıyorum	31	15.5	15.5
Total	200	100.0	100.0

“Kişi ayırt etmeden kendini bütünüyle açar.” sorusuna 10 kişi “tamamen katılıyorum” (%5), 16 kişi “katılıyorum” (%8), 49 kişi “kısmen katılıyorum” (%24,5), 31 kişi (%15,5) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 94 kişiyle “katılmıyorum” (%47) cevabı olmuştur. Buna göre, okul müdürleri kişi ayırt etmeden kendini bütünüyle açmaz.

Ölçeğin 9. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 18. Ölçeğin 9. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m9 Yalnızca kendince uygun gördüğü kişilere kendini açar.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	23	11.5	11.5
Katılıyorum	38	19.0	19.0
Kısmen Katılıyorum	71	35.5	35.5
Katılmıyorum	58	29.0	29.0
Kesinlikle Katılmıyorum	10	5.0	5.0
Total	200	100.0	100.0

“Yalnızca kendince uygun gördüğü kişilere kendini açar.” sorusuna 23 kişi “tamamen katılıyorum” (%11,5), 38 kişi “katılıyorum” (%19), 58 kişi “katılmıyorum” (%29), yalnızca 10 kişi (%5) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 71 kişiyle “kısmen katılıyorum” (%35,5) cevabı olmuştur. Buna en yakın cevap katılmıyorum olduğuna göre, okul müdürlerinin kısmen kendince uygun gördüğü kişilere kendini açtığı söylenebilir.

Ölçeğin 10. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 19. Ölçeğin 10. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m10 Kendisini zaman ve mekan gözetmeksizin, sınırsızca çok fazla açar.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	9	4.5	4.5
Katılıyorum	7	3.5	3.5
Kısmen Katılıyorum	42	21.0	21.0
Katılmıyorum	87	43.5	43.5
Kesinlikle Katılmıyorum	55	27.5	27.5
Total	200	100.0	100.0

“Kendisini zaman ve mekan gözetmeksizin, sınırsızca çok fazla açar.” sorusuna 9 kişi “tamamen katılıyorum” (%4,5), yalnızca 7 kişi “katılıyorum” (%3,5), 42 kişi “kısmen katılıyorum” (%42), 55 kişi (%27,5) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 87 kişiyle “katılmıyorum” (%43,5) cevabı olmuştur. Buna en yakın cevap kesinlikle katılmıyorum olduğuna göre, okul müdürleri, kendilerini zaman ve mekan gözetmeksizin sınırsızca çok fazla açmazlar.

Ölçeğin 11. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 20. Ölçeğin 11. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m11 Kendisini açmaz, genelde bütün öğretmenlere karşı kapalıdır.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	4	2.0	2.0
Katılıyorum	33	16.5	16.5
Kısmen Katılıyorum	88	44.0	44.0
Katılmıyorum	55	27.5	27.5
Kesinlikle Katılmıyorum	20	10.0	10.0
Total	200	100.0	100.0

“Kendisini açmaz, genelde bütün öğretmenlere karşı kapalıdır.” sorusuna yalnızca 4 kişi “tamamen katılıyorum” (%2), 33 kişi “katılıyorum” (%16,5), 50 kişi “katılmıyorum” (%27,5), 20 kişi (%10) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 88 kişiyle “kısmen katılıyorum” (%44) cevabı olmuştur. Buna en yakın cevap katılmıyorum olduğuna göre, okul müdürlerinin, kendilerini açmadıkları, genelde bütün öğretmenlere karşı kapalı oldukları tam olarak söylenemez.

Ölçeğin 12. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 21. Ölçeğin 12. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m12 Öğretmenlerin de benzer şekilde kişisel şeylerini açtığını görürse, bazı kişisel bilgilerini açar.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	2	1.0	1.0
Katılıyorum	39	19.5	19.5
Kısmen Katılıyorum	95	47.5	47.5
Katılmıyorum	51	25.5	25.5
Kesinlikle Katılmıyorum	13	6.5	6.5
Total	200	100.0	100.0

“Öğretmenlerin de benzer şekilde kişisel şeylerini açtığını görürse, bazı kişisel bilgilerini açar.” sorusuna yalnızca 2 kişi “tamamen katılıyorum” (%1), 39 kişi “katılıyorum” (%19,5), 51 kişi “katılmıyorum” (%25,5), 13 kişi (%6,5) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 95 kişiyle “kısmen katılıyorum” (%47,5) cevabı olmuştur. Buna en yakın cevap katılmıyorum olduğuna göre, okul müdürlerinin, benzer şekilde kişisel şeylerin açılması halinde bile kişisel bilgilerini açmadıkları söylenebilir.

Ölçeğin 13. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 22. Ölçeğin 13. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m13 Okulla ilgili bazı planlarda öğretmenlerin fikirlerine baş vurmaz, tek başına kararlar alır.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	21	10.5	10.5
Katılıyorum	36	18.0	18.0
Kısmen Katılıyorum	73	36.5	36.5
Katılmıyorum	58	29.0	29.0
Kesinlikle Katılmıyorum	12	6.0	6.0
Total	200	100.0	100.0

“Okulla ilgili bazı planlarda öğretmenlerin fikirlerine başvuramaz, tek başına kararlar alır.” sorusuna 21 kişi “tamamen katılıyorum” (%10,5), 36 kişi “katılıyorum” (%18), 58 kişi “katılmıyorum” (%29), 12 kişi (%6) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 73 kişiyle “kısmen katılıyorum” (%36,5) cevabı olmuştur. Buna en yakın cevap katılıyorum olduğuna göre, okul müdürlerinin, her zaman tek başına kararlar aldığı öğretmenlerin fikirlerine başvurmadığı tam olarak söylenemez.

Ölçeğin 14. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 23. Ölçeğin 14. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m14 Kendisini olumlu bir şekilde yansıtır, bunu beden diliyle ifade eder.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	16	8.0	8.0
Katılıyorum	47	23.5	23.5
Kısmen Katılıyorum	84	42.0	42.0
Katılmıyorum	39	19.5	19.5
Kesinlikle Katılmıyorum	14	7.0	7.0
Total	200	100.0	100.0

“Kendisini olumlu bir şekilde yansıtır, bunu beden diliyle ifade eder.” sorusuna 16 kişi “tamamen katılıyorum.” (%8), 47 kişi “katılıyorum” (%23,5), 39 kişi “katılmıyorum” (%19,5), 14 kişi (%7) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 84 kişiyle “kısmen katılıyorum” (%42) cevabı olmuştur. Buna en yakın cevap katılıyorum ve katılmıyorum olduğuna göre, okul müdürlerinin, kendisini olumlu bir şekilde yansıttığı, bunu beden diliyle ifade ettiği konusunda kesin bir yargıya varılamaz.

Ölçeğin 15. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 24. Ölçeğin 15. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m15 Kendini genelde herkese çok açtığı için herkes tarafından çok sevilir.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	5	2.5	2.5
Katılıyorum	23	11.5	11.5
Kısmen Katılıyorum	69	34.5	34.5
Katılmıyorum	83	41.5	41.5
Kesinlikle Katılmıyorum	20	10.0	10.0
Total	200	100.0	100.0

“Kendini genelde herkese çok açtığı için herkes tarafından çok sevilir.” sorusuna yalnızca 5 kişi “tamamen katılıyorum” (%2,5), 23 kişi “katılıyorum” (%11,5), 69 kişi “kısmen katılıyorum” (%34,5), 20 kişi (%10) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 83 kişiyle “katılmıyorum” (%41,5) cevabı olmuştur. Buna göre, okul müdürleri herkes tarafından sevilmemektedir.

Ölçeğin 16. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 25. Ölçeğin 16. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m16 Kendi aile bireyleri hakkındaki bilgileri öğretmenlerle paylaşır.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	3	1.5	1.5
Katılıyorum	18	9.0	9.0
Kısmen Katılıyorum	56	28.0	28.0
Katılmıyorum	90	45.0	45.0
Kesinlikle Katılmıyorum	33	16.5	16.5
Total	200	100.0	100.0

“Kendi aile bireyleri hakkındaki bilgileri öğretmenlerle paylaşır.” sorusuna yalnızca 3 kişi “tamamen katılıyorum” (%1,5), 18 kişi “katılıyorum” (%9), 56 kişi “kısmen katılıyorum” (%28), 33 kişi (%16,5) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 90 kişiyle “katılmıyorum” (%45) cevabı olmuştur. Buna göre, yüksek bir oranla, okul müdürleri kendi aile bireyleri hakkındaki bilgileri öğretmenlerle paylaşmaz.

Ölçeğin 17. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 26. Ölçeğin 17. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m17 Günlük olaylar hakkında sorular sorarak kendini açma ilişkilerini sürdürür.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	12	6.0	6.0
Katılıyorum	24	12.0	12.0
Kısmen Katılıyorum	78	39.0	39.0
Katılmıyorum	73	36.5	36.5
Kesinlikle Katılmıyorum	13	6.5	6.5
Total	200	100.0	100.0

“Günlük olaylar hakkında sorular sorarak kendini açma ilişkilerini sürdürür.” sorusuna 12 kişi “tamamen katılıyorum” (%6), 24 kişi “katılıyorum” (%12), 73 kişi “katılmıyorum” (%36,5), 13 kişi (%6,5) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 78 kişiyle “kısmen katılıyorum” (%36,5) cevabı olmuştur. Buna çok yakın olan cevap katılmıyorum olduğuna göre, okul müdürleri günlük olaylar hakkında sorular sorarak kendini açma ilişkilerini sürdürmez.

Ölçeğin 18. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 27. Ölçeğin 18. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m18 Öğretmenlerle özel hayatıyla ilgili konuları konuşmaz.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	22	11.0	11.0
Katılıyorum	85	42.5	42.5
Kısmen Katılıyorum	43	21.5	21.5
Katılmıyorum	44	22.0	22.0
Kesinlikle Katılmıyorum	6	3.0	3.0
Total	200	100.0	100.0

“Öğretmenlerle özel hayatıyla ilgili konuları konuşmaz.” sorusuna 22 kişi “tamamen katılıyorum” (%11), 44 kişi “katılmıyorum” (%22), 43 kişi ise “kısmen katılıyorum”, yalnızca 6 kişi (%3) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 85 kişiyle “katılıyorum” (%42,5) cevabı olmuştur. Buna göre, okul müdürleri, öğretmenlerle özel hayatıyla ilgili konuları konuşmaz.

Ölçeğin 19. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 28. Ölçeğin 19. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m19 Dini ve siyasi görüşler tartışılırken görüş bildirmez, sessiz kalır.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	29	14.5	14.5
Katılıyorum	92	46.0	46.0
Kısmen Katılıyorum	45	22.5	22.5
Katılmıyorum	26	13.0	13.0
Kesinlikle Katılmıyorum	8	4.0	4.0
Total	200	100.0	100.0

“Dini ve siyasi görüşler tartışılırken görüş bildirmez, sessiz kalır.” sorusuna 29 kişi “tamamen katılıyorum” (%14,5), 45 kişi “kısmen katılıyorum” (%22,5), 26 kişi “katılmıyorum” (%13), sadece 8 kişi (%4) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 92 kişiyle “katılıyorum” (%46) cevabı olmuştur. Buna göre, öğretmenlere göre okul müdürleri, dini ve siyasi görüşlerini bildirmez.

Ölçeğin 20. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 29. Ölçeğin 20. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m20 Kendi iç dünyasını sözlerine ve davranışlarına olduğu gibi yansıtır.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	9	4.5	4.5
Katılıyorum	33	16.5	16.5
Kısmen Katılıyorum	94	47.0	47.0
Katılmıyorum	50	25.0	25.0
Kesinlikle Katılmıyorum	14	7.0	7.0
Total	200	100.0	100.0

“Kendi iç dünyasını sözlerine ve davranışlarına olduğu gibi yansıtır.” sorusuna 9 kişi “tamamen katılıyorum” (%4,5), 33 kişi “katılıyorum” (%16,5), 50 kişi ise “katılmıyorum” (%25), 14 kişi (%7) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 94 kişiyle “kısmen katılıyorum” (%47) cevabı olmuştur. Buna en yakın cevap katılmıyorum olduğuna göre, okul müdürlerinin kendi iç dünyasını sözlerine ve davranışlarına pek yansıtmadığı söylenebilir.

Ölçeğin 21. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 30. Ölçeğin 21. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m21 Öğretmenlerle konuşurken, düşündüğünü olduğu gibi söylerse sevilmeceği fikrine kapılır.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	11	5.5	5.5
Katılıyorum	54	27.0	27.0
Kısmen Katılıyorum	58	29.0	29.0
Katılmıyorum	59	29.5	29.5
Kesinlikle Katılmıyorum	18	9.0	9.0
Total	200	100.0	100.0

“Öğretmenlerle konuşurken, düşündüğünü olduğu gibi söylerse sevilmeceği fikrine kapılır.” sorusuna 11 kişi “tamamen katılıyorum” (%5,5), 54 kişi “katılıyorum” (%27), 58 kişi ise “kısmen katılıyorum” (%29), 18 kişi (%9) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 59 kişiyle “kısmen katılıyorum” (%29,5) cevabı olmuştur. Katılıyorum, kısmen katılıyorum ve katılmıyorum cevapları birbirine çok yakın olduğundan bu değişkenle ilgili net bir şey söylemek zordur.

Ölçeğin 22. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 31. Ölçeğin 22. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m22 Kendini açarsa tutarsız görülebileceği için, diğerleri üzerinde kontrolünü kaybedeceğini düşünür.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	14	7.0	7.0
Katılıyorum	46	23.0	23.0
Kısmen Katılıyorum	73	36.5	36.5
Katılmıyorum	52	26.0	26.0
Kesinlikle Katılmıyorum	15	7.5	7.5
Total	200	100.0	100.0

“Kendini açarsa tutarsız görülebileceği için, diğerleri üzerinde kontrolünü kaybedeceğini düşünür.” sorusuna 14 kişi “tamamen katılıyorum” (%7), 46 kişi “katılıyorum” (%23), 52 kişi ise “katılmıyorum” (%26), 15 kişi (%7,5) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 73 kişiyle “kısmen katılıyorum” (%36,5) cevabı olmuştur. Buna göre okul müdürlerinin kendilerini açarlarsa tutarsız görünüş kontrolü kaybedeceklerini düşündükleri söylenebilir.

Ölçeğin 23. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 32. Ölçeğin 23. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m23 Kendini rahatlıkla açtığı için öğretmenlere güven verir.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	7	3.5	3.5
Katılıyorum	33	16.5	16.5
Kısmen Katılıyorum	83	41.5	41.5
Katılmıyorum	64	32.0	32.0
Kesinlikle Katılmıyorum	13	6.5	6.5
Total	200	100.0	100.0

“Kendini rahatlıkla açtığı için öğretmenlere güven verir.” sorusuna sadece 7 kişi “tamamen katılıyorum” (%3,5), 33 kişi “katılıyorum” (%16,5), 64 kişi ise “katılmıyorum” (%32), 13 kişi (%6,5) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 83 kişiyle “kısmen katılıyorum” (%41,5) cevabı olmuştur. Buna en yakın cevap katılmıyorum olduğu için müdürlerin kendilerini rahatlıkla açmadığı için öğretmenlere güven vermedikleri söylenebilir

Ölçeğin 24. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 33. Ölçeğin 24. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m24 İle öğretmenler arasındaki karşılıklı açılmadan dolayı, işbirliği sorumluluğu ve gruba bağlılık oluşmuştur.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	8	4.0	4.0
Katılıyorum	27	13.5	13.5
Kısmen Katılıyorum	69	34.5	34.5
Katılmıyorum	82	41.0	41.0
Kesinlikle Katılmıyorum	14	7.0	7.0
Total	200	100.0	100.0

“İle öğretmenler arasındaki karşılıklı açılmadan dolayı, işbirliği sorumluluğu ve gruba bağlılık oluşmuştur.” sorusuna sadece 8 kişi “tamamen katılıyorum” (%4), 27 kişi “katılıyorum” (%13,5), 69 kişi ise “kısmen katılıyorum” (%34,5), 14 kişi (%7) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 82 kişiyle “katılmıyorum” (%41) cevabı olmuştur. Buna göre, müdürlerle öğretmenler arasında karşılıklı açılmadıkları için işbirliği sorumluluğu ve gruba bağlılık oluşmamıştır

Ölçeğin 25. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 34. Ölçeğin 25. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m25 Okulda yaşadığı zorlukları ve tatsız olayları öğretmenlerle paylaşır.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	13	6.5	6.5
Katılıyorum	38	19.0	19.0
Kısmen Katılıyorum	85	42.5	42.5
Katılmıyorum	55	27.5	27.5
Kesinlikle Katılmıyorum	9	4.5	4.5
Total	200	100.0	100.0

“Okulda yaşadığı zorlukları ve tatsız olayları öğretmenlerle paylaşır.” sorusuna 13 kişi “tamamen katılıyorum” (%6,5), 38 kişi “katılıyorum” (%19), 55 kişi ise “katılmıyorum” (%27,5), sadece 9 kişi (%4,5) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 85 kişiyle “kısmen katılıyorum” (%42,5) cevabı olmuştur. Buna en yakın cevap katılmıyorum olduğundan okul müdürlerinin okulda yaşadığı zorlukları öğretmenlerle paylaşmadığı söylenebilir.

Ölçeğin 26. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 35. Ölçeğin 26. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m26 Öğretmenlerin soru sormalarını yüreklendirerek işbirliğini destekler.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	6	3.0	3.0
Katılıyorum	31	15.5	15.5
Kısmen Katılıyorum	93	46.5	46.5
Katılmıyorum	54	27.0	27.0
Kesinlikle Katılmıyorum	16	8.0	8.0
Total	200	100.0	100.0

“Öğretmenlerin soru sormalarını yüreklendirerek işbirliğini destekler.” sorusuna sadece 6 kişi “tamamen katılıyorum” (%3), 31 kişi “katılıyorum” (%15,5), 54 kişi ise “katılmıyorum” (%27), 16 kişi (%8) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 93 kişiyle “kısmen katılmıyorum” (%46,5) cevabı olmuştur. Buna en yakın cevap katılmıyorum olduğundan okul müdürlerinin öğretmenlerin pek soru sormalarını yüreklendirmediklerinden işbirliğini desteklemedikleri söylenebilir.

Ölçeğin 27. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 36. Ölçeğin 27. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m27 Okulla ilgili sorunlar görüşülürken, sorunun nedenine, çözümüne, yöntemine dair öğretmenlerle birlikte karar verir.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	14	7.0	7.0
Katılıyorum	30	15.0	15.0
Kısmen Katılıyorum	88	44.0	44.0
Katılmıyorum	60	30.0	30.0
Kesinlikle Katılmıyorum	14	7.0	7.0
Total	200	100.0	100.0

“Okulla ilgili sorunlar görüşülürken, sorunun nedenine, çözümüne, yöntemine dair öğretmenlerle birlikte karar verir.” sorusuna 14 kişi “tamamen katılıyorum” (%7), 30 kişi “katılıyorum” (%15), 60 kişi ise “katılmıyorum” (%30), 14 kişi (%7) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 88 kişiyle “kısmen katılıyorum” (%44) cevabı olmuştur. Buna en yakın cevap katılmıyorum olduğundan okul müdürlerinin okulla ilgili sorunlar görüşülürken sorunla ilgili kararları öğretmenlerle birlikte vermediği sonucuna ulaşılır.

Ölçeğin 28. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 37. Ölçeğin 28. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m28 Öğretmenlerin duygu ve düşüncelerini, şikayetlerini, endişelerini etkin ve empatik bir şekilde dinler, anlayış ve kabul gösterir.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	9	4.5	4.5
Katılıyorum	34	17.0	17.0
Kısmen Katılıyorum	88	44.0	44.0
Katılmıyorum	61	30.5	30.5
Kesinlikle Katılmıyorum	8	4.0	4.0
Total	200	100.0	100.0

“Öğretmenlerin duygu ve düşüncelerini, şikayetlerini, endişelerini etkin ve empatik bir şekilde dinler, anlayış ve kabul gösterir.” sorusuna 9 kişi “tamamen katılıyorum” (%4,5), 34 kişi “katılıyorum” (%17), 61 kişi ise “katılmıyorum” (%30,5), sadece 8 kişi (%4) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 88 kişiyle “kısmen katılıyorum” (%44) cevabı olmuştur. Buna en yakın cevap katılmıyorum olduğundan okul müdürlerinin duygu ve düşüncelerini, şikayetlerini etkin ve empatik dinlemediği, anlayış ve kabul göstermediği söylenebilir.

Ölçeğin 29. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 38. Ölçeğin 29. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m29 Öğretmenle karşılıklı açılabilirdi için güven ve kalp köprüsü kurulmuştur.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	5	2.5	2.5
Katılıyorum	32	16.0	16.0
Kısmen Katılıyorum	77	38.5	38.5
Katılmıyorum	80	40.0	40.0
Kesinlikle Katılmıyorum	6	3.0	3.0
Total	200	100.0	100.0

“Öğretmenle karşılıklı açılabilirdi için güven ve kalp köprüsü kurulmuştur.” sorusuna sadece 5 kişi “tamamen katılıyorum” (%2,5), 32 kişi “katılıyorum” (%16), 77 kişi ise “kısmen katılıyorum” (%38,5), sadece 6 kişi (%3) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 80 kişiyle “katılmıyorum” (%40) cevabı olmuştur. Buna göre, okul müdürleri ile öğretmenler karşılıklı açılmadığı için güven ve kalp köprüsü kuramamıştır.

Ölçeğin 30. Değişkenine ait bulgular:

Tablo 39. Ölçeğin 30. Değişkenine Ait Dağılım Tablosu

m30 Öğretmenlerle birbirlerine her türlü duygu, düşünce ve yaşadıkları olayları, doğru zaman ve mekanda paylaşmaktan çekinmezler.	Sıklık	Yüzde	Toplamsal Yüzde
Tamamen Katılıyorum	13	6.5	6.5
Katılıyorum	29	14.5	14.5
Kısmen Katılıyorum	78	39.0	39.0
Katılmıyorum	70	35.0	35.0
Kesinlikle Katılmıyorum	10	5.0	5.0
Total	200	100.0	100.0

“Öğretmenlerle birbirlerine her türlü duygu, düşünce ve yaşadıkları olayları, doğru zaman ve mekanda paylaşmaktan çekinmezler.” sorusuna 13 kişi “tamamen katılıyorum” (%6,5), 29 kişi “katılıyorum” (%14,5), 70 kişi ise “katılmıyorum” (%35), sadece 10 kişi (%5) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verirken, en fazla cevap 78 kişiyle “kısmen katılıyorum” (%39) cevabı olmuştur. Buna en yakın cevap katılmıyorum olduğundan okul müdürleri, öğretmenlerle birbirlerine her türlü duygu, düşünce ve yaşadıkları olayları, doğru zaman ve mekan da bile paylaşmaktan çekinirler.

1.3. Cevap Yüzdelerinin Genel Değerlendirmesi

Tablo 40. Genel Ortalamalar Tablosu

ANKET SORULARI	Tamamen Katılıyor	Katılıyor	Kısmen Katılıyor	Katılmıyor	Kesinlikle Katılmıyor
Aşağıdaki cümlelerin başına özne olarak “Bu okulda , okul müdürü...”					
1.Kendine ait gizli bilgilerini öğretmenlerle paylaşmak ister.	%2,5	%15	%17,5	%41	%25,5
2. Öğretmenlerin problemlerini dinlemeye zaman ayırır.	%6,5	%27,5	%37	%22,5	%6,5
3. İçine kapanıktır, çok sık konuşmaz.	%2	%20	%38	%34	%6
4. Öğretmenlere her fırsatta kendini ifade eder.	%9,5	%19,5	%43,5	%22	%5,5
5. Öğretmenlerle kişisel durumunu, mizacını ve kendisiyle ilgili bilgileri paylaşır.	%4,5	%19,5	%29	%39,5	%7,5
6. Öğretmenlere geçmişte yaşadığı olayları ve gelecekle ilgili planlarını rahatlıkla anlatır.	%8,5	%18	%29	%36	%8,5
7. Kendisi ve hayatıyla ilgili önemli sırları öğretmenlere anlatır.	%1	%6	%16,5	%51	%25,5
8. Kişi ayırt etmeden kendini bütünüyle açar.	%5	%8	%24,5	%47	%15,5
9. Yalnızca kendince uygun gördüğü kişilere kendini açar.	%11,5	%19	%35,5	%29	%5
10. Kendisini zaman ve mekan gözetmeksizin, sınırsızca çok fazla açar.	%4,5	%3,5	%21	%43,5	%27,5
11. Kendisini açmaz, genelde bütün öğretmenlere karşı kapalıdır.	%2	%16,5	%44	%27,5	%10
12. Öğretmenlerin de benzer şekilde kişisel şeylerini açtığını görürse, bazı kişisel bilgilerini açar.	%1	%19,5	%47,5	%25,5	%6,5
13. Okulla ilgili bazı planlarda öğretmenlerin fikirlerine baş vurmaz, tek başına kararlar alır.	%10,5	%18	%36,5	%29	%6
14. Kendisini olumlu bir şekilde yansıtır, bunu beden diliyle ifade eder.	%8	%23,5	%42	%19,5	%7
15. Kendini genelde herkese çok açtığı için herkes tarafından çok sevilir.	%2,5	%11,5	%34,5	%41,5	%10
16. Kendi aile bireyleri hakkındaki bilgileri öğretmenlerle paylaşır.	%1,5	%9	%28	%45	%16,5
17. Günlük olaylar hakkında sorular sorarak kendini açma ilişkilerini sürdürür.	%6	%12	%39	%36,5	%6,5
18. Öğretmenlerle özel hayatıyla ilgili konuları konuşmaz.	%11	%42,5	%21,5	%22	%3
19. Dini ve siyasi görüşler tartışılırken görüş bildirmez, sessiz kalır.	%14,5	%46	%22,5	%13	%4
20. Kendi iç dünyasını sözlerine ve davranışlarına olduğu gibi yansıtır.	%4,5	%16,5	%47	%25	%7

21. Öğretmenlerle konuşurken, düşündüğünü olduğu gibi söylerse sevilmeyeceği fikrine kapılır.	%5,5	%27	%29	%29,5	%9
22. Kendimi açarsa tutarsız görülebileceği için, diğerleri üzerinde kontrolünü kaybedeceğini düşünür.	%7	%23	%36,5	%26	%7,5
23. Kendini rahatlıkla açtığı için öğretmenlere güven verir.	%3,5	%16,5	%41,5	%32	%6,5
24. İle Öğretmenler arasındaki karşılıklı açılmadan dolayı, işbirliği sorumluluğu ve gruba bağlılık oluşmuştur.	%4	%13,5	%34,5	%41	%7
25. Okulda yaşadığı zorlukları ve tatsız olayları öğretmenlerle paylaşır.	%6,5	%19	%42,5	%27,5	%4,5
26. Öğretmenlerin soru sormalarını yüreklendirerek işbirliğini destekler.	%3	%15,5	%46,5	%27	%8
27. Okulla ilgili sorunlar görüşülürken, sorunun nedenine, çözümüne, yöntemine dair öğretmenlerle birlikte karar verir.	%7	%15	%44	%30	%7
28. Öğretmenlerin duygu ve düşüncelerini, şikayetlerini, endişelerini etkin ve empatik bir şekilde dinler, anlayış ve kabul gösterir.	%4,5	%17	%44	%30,5	%4
29. Öğretmenle karşılıklı açılabilirdiği için güven ve kalp köprüsü kurulmuştur.	%2,5	%16	%38,5	%40	%3
30. Öğretmenlerle birbirlerine her türlü duygu, düşünce ve yaşadıkları olayları, doğru zaman ve mekanda paylaşmaktan çekinmezler.	%6,5	%14,5	%39	%35	%5
TOPLAM ORTALAMALAR:	%5,5	%18,2	%33,8	%32,4	%9,2

Yukarıdaki tabloya bakıldığında 200 anket sonucunda verilen cevapların toplam olarak ortalama yüzdeleri görülmektedir. Buna göre “Tamamen Katılıyorum” cevabı %5,5, “Katılıyorum” cevabı %18,2, “Kısmen Katılıyorum cevabı %33,8, “Katılmıyorum” cevabı %32,4, “Kesinlikle Katılmıyorum” cevabı ise %9,2 oranında tercih edilmiştir. En yüksek tercih genel olarak “**Kısmen Katılıyorum**” cevabı olmuştur, En az tercih edilen cevap ise “**Tamamen Katılıyorum**” olmuştur.

Genel olarak okul müdürüne yönelik bu ifadelerden, okul müdürünün kendilerini öğretmenlere yeteri kadar açamadıklarını söyleyebiliriz. Olumlu ifadelere (Tamamen katılıyorum-katılıyorum) verilen cevapların yüzdesine baktığımızda %33,7 olarak, olumsuz ifadelere (katılmıyorum-kesinlikle katılmıyorum) verilen cevapların yüzdesine baktığımızda %41,6 olarak görmekteyiz. Verilen olumsuz cevapların daha yüksek olması öğretmenlerin okul müdürlerinin kendini yeterince açmadıklarını düşündüklerini göstermektedir. Bunun yanı sıra “Kısmen katılıyorum” cevabı %33,8’dir. Olumlu

cevaplara katıldığında %67,5, olumsuz cevaplara katıldığında %75,2 oranına ulaşmaktayız. Yani bu şekilde bile olumsuz cevaplar olumlu cevaplara göre daha yüksektir.

1.4. Ölçeğin Güvenilirlik Analizi

Bu basamağın temel amacı; ölçeğin güvenilirliğini azaltan değişkenlerin değerlendirme dışı bırakılmasından sonra anketin bir bütün olarak iç tutarlılığının (Alfa katsayısının) tespit edilmesi ve varsa iç tutarlılığı bozan değişkenlerin değerlendirme dışı bırakılmasıdır.

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
0,849	30

Aşağıdaki analiz sonuçlarına göre, ölçeğin iç tutarlılığı 849 olarak hesaplanmıştır. Bu da ölçeğin güvenilirliğinin iyi olduğunu göstermektedir. Sonuçlar değişken bazında incelendiğinde iç tutarlılığı bozan herhangi bir değer görülmemektedir. Buradan hareketle hiçbir değişkenin değerlendirme dışı bırakılmasına gerek olmadığı sonucuna varılmıştır.

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
m1	92,51	145,719	0,444	0,842
m2	93,26	144,744	0,529	0,839
m3	92,99	161,191	-0,147	0,858
m4	93,26	142,374	0,633	0,836
m5	92,95	141,319	0,683	0,834
m6	93,03	141,492	0,614	0,836
m7	92,27	147,231	0,507	0,841
m8	92,61	147,265	0,423	0,842
m9	93,24	150,723	0,258	0,848
m10	92,35	153,996	0,145	0,851
m11	92,94	160,815	-0,129	0,858
m12	93,04	148,134	0,472	0,842
m13	93,19	156,865	0,024	0,855
m14	93,27	142,286	0,632	0,836
m15	92,76	144,759	0,594	0,838
m16	92,55	147,596	0,462	0,842
m17	92,95	142,118	0,680	0,835
m18	93,57	161,000	-0,131	0,859
m19	93,75	160,794	-0,124	0,859
m20	93,07	148,176	0,425	0,843
m21	93,11	158,862	-0,051	0,857
m22	93,17	162,299	-0,179	0,861
m23	92,99	146,683	0,500	0,840
m24	92,87	144,234	0,601	0,837
m25	93,16	145,874	0,515	0,840
m26	92,99	143,618	0,653	0,836
m27	93,12	145,037	0,561	0,839
m28	93,08	146,808	0,508	0,840
m29	92,96	145,601	0,601	0,838
m30	93,03	142,693	0,652	0,836

1.5. Ölçeğin Faktör Analizi Bulguları

Kurmasal olarak belirlenen faktör yapısının doğruluğunu test etmek amacıyla Faktör Analizi yapılmıştır. Bu çerçevede 30 değişkenin başlangıç faktörlerinin saptanması “Asal Bileşenler” yöntemi ile gerçekleştirilmiştir.

Component Matrix(a)									
	Component								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
m30	0,760	0,001	-0,138	0,166	0,064	0,119	0,198	-0,239	0,110
m5	0,746	0,159	0,130	-0,161	-0,046	-0,259	0,132	-0,228	-0,031
m26	0,743	0,163	-0,220	-0,008	-0,188	-0,069	0,039	0,090	0,038
m29	0,734	-0,087	-0,147	0,141	-0,008	0,206	0,346	0,100	-0,095
m14	0,731	0,067	0,039	-0,120	-0,090	0,049	-0,191	-0,088	-0,304
m15	0,720	-0,035	0,066	-0,182	-0,196	0,145	0,069	-0,087	-0,251
m4	0,720	0,034	0,088	-0,168	0,141	-0,391	0,046	0,045	-0,019
m24	0,712	0,115	-0,096	-0,017	-0,244	0,062	-0,095	-0,045	0,047
m6	0,708	0,111	0,058	-0,245	-0,033	-0,195	0,047	-0,346	-0,005
m2	0,700	-0,226	-0,087	0,086	0,156	-0,264	0,053	0,198	-0,111
m17	0,688	0,259	0,159	0,122	-0,058	0,007	-0,181	0,016	-0,117
m27	0,680	0,065	-0,406	0,169	0,125	0,065	0,052	-0,153	0,153
m28	0,657	-0,070	-0,371	0,056	0,042	0,145	0,228	0,201	0,237
m25	0,562	0,081	-0,046	0,117	0,427	0,058	-0,078	-0,163	0,382
m23	0,544	0,277	-0,239	0,115	-0,010	0,275	-0,361	0,130	0,198
m16	0,532	-0,048	0,438	0,328	-0,348	0,096	-0,156	0,053	-0,006
m7	0,517	0,195	0,304	-0,361	-0,054	0,187	0,146	0,250	0,137
m1	0,498	-0,084	0,405	-0,207	0,282	-0,130	0,278	0,397	0,016
m8	0,464	0,040	0,366	-0,397	0,155	0,180	-0,240	0,025	-0,055
m12	0,460	0,319	0,043	0,338	-0,081	-0,190	-0,070	0,128	0,154
m20	0,459	0,210	-0,104	0,205	0,109	-0,240	-0,337	0,195	-0,225
m22	-0,388	0,711	0,049	0,020	-0,146	-0,006	0,145	-0,091	0,111
m19	-0,294	0,658	-0,175	-0,081	0,131	-0,052	-0,319	0,004	-0,125
m21	-0,213	0,596	0,279	-0,096	-0,311	0,128	0,349	-0,189	0,057
m3	-0,299	0,500	-0,019	0,031	0,165	-0,318	0,211	0,247	-0,056
m10	0,189	-0,184	0,590	-0,013	-0,008	0,176	-0,240	0,087	0,305
m11	-0,232	0,190	0,288	0,608	-0,121	0,045	0,127	0,275	0,010
m13	-0,045	0,024	0,496	0,353	0,497	-0,156	-0,002	-0,385	0,106
m18	-0,243	0,381	-0,116	-0,349	0,493	0,352	-0,004	0,144	-0,012
m9	0,243	0,093	0,126	0,388	0,352	0,409	0,181	-0,094	-0,514

Extraction Method: Principal Component Analysis.
a. 9 components extracted.

Ancak Asal Bileşenler analizi sonucunda ölçeğin 9 boyuttan oluştuğu görülmekle birlikte belirgin bir faktör kalıbı elde edilememiş, birçok maddenin farklı faktörlerde yüksek ağırlığa (high loading) sahip olduğu gözlenmiştir.

Rotated Component Matrix(a)									
	Component								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
m28	0,771	0,113	-0,181	0,043	-0,007	0,036	0,244	-0,209	0,020
m27	0,760	0,286	-0,147	0,167	-0,099	0,009	-0,048	0,047	0,072
m30	0,705	0,397	-0,071	0,030	0,045	0,167	0,059	0,119	0,206
m25	0,621	0,187	-0,137	0,138	0,187	-0,169	0,072	0,418	-0,036
m29	0,620	0,269	-0,131	0,025	0,013	0,193	0,286	-0,182	0,376
m23	0,570	0,108	-0,030	0,444	0,297	-0,178	-0,159	-0,160	0,005
m26	0,546	0,421	-0,004	0,317	0,012	0,145	0,154	-0,238	-0,020
m24	0,474	0,460	-0,006	0,257	0,199	0,161	-0,008	-0,195	0,015
m6	0,313	0,770	0,016	0,079	0,051	0,093	0,110	0,121	-0,053
m5	0,313	0,724	0,075	0,161	0,035	0,172	0,254	0,121	-0,007
m14	0,218	0,644	-0,152	0,309	0,195	0,053	0,027	-0,147	0,240
m15	0,275	0,628	-0,084	0,051	0,199	0,155	0,129	-0,244	0,270
m4	0,261	0,571	-0,164	0,285	0,000	0,081	0,446	0,121	-0,096
m11	-0,076	-0,536	0,330	0,243	0,079	0,317	0,096	0,103	0,252
m21	-0,106	0,077	0,846	-0,155	0,038	0,002	-0,011	-0,026	0,053
m22	-0,113	-0,142	0,779	0,080	-0,142	-0,178	-0,126	0,042	-0,087
m2	0,357	0,315	-0,429	0,289	-0,067	0,199	0,399	0,008	0,085
m3	-0,177	-0,207	0,406	0,243	-0,377	-0,211	0,283	0,080	-0,073
m20	0,147	0,203	-0,176	0,685	-0,047	-0,009	0,069	0,007	0,093
m12	0,364	0,082	0,174	0,516	0,080	0,217	0,131	0,101	-0,034
m17	0,295	0,426	0,046	0,479	0,265	0,107	0,094	0,011	0,204
m10	-0,039	-0,003	-0,077	-0,009	0,724	0,121	0,145	0,187	-0,069
m16	0,153	0,186	0,026	0,307	0,526	0,516	0,054	-0,010	0,209
m8	-0,001	0,475	-0,113	0,084	0,516	-0,257	0,206	0,009	0,081
m18	-0,018	-0,131	0,160	-0,080	-0,004	-0,813	0,072	-0,020	0,108
m19	-0,194	-0,040	0,357	0,407	-0,184	-0,508	-0,255	0,002	-0,070
m1	0,104	0,221	-0,124	0,049	0,237	-0,014	0,805	0,073	0,080
m7	0,236	0,341	0,192	0,012	0,438	-0,116	0,464	-0,198	0,009
m13	-0,094	-0,030	0,043	0,012	0,112	0,052	0,038	0,865	0,167
m9	0,137	0,034	-0,023	0,084	-0,007	-0,074	0,029	0,178	0,875

Extraction Method: Principal Component Analysis.
Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.
a. Rotation converged in 12 iterations.

Varimax metodu kullanılarak yapılan yönlendirme sonucunda; 9, 25, 27, 29, 30. sorular “işbirliği ve bağlılık”, 4, 5, 6, 11, 14, 15. sorular “iç dünyayı paylaşma”, 2, 3, 21, 22. sorular “özgüven”, 12, 17, 20. sorular “karşıdakine güven” 8, 10, 16. sorular “kişi ve mekan seçimi”, 18, 19. sorular “özel görüşleri paylaşma”, 1 ve 7. sorular

“gizlilik” faktörleri altında toplanmışlardır. 13. ve 9. sorular kendi başına birer faktördür.

Toplam 200 veri olduğundan değişkenlerin faktör yüklerinin 0,4’ün üzerinde olması kabul edilebilirdir. En önemli faktör, m28 “Öğretmenlerin duygu ve düşüncelerini, şikayetlerini, endişelerini etkin ve empatik bir şekilde dinler, anlayış ve kabul gösterir.” Olarak saptanmıştır. M9 ve m13 değişkenleri herhangi bir faktör grubu altına alınamamıştır. Bunlar tek başlarına birer faktör oluşturmuşlardır.

Component Transformation Matrix

Component	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Faktör 1	0,601	0,594	-0,195	0,288	0,223	0,165	0,256	-0,038	0,142
Faktör 2	0,089	0,101	0,793	0,449	-0,093	-0,375	-0,033	0,026	0,030
Faktör 3	-0,453	0,091	0,236	-0,035	0,626	0,227	0,345	0,377	0,157
Faktör 4	0,250	-0,510	0,019	0,368	-0,093	0,497	-0,200	0,331	0,369
Faktör 5	0,093	-0,111	-0,326	0,011	-0,128	-0,619	0,270	0,600	0,198
Faktör 6	0,271	-0,205	0,076	-0,337	0,492	-0,310	-0,282	-0,289	0,513
Faktör 7	0,228	-0,036	0,353	-0,547	-0,400	0,209	0,513	-0,018	0,235
Faktör 8	-0,036	-0,476	-0,129	0,358	0,127	-0,102	0,598	-0,491	-0,048
Faktör 9	0,477	-0,294	0,154	-0,195	0,325	0,006	0,024	0,246	-0,676

Extraction Method: Principal Component Analysis.
Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		0,846
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	2.939,377
	df	435
	Sig.	0,000

Yukarıdaki tabloya baktığımızda 0,000 korelasyon matrisi birim matris değildir. Örneklem uygunluk %84, 6’dır. Bu da ölçeğin örneklem uygun olduğunu ifade etmektedir. Bu iki sonuca göre faktör analizinin yapılabilirliği ortaya çıkmaktadır.

Communalities		
	Initial	Extraction
m1	1,000	0,793
m2	1,000	0,705
m3	1,000	0,577
m4	1,000	0,733
m5	1,000	0,764
m6	1,000	0,737
m7	1,000	0,668
m8	1,000	0,627
m9	1,000	0,831
m10	1,000	0,607
m11	1,000	0,651
m12	1,000	0,517
m13	1,000	0,804
m14	1,000	0,702
m15	1,000	0,692
m16	1,000	0,742
m17	1,000	0,631
m18	1,000	0,727
m19	1,000	0,694
m20	1,000	0,579
m21	1,000	0,762
m22	1,000	0,723
m23	1,000	0,705
m24	1,000	0,607
m25	1,000	0,702
m26	1,000	0,678
m27	1,000	0,729
m28	1,000	0,748
m29	1,000	0,768
m30	1,000	0,750
Extraction Method: Principal Component Analysis.		

Bu tablodaki bilgilere göre en küçük açıklanma oranı 0.517 olduğu görülmektedir. Değişkenlerin açıklanma oranları genel olarak 0,5'in üzerinde olduğu için hiçbir değişkeni dışarıda bırakmaya gerek yoktur. Bütün değişkenlerin açıklanma oranları yeterli miktardadır.

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	9,291	30,970	30,970	9,291	30,970	30,970	4,260	14,202	14,202
2	2,266	7,555	38,525	2,266	7,555	38,525	4,143	13,811	28,012
3	1,938	6,461	44,986	1,938	6,461	44,986	2,229	7,431	35,443
4	1,668	5,560	50,546	1,668	5,560	50,546	2,106	7,019	42,462
5	1,433	4,777	55,323	1,433	4,777	55,323	1,871	6,235	48,697
6	1,176	3,919	59,242	1,176	3,919	59,242	1,809	6,029	54,726
7	1,153	3,844	63,086	1,153	3,844	63,086	1,792	5,972	60,698
8	1,057	3,523	66,609	1,057	3,523	66,609	1,402	4,674	65,372
9	0,971	3,238	69,847	0,971	3,238	69,847	1,342	4,475	69,847
10	0,881	2,937	72,784						
11	0,820	2,734	75,518						
12	0,753	2,509	78,027						
13	0,696	2,320	80,347						
14	0,607	2,023	82,370						
15	0,552	1,840	84,210						
16	0,532	1,773	85,983						
17	0,471	1,569	87,552						
18	0,461	1,536	89,087						
19	0,415	1,383	90,470						
20	0,390	1,298	91,769						
21	0,369	1,230	92,999						
22	0,340	1,134	94,133						
23	0,309	1,029	95,162						
24	0,281	0,937	96,099						
25	0,261	0,869	96,968						
26	0,223	0,744	97,713						
27	0,212	0,708	98,421						
28	0,183	0,610	99,031						
29	0,165	0,550	99,580						
30	0,126	0,420	100,000						

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Yukarıdaki ulaşılan verilere göre faktör, toplam değişkenlerin %69'u açıklıyor. Dolayısıyla seçilen faktörler her şekilde uygunluk ve güvenilirlik teşkil etmektedir. Ayrıca 9 faktörün açıklanma oranı %69,847 olarak bulunmuştur. Bu oran %67'nin üzerinde bir oran olduğu için 9 faktörün açıklanma oranı kullanılabilir.

Bağımsız örnekler için T-testi uygulanmıştır. Aşağıdaki tablolarda bu verilerin dağılımı görülmektedir. Diğer tabloda ise T-test for equality testi uygulanmış ve sonuçları alınmıştır.

Group Statistics

	s1 Cinsiyet	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
m1	1 Kadın	131	3,82	1,099	0,096
	2 Erkek	69	3,46	1,051	0,127
m2	1 Kadın	131	2,85	1,004	0,088
	2 Erkek	69	3,14	1,004	0,121
m3	1 Kadın	131	3,34	0,933	0,082
	2 Erkek	69	3,00	0,804	0,097
m4	1 Kadın	131	2,92	0,989	0,086
	2 Erkek	69	2,99	1,050	0,126
m5	1 Kadın	131	3,22	1,017	0,089
	2 Erkek	69	3,33	0,980	0,118
m6	1 Kadın	131	3,19	1,096	0,096
	2 Erkek	69	3,16	1,093	0,132
m7	1 Kadın	131	4,05	0,876	0,077
	2 Erkek	69	3,74	0,816	0,098
m8	1 Kadın	131	3,66	1,071	0,094
	2 Erkek	69	3,48	0,868	0,104
m9	1 Kadın	131	2,93	1,083	0,095
	2 Erkek	69	3,04	1,049	0,126
m10	1 Kadın	131	3,81	1,124	0,098
	2 Erkek	69	3,96	0,736	0,089
m11	1 Kadın	131	3,24	0,893	0,078
	2 Erkek	69	3,33	0,980	0,118
m12	1 Kadın	131	3,17	0,805	0,070
	2 Erkek	69	3,17	0,939	0,113
m13	1 Kadın	131	3,04	1,003	0,088
	2 Erkek	69	2,99	1,182	0,142
m14	1 Kadın	131	2,91	1,026	0,090
	2 Erkek	69	3,00	1,000	0,120
m15	1 Kadın	131	3,37	0,923	0,081
	2 Erkek	69	3,59	0,880	0,106
m16	1 Kadın	131	3,53	0,914	0,080
	2 Erkek	69	3,90	0,860	0,104
m17	1 Kadın	131	3,24	0,985	0,086
	2 Erkek	69	3,28	0,922	0,111
m18	1 Kadın	131	2,80	1,041	0,091
	2 Erkek	69	2,32	0,962	0,116
m19	1 Kadın	131	2,49	0,980	0,086
	2 Erkek	69	2,41	1,102	0,133
m20	1 Kadın	131	3,04	0,881	0,077
	2 Erkek	69	3,32	0,993	0,119
m21	1 Kadın	131	3,01	1,011	0,088
	2 Erkek	69	3,26	1,159	0,139
m22	1 Kadın	131	3,00	0,969	0,085
	2 Erkek	69	3,12	1,157	0,139

m23	1 Kadın	131	3,19	0,895	0,078
	2 Erkek	69	3,26	0,965	0,116
m24	1 Kadın	131	3,31	0,927	0,081
	2 Erkek	69	3,39	0,958	0,115
m25	1 Kadın	131	3,04	0,932	0,081
	2 Erkek	69	3,06	0,998	0,120
m26	1 Kadın	131	3,17	0,887	0,078
	2 Erkek	69	3,30	0,944	0,114
m27	1 Kadın	131	3,04	0,854	0,075
	2 Erkek	69	3,19	1,088	0,131
m28	1 Kadın	131	3,12	0,877	0,077
	2 Erkek	69	3,13	0,938	0,113
m29	1 Kadın	131	3,20	0,769	0,067
	2 Erkek	69	3,35	0,983	0,118
m30	1 Kadın	131	3,11	0,933	0,082
	2 Erkek	69	3,29	1,016	0,122

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Upper	Lower
m1	Equal variances assumed	0,189	0,664	2,239	198	**0.0262469757342475	0,361	0,161	0,043	0,678
	Equal variances not assumed			2,270	143,853	0,025	0,361	0,159	0,047	0,675
m2	Equal variances assumed	0,492	0,484	-1,993	198	**0.0476174454485956	-0,298	0,149	-0,592	-0,003
	Equal variances not assumed			-1,993	138,364	0,048	-0,298	0,149	-0,593	-0,002
m3	Equal variances assumed	9,561	0,002	2,534	198	0,012	0,336	0,133	0,074	0,597
	Equal variances not assumed			2,653	157,253	*0.00879181952383646	0,336	0,127	0,086	0,586
m4	Equal variances assumed	1,879	0,172	-0,411	198	0,681	-0,062	0,150	-0,358	0,235
	Equal variances not assumed			-0,404	131,417	0,687	-0,062	0,153	-0,365	0,241
m5	Equal variances assumed	0,323	0,570	-0,749	198	0,455	-0,112	0,149	-0,407	0,183
	Equal variances not assumed			-0,758	142,995	0,450	-0,112	0,148	-0,404	0,180
m6	Equal variances assumed	0,105	0,746	0,193	198	0,847	0,031	0,163	-0,290	0,353
	Equal variances not assumed			0,193	138,764	0,847	0,031	0,163	-0,290	0,353
m7	Equal variances assumed	0,740	0,391	2,409	198	**0.0169157167791489	0,307	0,127	0,056	0,558

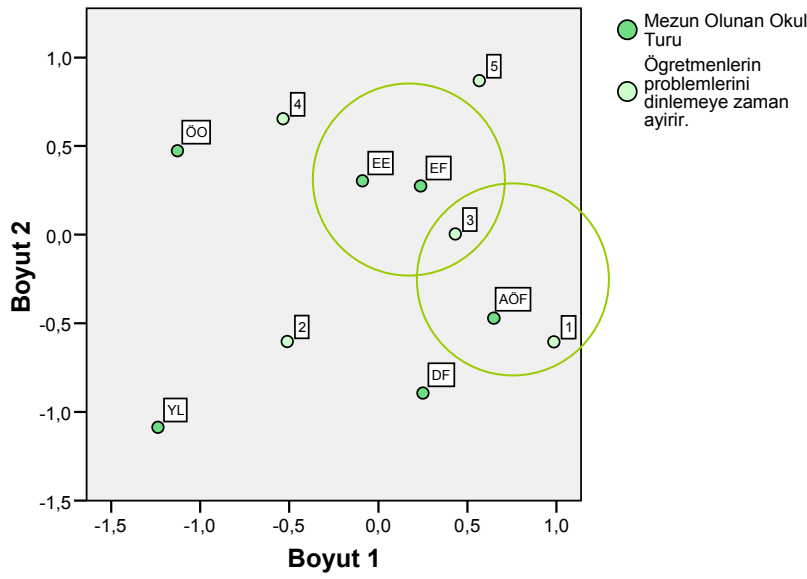
m8	Equal variances not assumed			2,462	147,175	0,015		0,307	0,125	0,061	0,553
	Equal variances assumed	2,393	0,123	1,242	198	0,216		0,186	0,150	-0,109	0,481
m9	Equal variances not assumed			1,325	165,278	0,187		0,186	0,140	-0,091	0,463
	Equal variances assumed	0,114	0,736	-0,704	198	0,482		-0,112	0,159	-0,426	0,202
m10	Equal variances not assumed			-0,711	142,248	0,478		-0,112	0,158	-0,424	0,200
	Equal variances assumed	11,661	0,001	-0,983	198	0,327		-0,147	0,150	-0,443	0,148
m11	Equal variances not assumed			-1,114	188,677	0,267		-0,147	0,132	-0,408	0,114
	Equal variances assumed	2,137	0,145	-0,704	198	0,483		-0,097	0,137	-0,368	0,174
m12	Equal variances not assumed			-0,684	127,685	0,496		-0,097	0,141	-0,377	0,183
	Equal variances assumed	4,253	0,040	-0,047	198	0,963		-0,006	0,127	-0,256	0,244
m13	Equal variances not assumed			-0,045	121,401	0,964		-0,006	0,133	-0,270	0,258
	Equal variances assumed	2,636	0,106	0,332	198	0,741		0,053	0,159	-0,261	0,366
m14	Equal variances not assumed			0,315	120,330	0,753		0,053	0,167	-0,278	0,384
	Equal variances assumed	0,637	0,426	-0,605	198	0,546		-0,092	0,151	-0,390	0,207
m15	Equal variances not assumed			-0,610	141,574	0,543		-0,092	0,150	-0,388	0,205
	Equal variances assumed	0,290	0,591	-1,630	198	0,105		-0,220	0,135	-0,487	0,046
m16	Equal variances not assumed			-1,654	144,275	0,100		-0,220	0,133	-0,483	0,043
	Equal variances assumed	4,049	0,046	-2,733	198	0,007		-0,364	0,133	-0,627	-0,101
m17	Equal variances not assumed			-2,786	145,958	*0.00605400660677071		-0,364	0,131	-0,623	-0,106
	Equal variances assumed	0,676	0,412	-0,217	198	0,829		-0,031	0,143	-0,314	0,252
m18	Equal variances not assumed			-0,221	146,685	0,825		-0,031	0,140	-0,309	0,246
	Equal variances assumed	3,726	0,055	3,198	198	*0.00160992762614049		0,483	0,151	0,185	0,780
m19	Equal variances not assumed			3,277	148,177	0,001		0,483	0,147	0,192	0,774
	Equal variances assumed	0,546	0,461	0,544	198	0,587		0,083	0,152	-0,217	0,383
m20	Equal variances not assumed			0,524	125,008	0,601		0,083	0,158	-0,230	0,395
	Equal variances assumed	5,256	0,023	-2,050	198	0,042		-0,281	0,137	-0,551	-0,011
m21	Equal variances not assumed			-1,975	124,853	***0.0504746722576183		-0,281	0,142	-0,562	0,001
	Equal variances	5,690	0,018	-1,600	198	0,111		-0,253	0,158	-0,565	0,059

	assumed										
	Equal										
	variances not										
m22	assumed			-1,534	123,155	0,128		-0,253	0,165	-0,580	0,074
	Equal	4,553	0,034	-0,751	198	0,453		-0,116	0,154	-0,420	0,188
	variances assumed										
	Equal										
m23	variances not			-0,711	118,980	0,478		-0,116	0,163	-0,439	0,207
	assumed										
	Equal	0,568	0,452	-0,512	198	0,609		-0,070	0,137	-0,340	0,200
	variances assumed										
	Equal										
m24	variances not			-0,500	129,723	0,618		-0,070	0,140	-0,347	0,207
	assumed										
	Equal	0,007	0,935	-0,616	198	0,539		-0,086	0,140	-0,361	0,189
	variances assumed										
	Equal										
m25	variances not			-0,610	134,513	0,543		-0,086	0,141	-0,365	0,193
	assumed										
	Equal	0,060	0,806	-0,139	198	0,889		-0,020	0,142	-0,300	0,260
	variances assumed										
	Equal										
m26	variances not			-0,136	130,337	0,892		-0,020	0,145	-0,307	0,267
	assumed										
	Equal	0,758	0,385	-1,011	198	0,313		-0,136	0,135	-0,402	0,130
	variances assumed										
	Equal										
m27	variances not			-0,992	131,121	0,323		-0,136	0,138	-0,409	0,136
	assumed										
	Equal	11,678	0,001	-1,073	198	0,284		-0,150	0,140	-0,426	0,126
	variances assumed										
	Equal										
m28	variances not			-0,996	113,036	0,321		-0,150	0,151	-0,449	0,148
	assumed										
	Equal	0,213	0,645	-0,062	198	0,951		-0,008	0,134	-0,272	0,255
	variances assumed										
	Equal										
m29	variances not			-0,061	130,594	0,952		-0,008	0,136	-0,278	0,262
	assumed										
	Equal	8,008	0,005	-1,184	198	0,238		-0,149	0,126	-0,398	0,099
	variances assumed										
	Equal										
m30	variances not			-1,098	112,791	0,275		-0,149	0,136	-0,419	0,120
	assumed										
	Equal	2,344	0,127	-1,225	198	0,222		-0,175	0,143	-0,458	0,107
	variances assumed										
	Equal										
	variances not			-1,193	128,607	0,235		-0,175	0,147	-0,466	0,116
	assumed										

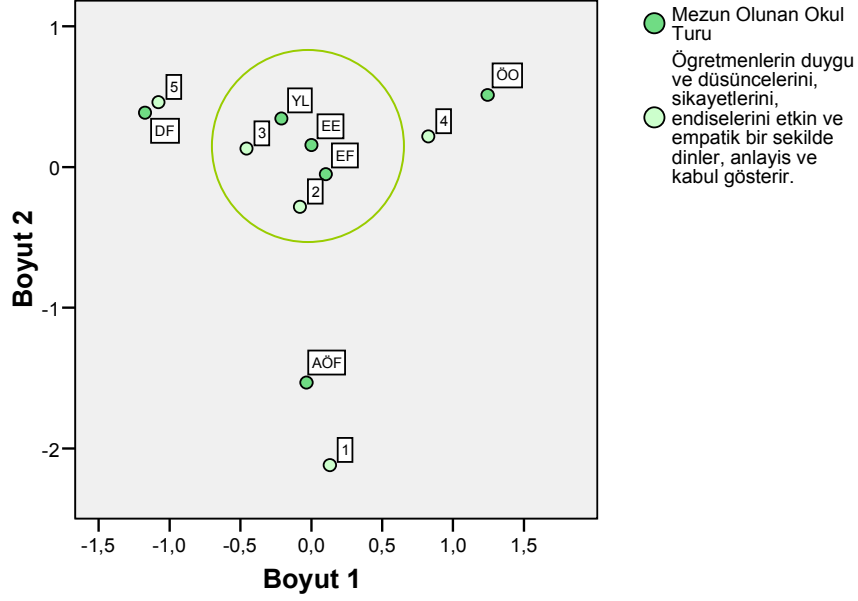
M1 değişkeni için kadın-erkek arasında fark var ve bu fark %95 güven düzeyinde anlamlıdır. (kadın: 3,82 erkek: 3,46, P (sig): 0,026). M2 değişkeni için kadın-erkek arasında fark var ve bu fark %95 güven düzeyinde anlamlıdır. (kadın: 2,85 erkek: 3,14, P (sig): 0,047) M3 değişkeni için kadın-erkek arasında fark var ve bu fark %99 güven düzeyinde anlamlıdır. (kadın: 3,34 erkek: 3,00, P (sig): 0,008). M7 değişkeni için kadın-erkek arasında fark var ve bu fark %95 güven düzeyinde anlamlıdır. (kadın: 4,05 erkek: 3,74, P (sig): 0,016). M16 değişkeni için kadın-erkek arasında fark var ve bu fark %99 güven düzeyinde anlamlıdır. (kadın: 3,53 erkek: 3,90, P (sig): 0,006). M18

değişkeni için kadın-erkek arasında fark var ve bu fark %99 güven düzeyinde anlamlıdır. (kadın: 2,80 erkek: 2,32, P (sig): 0,001). M20 değişkeni için kadın-erkek arasında fark var ve bu fark %90 güven düzeyinde anlamlıdır. (kadın: 3,04 erkek: 3,32, P (sig): 0,050).

1.6. Correspondence (Uyum) Analizi

Şekilde görüldüğü gibi Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Fakültelerinden mezun olan öğretmenlerin cevapları genelde kısmen katılıyorum şeklinde olmuş Açıköğretim Fakültelerinden mezun öğretmenler katılıyorum gibi cevaplar vermişlerdir. Eğitim Fakültesi (%48) ve Eğitim Enstitüsü (%14,5) mezunları örneklemin yarısından fazlasını oluşturmaktadır.

Araştırmanın sonucuna göre çıkan en önemli faktör olan m28 “Öğretmenlerin duygu, ve düşüncelerini, şikayetlerini etkin ve empatik bir şekilde dinler, anlayış ve kabul gösterir.” sorusuna Yüksek Lisans, Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenler katılıyorum ve kısmen katılıyorum şeklinde cevaplar vermişlerdir. Eğitim durumlarının da cevaplara etki ettiği görülmektedir. Öğretmenlerin yarısından fazlası müdürlerin kendilerini empatik olarak dinlemediklerini, anlayış ve kabul görmediklerini, duygu ve düşüncelerini önemsemediklerini düşünmektedirler.

2. SONUÇLARIN GENEL DEĞERLENDİRMESİ

İlköğretim müdürlerinin kendini açma becerilerini belirlemeye dönük yapılan anket araştırması sonucuna göre; okul müdürünün kendini açma düzeyine ilişkin en önemli madde “Öğretmenlerin duygu ve düşüncelerini, şikayetlerini, endişelerini etkin ve empatik bir şekilde dinler, anlayış ve kabul gösterir.” İfadesidir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğu (%64’ü) sınıf öğretmeni, kadın (%66,5), kadrolu (%86), 31-35 yaş arası (%22,5), öğretmenlikte hizmet süresi 6-10 yıl arası (%34,5), Eğitim Fakültesi mezunu (%48), okuldaki hizmet süresi 4-6 yıl (%35) olarak belirlenmiştir.

Araştırma dahilinde görüşme yapılan öğretmenlerin hizmet sürelerine bakıldığında, 12 yıldan uzun süredir çalışmakta olan öğretmenlerin oranı %17 iken, geri kalan %83’lük kısım ise 12 yıl ve daha az süredir çalışmakta olduklarını belirtmişlerdir. Okuldaki hizmet sürelerinin, o okul yöneticileri, öğretmenleri ve diğer etkenler hakkındaki fikirlerin netleşmesinde etkili olabileceği düşünüldüğünde, ilk süre aralığı (1-3 yıl) oranının biraz daha fazla olmasının okul hakkındaki fikirlerin netleştiği ve tazeliğini koruduğu zaman dilimine denk gelmesi bakımından önemli olduğu söylenebilir. Öğretmenler ilk birkaç sene içerisinde görev yaptığı yer, okul müdürü, meslektaşları, öğrenciler ve diğer etkenler hakkında fikirlere sahip olmaya başlarlar. Zaman geçtikçe fikirler netleşir, belli bir süre sonra fikirler sabitlenir ve değişmez hale gelir.

Okul müdürüne ilişkin tüm ifadeler verilen cevapların yüzdelerine bakıldığında, okul müdürlerinin genel olarak kendilerine yönelik ifadelerde sözü edilen davranışları çoğunlukla gerçekleştirmedikleri söylenebilir. Bu ifadeler arasında “Kendine ait gizli bilgilerini öğretmenlerle paylaşmak ister” ifadesine verilen cevapların en yüksek oranı %41’i katılmıyorum olmuştur. Böylelikle öğretmenler müdürlerin gizli bilgilerini paylaşmak istemediklerini söylemişlerdir. “Öğretmenlerin problemlerini dinlemeye zaman ayırır” ifadesine %74’ü kısmen katılıyorum cevabı vermişlerdir. “İçine kapanıktır, çok sık konuşmaz” ifadesine %76’sı kısmen katılıyorum olmuştur bu yüzden okul müdürleri genel olarak içine kapanıktır ve çok sık konuşmazlar sonucuna varabiliriz. “Öğretmenlere her fırsatta kendini ifade eder” ifadesine %43,5’i kısmen katılıyorum cevabı olmuştur. Buna en yakın cevap katılmıyorum ve katılmıyorum olduğunu görmekteyiz. Dolayısıyla, okul müdürlerinin öğretmenlere her fırsatta kendini

ifade etmesi konusunda kesin bir şey söylemek zordur. “Öğretmenlerle kişisel durumunu, mizacını ve kendisiyle ilgili bilgileri paylaşır” ifadesine %39,5’i katılıyorum cevabı olmuştur. Buna göre, okul müdürleri öğretmenlere kişisel durumunu, mizacını ve kendisiyle ilgili bilgileri paylaşmamaktadır. “Öğretmenlere geçmişte yaşadığı olayları ve gelecekle ilgili planlarını rahatlıkla anlatır” ifadesine %36’sı katılmıyorum demiştir. Buna göre, okul müdürleri öğretmenlere geçmişte yaşadığı olayları ve gelecekle ilgili planlarını rahatlıkla anlatmamaktadır. “Kendisi ve hayatıyla ilgili önemli sırları öğretmenlere anlatır” ifadesine katılmıyorum cevabı %51 olmuştur. Buna göre, okul müdürleri öğretmenlere kendisi ve hayatıyla ilgili önemli sırları anlatmaz. “Kişi ayırt etmeden kendini bütünüyle açar” ifadesine katılmıyorum” cevabı %47 olmuştur. Buna göre, okul müdürleri kişi ayırt etmeden kendini bütünüyle açmaz.

“Kendisini zaman ve mekan gözetmeksizin, sınırsızca çok fazla açar” ifadesine katılmıyorum cevabı %43,5 olmuştur. Buna en yakın cevap kesinlikle katılmıyorum olduğuna göre, okul müdürleri, kendilerini zaman ve mekan gözetmeksizin sınırsızca çok fazla açmazlar. “Öğretmenlerin de benzer şekilde kişisel şeylerini açtığını görürse, bazı kişisel bilgilerini açar” ifadesine kısmen katılıyorum cevabı %47,5 olmuştur. Buna en yakın cevap katılmıyorum olduğuna göre, okul müdürlerinin, benzer şekilde kişisel şeylerin açılması halinde bile kişisel bilgilerini açmadıkları söylenebilir. “Kendi aile bireyleri hakkındaki bilgileri öğretmenlerle paylaşır” ifadesine katılmıyorum cevabı %45 olmuştur. Buna göre, yüksek bir oranla, okul müdürleri kendi aile bireyleri hakkındaki bilgileri öğretmenlerle paylaşmaz. “Öğretmenlerle konuşurken, düşündüğünü olduğu gibi söylerse sevilmeceği fikrine kapılır” ifadesine kısmen katılıyorum cevabı %29,5 olmuştur. Katılıyorum, kısmen katılıyorum ve katılmıyorum cevapları birbirine çok yakın olduğundan bu değişkenle ilgili net bir şey söylemek zordur. “Kendini açarsa tutarsız görülebileceği için, diğerleri üzerinde kontrolünü kaybedeceğini düşünür” ifadesine kısmen katılıyorum cevabı %36,5 olmuştur. Buna göre okul müdürlerinin kendilerini açarlarsa tutarsız görünüp kontrolü kaybedeceklerini düşündükleri söylenebilir. “Kendini rahatlıkla açtığı için öğretmenlere güven verir” ifadesine kısmen katılıyorum cevabı %41,5 olmuştur. Buna en yakın cevap katılmıyorum olduğu için müdürlerin kendilerini rahatlıkla açmadığı için öğretmenlere güven vermedikleri söylenebilir.

Genel olarak okul müdürüne yönelik bu ifadelerden, okul müdürünün kendilerini öğretmenlere yeteri kadar aamadıklarını söyleyebiliriz. Olumlu ifadelere (Tamamen katılıyorum-katılıyorum) verilen cevapların yüzdesine baktığımızda %33,7 olarak, olumsuz ifadelere (katılmıyorum-kesinlikle katılmıyorum) verilen cevapların yüzdesine baktığımızda %41,6 olarak görmekteyiz. Verilen olumsuz cevapların daha yüksek olması öğretmenlerin okul müdürlerinin kendini yeterince aamadıklarını düşündüklerini göstermektedir. Bunun yanı sıra “Kısmen katılıyorum” cevabı %33,8’dir. Olumlu cevaplara katıldığında %67,5, olumsuz cevaplara katıldığında %75,2 oranına ulaşılmaktadır. Yani bu şekilde bile olumsuz cevaplar olumlu cevaplara göre daha yüksektir.

Ayrıca öğretmenlerle birebir görüşmeler sonucunda öğretmenlerin çoğunun bu gibi araştırmaların sonuçlarının hep kağıt üstünde kalmasından şikayet ettikleri ortaya çıkmıştır. Bu tarz anket ve araştırmalara çok defa katıldıklarını ancak müdür ğretmen ilişkilerinde hiçbir değişiklik olmadığını ifade etmişlerdir.

İnsan okulda yetişir, insanı yetiştiren öğretmenlerdir ve onlara rehber olan ve onları yöneten okul müdürleridir. Okul müdürleri kendilerini öğretmenlerine amalıdırlar ki iyi bir topluma ulaşabilsin.

SONUÇ VE ÖNERİLER

İletişimin her alanda önemli olduğu bir gerçektir, fakat günümüz toplumunda yaşamı yakalama ve değişime ayak uydurma sürecini ve insan iletişimini etkileyen en önemli unsur olarak okullarda verilen eğitimidir. Bu önemden ötürü en büyük görev okul müdürlerine ve öğretmenlere düşmektedir. Burada öne çıkan müdürlerin etkili yönetim ve etkili iletişim anlayışlarıdır. Mevcut eğitim sistemindeki bazı aksaklıklardan kaynaklanan sorunların çözüm yolları, ilk olarak okul müdürünün kendini geliştirmesi ve etkili iletişim becerilerine sahip olmasından geçmektedir. Eğitimdeki kalitenin artırılması, okullara öncülük eden okul müdürlerinin, etkili iletişim becerilerine sahip olarak öğretmenleriyle işbirliği içinde olmaları ve kendilerini öğretmenlerine açmalarıyla mümkün olacaktır.

Kendini açma iletişimin en önemli unsurlarından biridir dolayısıyla iyi bir iletişim kurabilmek için okul müdürlerinin kendini öğretmenlere açmaları önemli rol oynar.

Eğitimin uygulayıcıları olan öğretmenlerin, mevcut ilköğretim müdürlerinin kendini açma becerilerini incelemeye ilişkin yapılan bu çalışmada, değişkenlerin bu davranışları nasıl etkilediklerine dair sonuçlar belirtilmiştir. Bu değişkenler incelendiğinde; cinsiyet, medeni durum, yaş, mezun olunan okul türü, öğretmenlikteki hizmet süresi, öğretmenlikteki statü, buldukları okuldaki hizmet süresi değişkenlerinde, az miktarda farklılaşmalar olmasına karşın bu farklılaşmaların sonuca etki edecek kadar anlamlı olmadığı sonucuna varılmıştır.

Tez çalışmasının teorik kısmında, iletişimin tanımı, önemi, çeşitleri, yöntemleri, etkili iletişim becerileri, kendini açmanın tanımı, yöntemleri, yararları, zamanlaması, işlevleri, kendini açma için istek, kendini açma ve açamama sebepleri yararları, yönetici-yönetilen ilişkileri, eğitim yöneticisinin özellikleri, eğitimde iletişim, kendini açmada yüzleşici ben mesajları ve okul müdürü-öğretmen işbirliği olarak belirtilmişti. Araştırmada öğretmenlere yöneltilen ifadelerin tümü bu teorik bilgileri desteklemekte ve örtüşmektedir.

Sonuç olarak araştırmaya katılan öğretmenlerin verdikleri cevaplara göre okul müdürleri kendilerini öğretmenlere yeteri kadar açmadıkları ortaya çıkmıştır. Onları etkin bir şekilde dinlemedikleri, empatik yaklaşmadıkları, kararlara katılımlarını sağlamadıkları kendini açmadıkları için güven ortamı sağlayamadıkları ve tam bir

işbirliği sağlayamadıkları ortaya çıkmıştır. Açamamanın çok çeşitli sebepleri olabilir. Eğitim sistemimizde birçok eksiklik ve sorunla karşılaşmaktayız. Dolayısıyla ilköğretim müdürlerinin de omuzlarındaki yük oldukça ağırdır ve kendilerini tam olarak açmakta ve ifade etmekte zorlanabilirler. Diğer yandan araştırmaya katılan grubun genç öğretmenlerden olmaları bazı deneyimsizlikleri de beraberinde getirmiş ve cevaplara olumsuz etki etmiş olabilir. Diğer yandan aynı grubun mesleğe başladıkları yıllar göz önüne alındığında büyük oranda eğitim fakültelerinden mezun olan öğretmenlerden oluşuyor olması, alan bilgilerinin ve mesleki formasyonlarının gelişmiş olmasından ötürü, okul müdürünü en iyi şekilde gözlemlemelerinde rol oynamış olabilir.

Çalışmanın ortaya koyduğu sonuçlara göre aşağıda belirtilen şu hususların yapılmasında yarar görülmektedir:

- Öğretmenlere müdürlerinin kendilerine açılmadıklarını düşündüren sebeplerin gerçekte neler olduğu araştırılmalıdır. Bunun yanında okul müdürlerinin de öğretmenlerle aralarında görünmez duvarlar örmelerini engellemek adına davranışlarının sebepleri incelenmelidir.
- Okul yöneticisinin öğretmenlerin mesleki ve kişisel gelişimlerine yardımcı olmak amacıyla öğretmen yardım merkezlerinden faydalanmasını desteklemelidir.
- Öğretmenler ve ilköğretim müdürleri, iletişim becerilerini geliştirmek ve karşılıklı açılma sağlayabilmek için bu konulara yönelik işbirliği içinde hareket ederek eğitim ve seminer çalışmalarına katılmalıdırlar.
- Daha etkili bir okul ortamı oluşturmak, güven ve işbirliği sağlamak, eğitimin kalitesini arttırmak ve başarı çizgisini yükseltmek için düzenli olarak öğretmen ve müdür arasında birebir görüşmelerin düzenlenmesi gerekmektedir.
- Öğretmenlerin bu tür anketlere ve araştırmalara çoğu kez katıldıkları ancak meslek hayatlarında olumlu bir değişiklik olmadığını belirttik. Bu tür araştırmaların sadece yüzeysel kalmamasını sağlayacak bazı yöntemler araştırılabilir.
- Sorunların, iletişim engellerinin ve kendini açmamanın nereden kaynaklandığını tespit etmek için çift yönlü anket çalışması (öğretmen- okul müdürü) yapılabilir.
- Bu çalışmada kullanılan 5'li Likert tipi ölçeğin ortaya yığılma hatasına sebep olabileceği ihtimali düşünülerek bu hatanın sonuca etki edip etmediğini sınamak

amacıyla farklı ölçek kullanarak benzer bir araştırma yapılabilir.

Okul müdürlerine yönelik öneriler ise şöyledir:

- Okul müdürleri öğretmenlere kendilerini uygun ölçülerde, uygun yer ve zamanda açmalıdırlar.
- Okul müdürleri öğretmenlerin fikirlerine önem vermeli, onları her fırsatta dinlemeye özen göstermeli ve onların her zaman yanında olduklarını hissettirmedirler.
- Okul müdürleri öğretmenlere yönelik kendini açma becerilerini geliştirerek yüklerini hafifletmeli ve öğretmenlerden güç almalıdırlar. Böylece eğitimin verimini arttırmaya yönelik olarak işbirliği oluşturmuş olacaklardır.
- Okul müdürleri hem özel hayatlarında hem de okul ortamında yaşadığı sıkıntıları öğretmenlerle paylaşmalıdırlar. Böylece karşılıklı açılma için de ortam hazırlamış olurlar.
- Okul müdürleri okul ortamında samimi ve sıcak bir çalışma ortamı oluşturmak için öğretmenlerin duygu ve düşüncelerine önem vermeli ve kendi iç dünyasını da sözlerine ve davranışlarına olduğu gibi yansıtmalıdırlar.
- Okul müdürü beden dilini en iyi şekilde kullanarak kendini açma davranışlarını olumlu olarak geliştirmelidir.
- Okul müdürü samimi, güler yüzlü ve iyimser olmalıdır.
- Son olarak da okul müdürleri kendilerini geliştirmek adına Yüksek Lisans Eğitimi almalıdırlar.

KAYNAKÇA

- Abatay, B., “Jest ve Mimiklerin İletişimdeki Yeri ve Önemi”, E.G.M. Polis Dergisi, İstanbul, 2003, 9(36), Temmuz-Ağustos-Eylül, ss.759-765.
- Açıkgöz, K., Eğitimde Etkili Yönetici Davranışları., İzmir, 1994.
- Açıkgöz, H.M., Etkili İletişim, Ankara, 2005.
- Aker, Ç., Lise Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışları İle Cinsiyetleri Açısından İncelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara, 1996, s.20.
- Albom, M., Öğretmenim Mori’yle Salı Buluşmaları (Çev.B. Gezek Harbert) İstanbul, 2004.
- Alkan, N.- Kul, M., Etkili İletişim, Ankara, 2005.
- Araz, A., Çeşitli Değişkenler Açısından Benlik Sunumu (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Ege Üniversitesi SBE, İzmir, 1998.
- Arıkan, M., Nitelikli İnsan, İstanbul, 2003.
- Aşık, E., Üniversite Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışlarını Etkileyen Bazı Etmenler (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara, 1992.
- Ataşalar, J., Üniversite Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeylerine Cinsiyet ve Yaşlarına Göre Kendini Açma Davranışları (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara, 1996.
- Avşaroğlu, S., Grupla Psikolojik Danışmanın Üniversite Öğrencilerinin Kendilerini Açma Davranışına Etkisi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Selçuk Üniversitesi, SBE, Konya, 1999.
- Aydın, M., Eğitim Yönetimi, İstanbul, 2000.
- Aydın, M., Eğitimde Denetimsel Davranış, Ankara, 1984.
- Aytürk, N., Yönetim Sanatı, Ankara, 2007.
- Bacanlı, H., Gelişim ve Öğrenme, Ankara, 2001.
- Baltaş, Z.-Baltaş A., Bedenin Dili, İstanbul, 1994.
- Başaran, İ.E., Yönetim, Ankara, 1989.

- Beydoğan, M., Eğitim Yüksek Okulu Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışları, VIII. Ulusal Psikoloji Kongresi Bildirisi, İzmir, 1994.
- Bursalıoğlu, Z., Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış, Ankara, 1979.
- Casson, H., Söz Söyleme Sanatı (Çev.D. Şahiner), İstanbul, 2000.
- Ceylan, A., Örgütsel Davranış, İstanbul, 1998.
- Cüceloğlu, D., İletişim Donanımları, İstanbul, 2008.
- Cüceloğlu, D., İnsan İnsana, İstanbul, 1991.
- Cüceloğlu, D., İnsan ve Davranışı, İstanbul, 1994.
- Cüceloğlu, D., İyi Düşün Doğru Karar Ver, İstanbul, 1997.
- Cüceloğlu, D., Yeniden İnsan İnsana, İstanbul, 2000.
- Çakır, M.A., Lise Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışlarını Etkileyen Faktörler (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ondokuz Mayıs Üniversitesi SBE, Samsun, 1994.
- Çetinkaya, A.N.-Gülmez, T.S., Okul Gelişim Modeli, Ankara, 2002.
- Davies, K., İşletmede İnsan Davranışları (Çev. K.Tosun ve Arkadaşları), İstanbul, 1982.
- Demir, K.- Elma, C., Yönetimde Çağdaş Yaklaşımlar, Ankara, 2007.
- Demiray, U., ve diğerleri., Genel İletişim, Ankara, 2003.
- Demirel, Ö., Öğretme Sanatı, Ankara, 2004.
- Doğan, S., Lise Son Sınıf Öğrencileri Hangi Konularda Kime Açılıyorlar? (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara Üniversitesi, Ankara, 2007.
- Dökmen, Ü., İletişim Çatışmaları ve Empati, İstanbul, 2008.
- Dökmen, Ü., Küçük Şeyler, İstanbul, 2007.
- Ekebaş, M., Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışlarının Cinsiyet ve Kendini Gerçekleştirme Düzeyleri Açısından İncelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara, 1994.
- Eren, E., Yönetim ve Organizasyon, İstanbul, 2003.
- Ergin, A.- Birol, C., Eğitimde İletişim, Ankara, 2000.

- Ersever, O.G., “İlköğretim Müfettiş Adaylarının Kendini Açma Davranışlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi”, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı:11,Bursa, 1996.
- Genç, N., Yönetim ve Organizasyon, Ankara, 2004.
- Genç, T., Kamu Yönetimi, Ankara, 1998.
- Gordon, T., Etkili Liderlik Eğitimi (Çev. E.Aksay), İstanbul, 2007.
- Gordon, T., Etkili Öğretmenlik Eğitimi (Çev. S.Karakale), İstanbul, 2008.
- Gordon, T.-Edwards, W.S., Doktor- Hasta İşbirliği (Çev. E. Aksay), İstanbul,1997.
- Gökçe, O., İletişim Bilimine Giriş, Ankara, 2003.
- Gültekin, F., “Lise Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışlarının Kimlik Gelişimi Açısından İncelenmesi” ,Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı:8, Bursa, 2001.
- İzğören, A.Ş., Dikkat Vücudumuz Konuşuyor, Ankara, 1999.
- Kaya, Y.K., Eğitim Yönetiminde Kuram ve Türkiye’deki Uygulama, Ankara, 1996.
- Kılbaşköktaş, Ş., Öğretmenlik Mesleğine Giriş,Adana, 2003.
- Kılıççı, Y., Okulda Ruh Sağlığı, Ankara, 1989.
- Kökdemir, D., Kim Kendini Kime ve Nerede Açar? (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Başkent Üniversitesi SBE, Ankara, 1995.
- Kulaksızoğlu, A., Kişisel Gelişim Uygulamaları, Ankara, 2003.
- Küçükahmet, L., Öğretimde Planlama ve Değerlendirme, Ankara, 2001.
- Mutlu, E. İletişim Sözlüğü, İstanbul, 2004.
- Oral, E.A., “İntihar Girişimi Olan Kadınların Duygularını Açma Davranışı” Kriz Dergisi, Cilt:2, Sayı :2, Ankara Üniversitesi,Ankara, Güz 1994
- Oskay, Ü. İletişimin ABC’si, İstanbul, 1992.
- Ozankaya, Ö., Toplum Bilim, İstanbul, 1994.
- Öksüz, Y., Duyguların Açılması Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Özerklik Düzeyine Etkisi (Yayınlanmamış Doktora Tezi) OMÜ, SBE, Samsun, 1997.

- Ören, N., İnsan İlişkileri Dersinin Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Sağlık Düzeylerine Etkisi (Yayınlanmamış Yüksek Doktora Tezi) Hacettepe Üniv. SBE, Ankara, 1981.
- Öz, F.S., Bir Grup Lise Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışı İle Kendini Kabul Düzeyi Arasındaki İlişki (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) DEÜ, İzmir, 1999.
- Özbatağ, L., Psikolojide İlk Adım, İstanbul, 1983.
- Özçelebi, S., Konuşmak ve Anlaşılmak, İstanbul, 1998.
- Özer, A. İletişimsizlik Becerisi, İstanbul, 2001.
- Özgür, İ.N., Gençlik Psikolojisi, İstanbul, 1974.
- Özgüven, İ.E., Evlilik ve Aile Terapisi, Ankara, 2000.
- Özgüven, İ.E.-Filiz, B., “Üniversite Öğrencilerinin Karşı Cins Arkadaşlığı”, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, sayı:31, İstanbul, 1997.
- Özkan, Z., Mutluluk ve Başarı Yolları, İstanbul, 2007.
- Özkan, Z., Kazandıran Beden Dili, İstanbul, 2007.
- Robbins, A. Sınırsız Güç (Çev. M. Değirmenci), İstanbul, 1993.
- Roebuck, C., Kendi Kendini Geliştirme Programı Etkili İletişim (Çev. A.C.,Akkoyunlu), İstanbul, 2000.
- Sabuncuoğlu, Z., İnsan Kaynakları Yönetimi, Bursa, 2000.
- Sabuncuoğlu, Z., İş İdaresi, Eskişehir, 1991.
- Schober, O., Beden Dili Davranış Anahtarı (Çev.S. Özbent), İstanbul, 1999.
- Selçuk, Z., Üniversite Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışları, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara, 1989.
- Seyidoğlu, H., Bilimsel Araştırma ve Yazma El Kitabı, İstanbul, 2003.
- Söylemez, Y., Görgüsüzlük Çağı, Ankara, 2005.
- Taymaz, H., İlk Öğretim ve Orta Öğretim Okul Müdürleri İçin Okul Yönetimi., Ankara, 2007.
- Tekin, H., Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Ankara, 2004.
- Ünal, S- Ada,S., Öğretmenlik Mesleğine Giriş, İstanbul, 1999.

Zıllıoğlu, M., İletişim Nedir, İstanbul, 1993.

Zıllıoğlu, M.-Yüksel,A.H.,İletişim Bilgisi, Eskişehir, 2005.

Zielka, W., Sözsüz Konuşma (Çev. E. Mermi), İstanbul, 1993.

<http://acikarsiv.ankara.edu.tr/fulltext/798.pdf> (14.02.09)

<http://kutuphane.tbmm.gov.tr:8088/2007/200703795.pdf> (08.05.09)

<http://www.ak-kurt.com/bseib.html> (14.05.2009)

<http://www.delinetciler.net/forum/psikoloji-kisisel-gelisim/68097-iletisimin-onemi.html>
(05.05.2009)

http://www.egitirim.gen.tr/ozlem_etikili_iletisim.htm (18.04.09)

<http://www.gapmyo.edu.tr/dergi4/makale5.pdf> (13.02.2009)

<http://www.gencsau.com/forum/serbest-kursu/beden-dili-ve-kisilerin-karakter-analizi-t47538.0.html> (17.04.09)

http://www.hipnoztedavisi.com/haluk/index.php?option=com_content&task=view&id=19&Itemid=29 (12.02.2009)

<http://www.kirbas.com/index.php?id=408> (05.03.2009)

<http://www.psikoloji.gen.tr/modules.php?name=News&file=article&sid=392>
(12.03.2009)

http://www.psikolojievil.com/index.php?option=com_content&task=view&id=275&Itemid=39 (09.03.09)

<http://www.rehberlikweb.net/iletisim-sanati/iletisim.html> (12.03.2009)

<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/169/cemal.pdf> (09.03.09)

www.psikolojikdanisman.org.tr. (21.03.2009)

EKLER

EK-1: Valilik Oluru

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/ 5400/59200
Konu : Anket (Burcu ALPAY)

29/05/2009

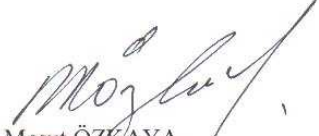
VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) Beykent Üniversitesi'nin 27/05/2009 tarih ve 500/2621 sayılı yazısı.
b) Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
c) Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma Geliştirme Dairesi Başkanlığı'nın 11/04/2007 tarih ve 1950 sayılı emri.
d) Millî Eğitim Müdürlüğü Anket Komisyonu'nun 28/05/2009 tarihli tutanağı.

Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi **Burcu ALPAY**'ın İlimiz ekte adı verilen okullarda uygulanmak üzere "**İlköğretim Müdürlerinin Kendini Açma Becerileri Üzerine Bir İnceleme**" konulu anket çalışmalarını yapma hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi **Burcu ALPAY**'ın İlimiz ekte adı verilen okullarda uygulanmak üzere "**İlköğretim Müdürlerinin Kendini Açma Becerileri Üzerine Bir İnceleme**" konulu anket çalışmalarını, bilimsel amaç dışında kullanılmaması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, İlgi (c) Bakanlık Emri esasları dahilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

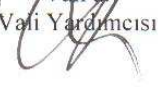
Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Mesut ÖZKAYA
Millî Eğitim Müdürü V.

EKLER :

Ek-1. İlgi (a) yazı ve ekleri

OLUR
29/05/2009

Hikmet DİNÇ
Vali a.
Vali Yardımcısı

NOT : Verilecek cevapta tarih, kayıt numarası, dosya numarası yazılması rica olunur.
Adres : İstanbul Millî Eğitim Müdürlüğü A.Blok Ankara cad. No:2 Cağaloğlu 526 13 82
E-Mail : kultur34@meb.gov.tr Web: <http://istanbul.meb.gov.tr/bohumler/kultur>

4440632

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/5401/59204
Konu: Anket (Burcu ALPAY)

29/05/2009

BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

- İlgi : a) Valilik Makamının 29/05/2009 tarih 18.580/5400/59200 sayılı oluru.
b) Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
c) Beykent Üniversitesi'nin 27/05/2009 tarih ve 500/2621 sayılı yazısı.

Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi **Burcu ALPAY**'ın ilimiz ekte adı verilen okullarda uygulanmak üzere "**İlköğretim Müdürlerinin Kendini Açma Becerileri Üzerine Bir İnceleme**" konulu uygulama çalışmasını yapma isteği İlgi (a) Valilik Oluru ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi, gereğinin İlgi(a) Valilik Oluru doğrultusunda, gerekli duyurunun anketçi tarafından yapılmasını, işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Kültür Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Erdem DEMİRCİ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EKLER :

- Ek-1. ilgi (a) Valilik Oluru.
Ek-2: Anket soruları.

NOT : Verilecek cevapta tarih, kayıt numarası, dosya numarası yazılması rica olunur.
Adres : İstanbul Millî Eğitim Müdürlüğü A.Blok Ankara cad. No:2 Cağaloğlu
Tel. ve Fax : 212 526 13 82 İnternet : www.istanbul-meb.gov.tr E-mail : apk@istanbul-meb.gov.tr

ANKET

Değerli Meslektaşım,

Bu anketten elde edilecek bilgiler “İlköğretim Müdürlerinin Kendini Açma Becerileri” ile ilgili bilimsel bir araştırmada kullanılacaktır. Araştırmanın sağlıklı sonuçlara ulaşması, büyük ölçüde sizin ankette yer alan soruların tamamını içtenlikle cevaplamınıza bağlıdır. Ayıracağınız zaman ve katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Burcu ALPAY
Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü
Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

- 1.Cinsiyetiniz** Kadın Erkek
- 2.Medeni Durumunuz** Evli Bekar
- 3.Yaşınız** 20-25 26-30 31-35
 36-40 41-45 46-50
 51-55 56 ve üstü
- 4. Mezun Olduğunuz Okulun Türü ?** Öğretmen Okulu
 Eğitim Enstitüsü
 Açık Öğretim Fakültesi
 Eğitim Fakültesi
 Diğer Fakülteler
 Yüksek Lisans
 Doktora
- 5.Öğretmenlikte Geçirdiğiniz Hizmet Süresi?** 1-5 yıl 6-10 yıl 11-15 yıl
 16-20 yıl 21-25 yıl 26 ve üstü
- 6.Öğretmenlikteki Branşınız?** Sınıf Öğretmeni Branş Öğretmeni
- 7.Öğretmenlikteki Statünüz?** Kadrolu Vekil Ücretli
 Stajyer-Kadrolu Stajyer-Sözleşmeli
- 8.Bu Okuldaki Hizmet Süreniz?** 1-3 yıl 4-6 yıl 7-9 yıl
 10-12 yıl 13-16 yıl 17-19 yıl
 20 ve üstü

BÖLÜM 2

Bu bölümde sizin aşağıdaki görüşlere ne derece katıldığınızı tespit edilmek istenmektedir. Her ifadenin okulunuzda ne derecede gerçekleştiğini düşününüz. Sonra da bu ifadelere katılma durumunuzu gösteren maddelerin sağındaki kutucuğa (X) işareti koyunuz.

ANKET SORULARI	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
Aşağıdaki cümlelerin başına özne olarak “Bu okulda , okul müdürü...” ifadesini getirerek cevaplayınız.					
1.Kendine ait gizli bilgilerini öğretmenlerle paylaşmak ister.	()	()	()	()	()
2. Öğretmenlerin problemlerini dinlemeye zaman ayırır.	()	()	()	()	()
3. İçine kapanıktır, çok sık konuşmaz.	()	()	()	()	()
4. Öğretmenlere her fırsatta kendini ifade eder.	()	()	()	()	()
5. Öğretmenlerle kişisel durumunu, mizacını ve kendisiyle ilgili bilgileri paylaşır.	()	()	()	()	()
6. Öğretmenlere geçmişte yaşadığı olayları ve gelecekle ilgili planlarını rahatlıkla anlatır.	()	()	()	()	()
7. Kendisi ve hayatıyla ilgili önemli sırları öğretmenlere anlatır.	()	()	()	()	()
8. Kişi ayırt etmeden kendini bütünüyle açar.	()	()	()	()	()
9. Yalnızca kendince uygun gördüğü kişilere kendini açar.	()	()	()	()	()
10. Kendisini zaman ve mekan gözetmeksizin, sınırsızca çok fazla açar.	()	()	()	()	()
11. Kendisini açmaz, genelde bütün öğretmenlere karşı kapalıdır.	()	()	()	()	()
12. Öğretmenlerin de benzer şekilde kişisel şeylerini açtığını görürse, bazı kişisel bilgilerini açar.	()	()	()	()	()
13. Okulla ilgili bazı planlarda öğretmenlerin fikirlerine başvuramaz, tek başına kararlar alır.	()	()	()	()	()
14. Kendisini olumlu bir şekilde yansıtır, bunu beden diliyle ifade eder.	()	()	()	()	()
15. Kendini genelde herkese çok açtığı için herkes tarafından çok sevilir.	()	()	()	()	()
16. Kendi aile bireyleri hakkındaki bilgileri öğretmenlerle paylaşır.	()	()	()	()	()

17. Günlük olaylar hakkında sorular sorarak kendini açma ilişkilerini sürdürür.	()	()	()	()	()
18. Öğretmenlerle özel hayatıyla ilgili konuları konuşmaz.	()	()	()	()	()
19. Dini ve siyasi görüşler tartışılırken görüş bildirmez, sessiz kalır.	()	()	()	()	()
20. Kendi iç dünyasını sözlerine ve davranışlarına olduğu gibi yansıtır.	()	()	()	()	()
21. Öğretmenlerle konuşurken, düşündüğünü olduğu gibi söylerse sevilmeceği fikrine kapılır.	()	()	()	()	()
22. Kendimi açarsa tutarsız görülebileceği için, diğerleri üzerinde kontrolünü kaybedeceğini düşünür.	()	()	()	()	()
23. Kendini rahatlıkla açtığı için öğretmenlere güven verir.	()	()	()	()	()
24. İle Öğretmenler arasındaki karşılıklı açılmadan dolayı, işbirliği sorumluluğu ve gruba bağlılık oluşmuştur.	()	()	()	()	()
25. Okulda yaşadığı zorlukları ve tatsız olayları öğretmenlerle paylaşır.	()	()	()	()	()
26. Öğretmenlerin soru sormalarını yüreklendirerek işbirliğini destekler.	()	()	()	()	()
27. Okulla ilgili sorunlar görüşülürken, sorunun nedenine, çözümüne, yöntemine dair öğretmenlerle birlikte karar verir.	()	()	()	()	()
28. Öğretmenlerin duygu ve düşüncelerini, şikayetlerini, endişelerini etkin ve empatik bir şekilde dinler, anlayış ve kabul gösterir.	()	()	()	()	()
29. Öğretmenle karşılıklı açılabilmesi için güven ve kalp köprüsü kurulmuştur.	()	()	()	()	()
30. Öğretmenlerle birbirlerine her türlü duygu, düşünce ve yaşadıkları olayları, doğru zaman ve mekanda paylaşmaktan çekinmezler.	()	()	()	()	()

Bu konularda ayrıca belirtmek istediğiniz bir husus varsa lütfen yazınız.

Teşekkür ederim.

ÖZGEÇMİŞ

15 Nisan 1980 tarihi, İstanbul ili Beşiktaş ilçesi doğumluyum. İlk ve Orta öğrenimimi İstanbul'da, F.M.V. Özel Ayazağa Işık Lisesi'nde tamamladıktan sonra, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümüne 2000 yılında kaydoldum. Bu bölümden 2004 yılında mezun olduktan sonra aynı yıl içinde özel bir okulda öğretmenliğe başladım. İstanbul ilinde değişik okullarda görev yapmaya devam ettim. 2006 yılında Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Halkla İlişkiler bölümüne kayıt oldum ve 2008 yılında mezun oldum. Yine 2006 yılında Beykent Üniversitesi İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalında Yüksek Lisans eğitimime başladım.

Özel ilgi alanlarım, eğitim alanında yapılan araştırmalar, yenilikler ve ayrıca el sanatları ve resim yapmaktır.

1 yıllık evli olup, yabancı dillerim İngilizce ve Almanca'dır.

Burcu ALPAY